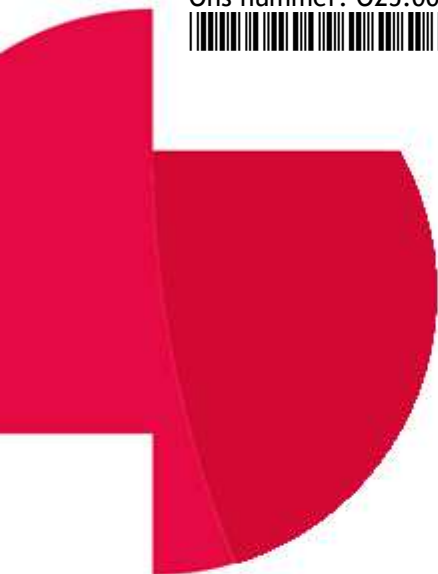


Ons nummer: 025.000476



Bestuursrapportage

januari, februari, maart 2025

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Programma 1: Sociaal	4
3. Programma 2: Ruimte	35
4. Programma 3: Bestuur	53
5. Overzichten	65
6. Mutaties reserves	68
7. Paragrafen	69
8. Ontwikkelfonds en overige projecten	70
8.1 Ontwikkelfonds	70
8.2 Financieel overzicht Ontwikkelfonds	77
8.3 Overige majeure projecten	78
9. Financiële mutaties	81
9.1 Voorgestelde (mutaties in) kredieten	81
9.2 Voorgestelde begrotingswijzigingen	83

1. Inleiding




Aanbieding bestuursrapportage

Bijgaand ontvangt u de Bestuursrapportage januari, februari, maart 2025.




- In deze berap rapporteren we over afwijkingen bij actiepunten en projecten. De actiepunten zijn afkomstig vanuit de Programmabegroting 2025. Daar waar er nieuwe zaken zijn die interessant zijn voor de raad, worden deze ook gemeld.
- Nieuwe teksten bij actiepunten en bij projecten zijn in groene tekst aangegeven.
- Deze bestuursrapportage bevat 7 mutaties in kredieten. Deze hebben geen effect op de reserves.
- Deze bestuursrapportage bevat 13 begrotingswijzigingen. Deze begrotingswijzigingen geven in totaal een voordeel van € 20.000. Dit voordeel wordt o.a. veroorzaakt door effecten Wmo en de hogere legesinkomsten als gevolg van de reispiek bij burgerzaken.

Leeswijzer afwijkingen

We rapporteren steeds op drie onderdelen. Hierbij gebruiken we de volgende icoontjes:

Voor Inhoud: 	Voor Financiën: 	Voor Planning: 
--	--	--

Per onderdeel kennen we een kleur toe. De kleuren hebben de volgende betekenis:

Alles ligt op schema. 	Er dreigen afwijkingen. 	Er zijn afwijkingen. 
---	--	--

Mutaties t.o.v. de vorige rapportage markeren we met een Δ (verbetering) of een ∇ (verslechtering).

Bij het onderdeel Financiën is de rapportage van de afwijking ten opzichte van de begroting.

Tekstuele mutaties in de programma's en bij de projectrapportage geven we weer in groene kleur.

Prognose resultaat













			(bedragen x € 1.000)
Totaal saldo baten en lasten			
Programma	Stand begroting	Verwachting einde jaar	Verwachte afwijkingen
Programma 1 - Sociaal	-154.883	-154.046	837
Programma 1 - Sociaal	-146.678	-146.659	20
Programma 2 - Ruimte	-43.402	-43.388	14
Programma 3 - Bestuur	-17.713	-17.703	10
Overzichten	211.548	211.744	196
Mutaties reserves	-3.755	-3.975	-220
Totaal saldo baten en lasten	0	20	20


In de Programmabegroting 2025 is voor 2025 een voordelig saldo begroot van € 2.677.000.

Deze bestuursrapportage geeft een voordeel van € 20.000. Het begrote saldo verandert hiermee in € 2.697.000 voordelig.




2. Programma 1: Sociaal

Actiepunten uit de Programmabegroting

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Onderwijs			
1.	<i>We stellen een nieuw huisvestingsplan op voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het speciaal onderwijs.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We hebben een nieuw toekomstbestendig Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs opgesteld voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. 			
	<u>Toelichting:</u> We stellen samen met de schoolbesturen een nieuw toekomstbestendig Integraal Huisvestingsplan (IHP) op voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. We worden daarbij ondersteund door een externe partij. De gegunde partij is een specialist met ervaring in de regio, waarin ook de schoolbesturen hun vertrouwen hebben uitgesproken. We kiezen voor een zorgvuldig proces, dit kost tijd. <i>We verwachten de uitkomst te kunnen delen met de raad in de raadsvergadering van 10 juli 2025.</i>			
2.	<i>We versterken de integrale kindaanpak.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We versterken een integrale kindaanpak in wijken en dorpen door bestaande IKA's te ondersteunen en te subsidiëren en stimuleren de ontwikkeling van nieuwe IKA's. 			
	<u>Toelichting:</u> Om kinderen gelijke kansen te bieden is het belangrijk dat kinderopvang, onderwijs, zorg, sport en cultuur goed op elkaar aansluiten. We leggen voortdurend verbindingen tussen de verschillende beleidsterreinen en stimuleren de samenwerking tussen de diverse partijen. Via de gemeentelijk subsidieregeling IKA kan een IKCA hiervoor subsidie ontvangen. We bespreken dit onderwerp actief in een werkgroep waarbij onder andere schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en GGD zijn aangehaakt. Verder is huisvesting van kinderopvang geen zorgplicht van de gemeente, maar een integraal kindcentrum komt zonder gemeente moeilijk tot stand. In het nieuwe onderwijshuisvestingsplan is daarom opgenomen dat bij ieder huisvestingsvraagstuk de visie op opgroeien en ontwikkelen zo mogelijk wordt vertaald naar de huisvesting.			
3.	<i>We gaan door met de weekend- en zomerschool.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We continueren de activiteiten van stichting Weekendschool in 2025 en kijken daarbij gezamenlijk hoe we deze zo efficiënt mogelijk kunnen organiseren. 			
	<u>Toelichting:</u> We verlenen een jaarlijkse subsidie aan stichting Weekendschool. Het is een uitdaging om voor het begrote budget uitvoering te geven aan alle initiatieven. We voeren gesprekken met stichting Weekendschool over de voorgenomen activiteiten en de bekostiging hiervan. Omdat de zomerschool een kostbaar aanbod is, gaan we met elkaar onderzoeken of er andere mogelijkheden zijn om de kosten te dekken en activiteiten efficiënter te organiseren. We kijken kritisch naar de voorgestelde activiteiten. Dit heeft ertoe geleid dat de incidentele subsidie trapsgewijs is afgebouwd en deze activiteiten op korte termijn binnen het financiële kader van de jaarlijkse subsidie past.			

4.	<p><i>We investeren in preventie en vroegtijdige signalering om complexe trajecten en duurdere zorg te voorkomen.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Schoolmaatschappelijk werkers ondersteunen jeugdigen van 2-18 jaar op school en op de peuteropvang. • We werken samen met onderwijs en partners in collectieve onderwijszorgarrangementen. 	
	<p><u>Toelichting:</u> De schoolmaatschappelijk werkers verrichten lichte ondersteuning op de scholen. Daarmee voorkomen we dat problemen groter worden en een beroep wordt gedaan op duurdere specialistische jeugdzorg. Alle scholen hebben voor een bepaald aantal uren schoolmaatschappelijk werkers, die jeugdigen op school kunnen ondersteunen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling. Door middel van NPO-middelen (Nationaal Programma Onderwijs) kon er extra ingezet worden op schoolmaatschappelijk werk. Positieve effecten hiervan waren onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> – meer verbinding met de scholen en de medewerkers op de school; – meer tijd om met ouders te praten; – meer gesprekken met de kinderen; – verkorten van de wachttijden en meer tijd voor groepstrainingen. <p>Deze NPO-middelen stoppen op 1 januari 2025. Tijdens de volgende LEA-bestuursvergadering zullen wij samen met de schoolbesturen het wegvallen van de extra middelen bespreken en afspraken maken over hoe we het schoolmaatschappelijk werk in onze gemeente het beste in kunnen zetten zonder de extra middelen vanuit NPO. De hierboven beschreven positieve effecten kunnen dan niet meer allemaal behaald worden. Er zal minder ruimte zijn voor een preventieve aanpak.</p> <p>Tijdens de LEA-bestuursvergadering eind 2024 hebben schoolbesturen van het PO ingestemd met een financiële bijdrage voor het behoud van extra fte voor de inzet van schoolmaatschappelijk werk. Hierdoor kunnen bovenstaande positieve effecten behouden blijven en blijft er voldoende ruimte voor een preventieve aanpak op school.</p> <p>De pilot lichte ondersteuning is gestart per oktober 2024. Door te investeren in lichte ondersteuning verwachten we ten eerste bij te dragen aan het welbevinden van de inwoners door deze te ondersteunen bij vragen en zorgen rondom opgroeien en opvoeden. Daarnaast verwachten we de druk op de specialistische jeugdzorg uiteindelijk te kunnen verminderen. Er wordt in de eerste maanden een nulmeting uitgevoerd om onder andere duidelijk te krijgen wat er onder lichte ondersteuning wordt verstaan, welke partijen dit al uitvoeren etc. Hiervoor worden onder andere de jeugdwerkers en school maatschappelijk werkers uit het gebiedsteam geïnterviewd. Het eerste kwartaal van 2025 wordt gebruikt om de opbrengsten van de nulmeting in kaart te brengen. Op basis daarvan worden de vervolgstappen van de pilot bepaald.</p> <p>Sommige kinderen of jongeren hebben naast ondersteuning in het onderwijs ook jeugdhulp en/of zorg nodig om naar school te kunnen gaan. In een collectief onderwijs-zorg-arrangement wordt dit op school aangeboden. Kinderen of jongeren krijgen in een kleine groep een gecombineerde aanpak van onderwijs en specialistische jeugdhulp. Op deze manier willen we voorkomen dat kinderen de school verlaten, een langere tijd nauwelijks of geen onderwijs krijgen of in meer intensieve zorgtrajecten terecht komen. Er vinden in onze gemeente verschillende pilots met collectieve onderwijs-zorg-arrangementen plaats. Een van de pilots is onlangs wegens succes verlengd. We zijn deze pilots verder aan het evalueren en onderzoeken hoe we het aanbod van onderwijs-zorg-arrangementen structureel kunnen inbedden in onze gemeente. Vanaf januari 2025 zal het onderwijszorgarrangement op SBO Wetterwille voor het derde jaar ingezet gaan worden. Ook provinciaal wordt er ingezet op de verbinding tussen onderwijs en zorg. De onderwijszorgarrangementen in SWF worden meegenomen in het provinciale actie onderzoek en in het provinciale overzicht van voorbeelden. Hieruit worden kaders ontwikkeld voor bestuurders voor de structurele inzet van onderwijszorgarrangementen.</p>	

	We onderzoeken de mogelijkheden voor een passende plek voor kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar met gedrags-, ontwikkelings- of opgroei problemen, waarbij de ondersteuningsbehoefte momenteel niet valt binnen de reguliere kinderopvang en ook niet binnen het BEC (Behandel en Expertise Centrum). We zijn met partners in de kinderopvang, jeugdhulp, GGD en onderwijs in gesprek om een passende oplossing voor deze doelgroep te vinden. In het kader van inclusief onderwijs is de insteek om met elkaar de bestaande ondersteuningsstructuren te versterken.			
5.	<i>We faciliteren jongeren tot het behalen van een startkwalificatie, het verkleinen van schooluitval en het maken van keuzes die kansrijk zijn op de arbeidsmarkt.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Wij willen ervoor zorgen dat schooluitval weer minder dan 2% bedraagt in de regio Zuidwest-Friesland. 			
	<u>Toelichting:</u> We stimuleren dat scholen de leerlingen die verzuimen melden bij team Leerplicht, zodat deze leerlingen zo snel mogelijk in beeld komen. PO en VO Leerplicht, MBO Leerplicht en Doorstroompunt werken hiervoor samen met scholen, de collega's van de Gebiedsteams, de GGD en met samenwerkende partijen als Pastiel en AZC. Daarnaast blijft de monitoring van "oud-uitvallers" ook doorgaan. Schooluitval in de regio Zuidwest-Friesland bedraagt 2,1%.			
6.	<i>Als een leerling aan het begin van het schooljaar in aanmerking komt voor een OV- kaart, regelen we dat.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We verstrekken een OV-pas als de school voor voortgezet (speciaal) onderwijs meer dan 11 kilometer van het woonadres gelegen is. 			
	<u>Toelichting:</u> Deze regeling loopt al een aantal jaren, vanaf 2018. De regeling loopt goed. Mensen met een inkomen tot en met 120% van de voor hen van toepassing zijnde bijstandsnorm krijgen het volledige abonnement vergoed, mensen met een inkomen hoger dan 120% van de bijstandsnorm, 30% korting op een abonnement. Met het busabonnement (Busvrij) kunnen scholieren door heel Fryslân reizen. De treinabonnementen zijn voor Stavoren-Sneek, Koudum-Molkwerum-Sneek, Hindeloopen-Sneek en Workum-Sneek. Op basis van de hardheidsclausule kennen we heel soms een ander traject toe, bijvoorbeeld Sneek-Leeuwarden. De abonnementen lopen meestal per schooljaar, maar er zijn ook abonnementen die later dan begin schooljaar ingaan. Alle abonnementen lopen een jaar. Over de financiering van deze regeling zijn afspraken gemaakt met de provincie. De provincie zou met ingang van schooljaar 2024-2025 met de subsidie stoppen. Maar in april 2024 is door de provincie besloten om de regeling ook voor schooljaar 2024-2025 te financieren. De Scholierenregeling OV 2024-2025 is recentelijk nog aangepast. Hoe het vanaf 2025-2026 komt, is nog niet duidelijk. Op dit moment zijn er gesprekken gaande tussen de treinvervoerder (Arriva) en de provincies (Groningen en Fryslân) over eventuele nieuwe producten voor de regionale trein. Ook het Rocov (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer) wordt hierbij betrokken. Er wordt onderzocht of er nieuwe of vernieuwde producten kunnen worden geïntroduceerd, waaronder een kortingsproduct voor scholieren in de hele treinconcessie. Besluitvorming staat gepland nog voor het einde van het jaar. Zodra er meer duidelijkheid is, brengt de provincie ons op de hoogte. Daarnaast hebben we vanaf 15 december 2024 een nieuwe busvervoerder, Qbuzz. Tot 1 maart 2025 kunnen inwoners met een Arriva Meedoenpas gratis met Qbuzz reizen. We zijn in onderhandeling met Qbuzz over de situatie vanaf 1 maart 2025.			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Sport			
7.	<i>We stellen nieuw sportbeleid en een visie voor sport en bewegen in de openbare ruimte op.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 is een uitvoeringsplan voor het sportbeleid opgesteld en wordt een doorkijk gegeven naar 2026. In december 2025 is een visie op duurzame en toekomstbestendige sportaccommodaties ontwikkeld en vastgesteld. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In december 2023 is de sport- en beweegvisie ‘Sport ferbynt, de krêft fan bewege 2024+’ vastgesteld. Dit actiepunt is afgerond.</p> <p>Visie op duurzame en toekomstbestendige sportaccommodaties In de visie ‘Sport ferbynt, de krêft fan bewege 2024+’ geven we aan dat we ons inzetten voor goed onderhouden, maatschappelijk inzetbare, gebruiksvriendelijke, toekomstbestendige en uitdagende sportaccommodaties.</p> <p>In 2023 is onderzoeksbureau HEVO gevraagd om een quickscan uit te voeren naar de 16 gemeentelijke binnensportaccommodaties en de duurzaamheid van onze drie gemeentelijke zwembaden. Dit heeft in 2024 geresulteerd in het onderzoek Binnensportaccommodaties en de Memo Duurzaamheidsonderzoek drie zwembaden. Het onderzoek Binnensportaccommodaties beschrijft de aspecten die bepalend zijn voor de afweging tussen sloop, renovatie of nieuwbouw. Behalve de bouwkundige- en installatietechnische staat van de binnensportaccommodatie wordt in het onderzoek ook gekeken naar onder andere de uitstraling van het gebouw, veiligheid, de exploitatie (energielasten) en de sociale cohesie. Oftewel, het gebruik van het gebouw, het toekomstperspectief, de vitaliteit in de kern en de beschikbaarheid van een alternatieve fysieke ontmoetingsplaats binnen de kern. Het onderzoek Binnensportaccommodaties en de Memo Duurzaamheidsonderzoek drie zwembaden zullen onderdeel gaan uitmaken van de nieuwe Visie duurzame en toekomstbestendige binnen- en buitensportaccommodaties.</p> <p>Samen zijn er stappen gezet om vanuit een integrale benadering van duurzaamheid de sportaccommodaties in de gemeente toekomstproof te maken. Eind 2024 hebben medewerkers uit verschillende beleidsvelden (o.a. duurzaamheid, circulaire economie, sport, spelen, gezondheid, groenbeheer, onderhoud, onderwijs, ontmoetingsplaatsen, gezondheid, openbare ruimte, projecten, vastgoed en financiën) zich verdiept in het toekomstbestendig maken en verduurzamen van de sportaccommodaties in de gemeente, gebaseerd op het Afwegingskader Duurzaam Assetmanagement van Local Matters. Dit is een strategisch hulpmiddel dat helpt om heldere, onderbouwde integrale keuzes te maken bij verduurzaming van vastgoed. De essentie van dit afwegingskader is dat je van alle kanten kijkt naar het betreffende sportobject om een integrale afweging te maken, met uiteenlopende criteria, zoals duurzaamheidscriteria (energie, circulariteit en biodiversiteit) en assetmanagementcriteria (gewenste levensduur, huidig en toekomstig gebruik en onderhoudbaarheid). En natuurlijk maatschappelijke criteria als de behoefte van huidige en toekomstige gebruikers en de verbindende rol van de locatie. Met dit kader hebben we geleerd hoe we eenduidig gefundeerde, integrale keuzes kunnen maken waarmee sportaccommodaties niet alleen duurzaam, maar in alle opzichten toekomstbestendig worden.</p> <p>Er wordt een kwantitatief en kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar de huidige staat van buitensportaccommodaties, verdeeld over 52 locaties. Het onderzoek richt zich op diverse sportfaciliteiten, waaronder voetbalvelden (zowel natuurgras als kunstgras), grasvelden voor kaatsen, schansen voor fierljeppen, natuurgras rugbyvelden, korfbalvelden, ijsbanen en skeelerbanen, hockeyvelden, survivalbanen, beachvolleybalvelden, wielervedbanen en atletiekbanen. Het doel is om de conditie en het gebruik van deze accommodaties in kaart te brengen, knelpunten en verbeterpunten te identificeren en aanbevelingen te doen voor toekomstig onderhoud en investering. Het onderzoek biedt inzicht in zowel de fysieke staat als de functionele geschiktheid van de velden en banen.</p>			

8.	<i>We zetten in op gratis buitensportmogelijkheden en speelmogelijkheden.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We keuren, onderhouden en vervangen de sport- en speelvoorzieningen in openbare ruimten. • De in 2024 voorbereide vervangingen voor 2025 zijn in Q2 uitgevoerd. De vervangingen voor 2026 zijn voorbereid. • Sportvoorzieningen in de openbare ruimte vragen in de meeste gevallen om flinke investeringen. Het gaat dan om de voorziening zelf en de bijbehorende ondergrond. We gaan in 2025 deze investeringen in een planning zetten en de bijbehorende financiering inregelen. 				
<p><u>Toelichting:</u> Per jaar worden alle openbare speeltoestellen drie keer geïnspecteerd, met de eerste inspectieronde in het eerste kwartaal. Tijdens deze inspecties worden gebreken onmiddellijk opgelost om de veiligheid en functionaliteit van de toestellen te waarborgen. Indien vervangingen nodig zijn, worden deze in voorbereiding genomen en tijdig uitgevoerd. Daarnaast voeren we een verbeterlag door in de digitale registratie van de speeltoestellen. In het tweede kwartaal maken wij hiervoor de overstap naar een specifiek beheersysteem, Playmapping. Via dit beheersysteem is het proces van inspectie, beheer en vervanging beter geborgd. Dit zorgt voor een efficiëntere en nauwkeurigere registratie, betere opvolging van inspecties en onderhoudsbehoeften, en een verbeterd overzicht van de status van de toestellen, wat bijdraagt aan een hoger niveau van toezicht en beheer.</p>				
9.	<i>In wijken met weinig groen investeren in speeltoestellen, wandelpaden en gratis buitensportfaciliteiten met extra aandacht voor kinderen met een beperking.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We kennen subsidies toe voor beweeg- en speelvoorzieningen in de openbare ruimte. • Aan het einde van 2025 zullen de volgende projecten gerealiseerd zijn met een bijdrage vanuit het BIOR-budget: <ul style="list-style-type: none"> ○ Calisthenics en 3x3 basket en skatepark Zwette Sneek; ○ Bootcampvoorziening Hemdyk Sneek; ○ Pannakooi Easterein; ○ Pannakooi IJlst; ○ Pannakooi Heeg; ○ Beachvelden Stavoren; ○ Pickelball veld Oosthem; ○ Jeu de boules-veld lens. 				
<p><u>Toelichting:</u> Naast de vastgestelde Visie BIOR, Bûtengewoan bewege yn Súdwest-Fryslân, is de subsidieregeling Bûtengewoan bewege yn Súdwest-Fryslân ingericht. Ook dit jaar staat deze subsidieregeling open voor het aanvragen van subsidie. Binnen de nieuwe initiatieven is veel vraag naar vergroening maar ook naar Urban Sports. Voorbeelden van Urban Sports zijn skateboarden, BMX, inlineskaten, stuntsteppen, pannavoetbal en freestyle voetbal, freerunning, tricking, 3x3 basketbal. Om de behoefte voor Urban Sports beter in kaart te brengen en juiste initiatieven te ontplooiën in de gemeente, wordt in 2025 een behoeftebepaling in de gemeente gedaan door het adviesbureau City Legends, dat landelijk veel ervaring heeft met Urban Sports. Het onderzoek loopt van maart tot en met juli 2025.</p> <p>Vanuit BIOR-subsidieaanvragen wordt een calisthenics-toestel geplaatst in het Zwettepark. Dit is onderdeel van een revitalisatie van het totale Zwettepark. Er is een werkgroep samengesteld met onder andere de wijkvereniging en basketbalvereniging Menhir, die een plan ontwikkelt (oktober) voor een 3x3-veld en nieuwe skateattributen voor Zwettepark. In de zomer zijn vanuit Simmer yn Súdwest al activiteiten in het Zwettepark georganiseerd op een tijdelijke pumtrack. Daar was veel deelname. Met behulp van een procesbegeleider is een projectplan opgesteld in het laatste kwartaal van 2024 en is de subsidie voor de aanleg van een pannakooi en 3x3-veld in het Zwettepark ingediend en goedgekeurd. De realisatie van de plannen zal plaats vinden voor</p>				

	<p>het najaar van 2025. In de plannen is verwerkt dat de 3 x 3 ook toegankelijk zal zijn voor rolstoelgebruikers, (hiervoor is een speciale subsidie ingediend en ook toegekend) daarvoor zullen in hoogte verstelbare baskets worden geplaatst.</p> <p>De subsidies voor een beachveld in Stavoren en een jeu-de-boulesbaan in Iens zijn toegekend. De realisatie zal in 2025 plaatsvinden. Voor de aanleg van multicourts in Heeg en Scharnegoutum is vanuit de servicelijn van sportakkoord 2.0 een procesbegeleider in de zomer aan de slag gegaan om vanuit een breed participatietraject te komen tot plannen. De plannen zullen in het eerste halfjaar van 2025 klaar zijn. Hiervoor zullen dan ook subsidieaanvragen worden ingediend.</p> <p>In het laatste kwartaal zijn er aanvragen voor advies over BIOR-initiatieven binnengekomen voor een jeu de boules-baan in Tsjerkwerd, een bewegcircuit in Bolsward en de aanleg van een multicourt (o.a. 3x3) in Workum. Deze worden in het eerste kwartaal van 2025 opgepakt.</p> <p>Vanuit Spitaal in Noorderhoek is een vraag gekomen voor een speeltoestel dat geschikt is voor kinderen met een lichamelijke beperking. Samen met dorpen en wijken is een plan gemaakt en dit toestel wordt dit jaar geplaatst.</p> <p>Bij het verlenen van een subsidie wordt extra aandacht gegeven aan 'toegankelijkheid'. Bij toegankelijkheid gaat het erom dat iedereen, met of zonder beperking, de kans krijgt gebruik te maken van onze voorzieningen. Iedereen moet volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Op dit moment is de subsidieregeling voldoende om de kosten te dekken.</p>			
10.	<p><i>We hebben specifieke aandacht voor beweegpaden in wijken en we onderzoeken de mogelijkheid voor een gravel-mountainbike-route in onze gemeente. Dit gaan we samen met inwoners verder vormgeven.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken de behoefte aan specifieke wandel- en beweegroutes en een gravelmountainbike-route en nemen een besluit over het vervolg. • We onderzoeken wat mensen in beweging brengt in de openbare ruimte. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>In het coalitieakkoord staat dat de gemeente onderzoek gaat doen naar het gebruik van mountainbike- en gravelbikepaden. Het college vindt de ontwikkeling van dergelijke paden belangrijk en wil daarom graag aansluiten bij het in het najaar van 2024 door de Nederlandse Toerfietsunie (NTFU) gepresenteerde landelijke document "Nieuwe paden. Mountainbike- en gravelbikevisie 2035", over de ontwikkeling van gravel- en mountainbikeroutes in Nederland. De NTFU vraagt daarin medewerking van provincies, gemeenten, natuurorganisaties, ANWB, et cetera, om zo te komen tot een landelijk netwerk van veilig toegankelijke paden in 2035. De NTFU presenteert zich als regiehouder en expert. Door aan te sluiten bij de NTFU-visie komt de gemeente tegemoet aan de ambitie uit het coalitieakkoord, alleen niet door het doen van eigen onderzoek, maar door uit te gaan van de NTFU-visie en zo mee te liften op landelijke ontwikkelingen. In het tweede kwartaal van 2025 zal hierover contact worden opgenomen met NTFU.</p>			
11.	<p><i>We stimuleren de samenwerking tussen verenigingen en zorgen ervoor dat iedereen zo lang mogelijk mee kan doen in het verenigingsleven.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We onderzoeken hoe we kunnen blijven inzetten op toekomstbestendige cultuur- en sportverenigingen, om de leefbaarheid in stand te houden. • We bereiken meer verenigingen voor het toekomstbestendig maken of vitaliseren van diezelfde verenigingen met onze subsidieregelingen. • We bereiken meer sport- en cultuurverenigingen bij het toekomstbestendig maken van deze verenigingen, met de inzet onze verenigingsondersteuners. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We hebben deelgenomen aan de pilot Leve de Vereniging. Er is een evaluatie geweest van het proces en de resultaten. Tijdens de pilot zijn per regio verschillende onderzoeken of acties</p>			

uitgezet. Dit heeft veel informatie opgeleverd. De pilot heeft uiteindelijk niet geleid tot één oplossing of een methode opgeleverd om te komen tot toekomstbestendige verenigingen, die over de hele gemeente en provincie uitgerold kan worden. Verenigingen hebben elk hun eigen uitdagingen en daarvoor is maatwerk nodig. De raad is actief geïnformeerd over de pilot en de resultaten.

Het blijven inzetten op toekomstbestendige cultuur- en sportverenigingen is onder andere een vervolg op de pilot Leve de Vereniging en heeft onder voorbehoud een plek gekregen in de Regiodeal Zuidwest-Fryslân. Ondertussen ligt er een globale opzet voor een plan van aanpak voor het project Vitale verenigingen, voor de toekomstbestendigheid van verenigingen en vrijwilligers ten behoeve van de pijler Mienskip. Dit is in samenwerking opgesteld door Keunstwurk, Sport Fryslân en Doarpswurk. Het doel van dit project is een toekomstbestendig verenigingsleven (cultuur en sport) creëren, waarin vrijwilligers zich gewaardeerd voelen en duurzaam betrokken blijven, en waar inwoners actief kunnen deelnemen en elkaar ontmoeten. Begin 2025 wordt bestuurlijk besloten welke projecten doorgang zullen vinden.

In samenwerking met de Provincie Fryslân wordt ingezet op leefbare dorpen, onder andere door de DOM-methode (de dorpen ontwikkelmethode). De pilot in Blauhûs (Backoffice-model), zou hiervoor als eerste pilot kunnen fungeren. Het Backoffice-model is een model waarbij taken van verenigingen en/stichtingen in een (cluster) dorp(en) uit handen wordt genomen door een Backoffice, dat zich op de achtergrond bevindt. Hierbij kan gedacht worden aan boekhouding, het aanvragen van subsidies, vergunningaanvragen, et cetera. Tegelijkertijd blijven we naar nieuwe initiatieven kijken die kunnen bijdragen aan de toekomstbestendigheid van de mienskip. Een eerste brainstorm over de invulling van de pilot Leve de vereniging onder de regiodeal is gepland met de partners Keunstwurk, Sport Fryslân en Doarpswurk.

Binnen de regelingen voor sportsubsidies is een regeling voor vitalisering van verenigingen en stichtingen. Verenigingen en stichtingen kunnen gebruikmaken van deze regeling als ze plannen hebben om te verduurzamen of te vitaliseren. Deze regeling staat gedurende het hele jaar open.

Verenigingsondersteuners, behorende bij het beweegteam SWF, ondersteunen verenigingen als het gaat om het versterken van samenwerking, (mee)organiseren van activiteiten of nieuw aanbod en het aantrekken van vrijwilligers en nieuwe leden. Ook worden verenigingen ondersteund om het bestuurlijk kader op orde te brengen of te professionaliseren.

In 2024 zijn de sportsubsidies herijkt. De basis hiervoor ligt in het in december 2023 vastgestelde sport- en beweegbeleid 'Sport ferbynt, de krêft fan bewege 2024+'. Hierbij zijn onder andere twee sportsubsidies samengevoegd, de vitaliseringssubsidie en de opleidingsubsidie. Ook de subsidie voor gehandicaptenteams is aangepast en heet voortaan iedereen doet mee.

12. *We blijven investeren in buitensport accommodaties waaronder de ontwikkeling van sporthart Bolsward.*

Indicatoren/te behalen resultaat:

- We vervangen minimaal twee kunstgrasvelden.
- Uitvoering projectplan van Werkgroep en Gemeente inzake Sporthart Bolsward als onderdeel van de Regiodeal.
- Start realisatie nieuw multifunctionele accommodatie (MFA).
- Verbinding gerealiseerd tussen sociaal en fysiek domein.
- Uitvoering van Bomenstructuurplan (inclusief fijnmazige padenstructuur).

Toelichting:

Kunstgrasveld

In Makkum is een kunstgrasveld gerealiseerd. In Arum is dat in oktober gestart. In Bolsward is in september een gesprek geweest tussen de werkgroep en de gemeente. De werkgroep heeft als wens extra kunstgras en vervanging van een half kunstgrasveld. Er wordt een doorrekening van de kosten gemaakt.

Nu het bij Sporthart Bolsward mogelijk is om het verlies van een volwaardig veld te compenseren, ontstaat er ook ruimte om het parkeerterrein zodanig te vergroenen dat hittestress kan worden voorkomen.

Sporthart Bolsward

De basis van Sporthart Bolsward is de Gebiedsvisie het Groene Hart van Bolsward met als ondertitel “van sportcomplex naar sportpark”. Deze visie is gemaakt samen met partijen in en rondom dit gebied en bevat een stappenplan. Op 8 december 2022 heeft de Werkgroep het Groene Sporthart van Bolsward - mede namens 22 belanghebbende partijen - een plan van aanpak overhandigd. Dit plan vormt de sleutel naar succes, omdat na de realisatie van nieuwbouw het gewenste park kan worden aangelegd. Daarnaast hebben deze partijen aangegeven breed te willen samenwerken aan een inclusieve samenleving ter bevordering van een brede welvaart.


Het gaat hier om een integrale afweging waarbij het sociaal en ruimtelijk domein worden verbonden. Onze leidraad is samenwerken met de Mienskip op basis van co-creatie. De ruimtelijke kwaliteit wordt gebruikt om de gezondheid van onze inwoners te faciliteren, bevorderen en beschermen in samenwerking met lokale zorgaanbieders.

Ontwikkelgebied A (de multifunctionele sportaccommodatie)

Op 23 mei 2024 heeft de raad unaniem ingestemd met het beschikbaar stellen van een bijdrage uit het Ontwikkelfonds van € 1.000.000. De Werkgroep Groene Sporthart Bolsward kan met verwijzing naar dit besluit fondsen en donateurs aanschrijven voor een bijdrage voor een nieuw gebouw. Deze aanpak heeft al effect. Einde 2024 was er een bedrag van € 600.000 toegezegd door 3 fondsen. Wij gaan aan de slag met de acties uit het raadsvoorstel.

Ontwikkelgebied B (het zwembadterrein met stadscamping)

Op 16 juli 2024 heeft het college een actieve raadsinformatie vastgesteld over de Procesaanpak toekomstbestendig plan Ontwikkelgebied B Bolsward.

Nr.	Actiepunt	
	Hoofdtakveld Cultuur	
13.	<i>We willen in deze coalitieperiode een groot sport of cultuur evenement dat bijdraagt aan positieve gezondheid en past bij onze identiteit.</i>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We blijven ons inzetten om mogelijkheden te onderzoeken om naast The Passion Hemelvaart en Arcadia nog een groot sport- of cultuurevenement binnen te halen of te organiseren. 	
	<p>The Passion heeft in 2023 plaatsgevonden. Arcadia vindt plaats in 2025. Hiervoor zijn middelen beschikbaar. We onderzoeken of we deze coalitieperiode nog een groot cultuurevenement kunnen binnenhalen of organiseren. Hiervoor zijn echter geen specifieke middelen beschikbaar gesteld. De beperkte financiële ruimte vraagt om creatieve oplossingen en mogelijk nieuwe samenwerkingsverbanden met externe partijen.</p>	
	<p>Daarnaast is in de laatste maanden van 2024 de subsidieregeling ‘Een jaarrond cultuur 2025’ opgesteld. Het college van B&W heeft deze subsidieregeling begin december vastgesteld en heeft besloten voor deze subsidieregeling als subsidieplafond een budget van € 180.000,- beschikbaar te stellen. De regeling is op 1 januari 2025 in werking getreden. Begin dit jaar zijn de culturele organisaties in onze gemeente hiervan op de hoogte gesteld via het Cultuurplein. Er is inmiddels één groot bovenlokaal project toegekend via deze regeling. Dit gaat om de aanvraag van Stichting Nootstroom (bekend van o.a. de locatieopera Peter Grimes bij Paesens-Moddergat in 2021). Stichting Nootstroom brengt eind 2025 de opera Cavalleria Rusticana naar Súdwest Fryslân, een innovatieve locatieopera met impact op de regio, cultuur en economie. Deze klassieker van Pietro Mascagni wordt op innovatieve wijze vertaald naar de Friese context,</p>	

	<p>waarbij muziek, erfgoed en de unieke kracht van Súdwest-Fryslân samenkomen. Stichting Nootstroom wil bij de organisatie van Cavalleria Rusticana de lokale MKB en culturele instellingen actief betrekken. Dit sluit mooi aan bij ons cultuurbeleid waarin we samenwerkingen willen stimuleren en een jaarrond cultureel programma willen bieden aan onze inwoners en bezoekers.</p>			
14.	<p><i>We doen mee aan Arcadia als grote gemeente, omdat er mooie activiteiten geprogrammeerd kunnen worden voor eigen inwoners en toeristen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We stimuleren, door middel van een subsidieregeling, mienskipsinitiatieven die een bijdrage leveren aan Arcadia 2025. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In 2025 vindt de tweede editie van Cultuurtriënnale Arcadia plaats van 17 mei tot en met 24 augustus. Arcadia 2025 is een (100 daags) cultureel programma in Friesland waar kunst- en cultuurprojecten worden uitgevoerd, met als doel maatschappelijke uitdagingen aan te gaan en zodoende een creatieve, veerkrachtige samenleving te stimuleren. Het programma bestaat uit vernieuwende projecten die mensen inspireren en waarbij ze elkaar kunnen ontmoeten. Het thema van deze editie is ‘Grûn’. Dit staat voor groei, samenwerking en de kracht van de mienskip. Vanuit Súdwest-Fryslân sluiten we aan bij Arcadia waarbij wij inzetten op het faciliteren van initiatieven uit onze gemeente en de mienskip. In de programmabegrotingen van 2023, 2024 en 2025 is jaarlijks €75.000 gereserveerd. Dat betekent dat er tot en met 2025 €225.000 beschikbaar is. De beoogde besteding van deze middelen is op 12 november 2024 in de collegevergadering vastgesteld. De middelen worden ingezet via een subsidieregeling ‘Arcadia SWF 2025 (€145.000), het project ‘De Siel van Súdwest (€50.000) en organisatiekosten van Arcadia (€30.000). Op 3 december 2024 is de subsidieregeling in werking getreden. Er is subsidie beschikbaar voor culturele activiteiten die passen bij Arcadia 2025. Daarnaast kunnen dorpen subsidie aanvragen voor het organiseren van een Bloeiweek. Dit maakt deel uit van het project Fryslân Bloeit waar inwoners elkaar ontmoeten en werken aan een duurzame toekomst. De raad is hierover medio januari 2025 via Actieve Informatie geïnformeerd. Met een communicatiecampagne informeren we de dorpen, verenigingen, lokale partners en inwoners over de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor een project in de buurt. Dit doen we met gerichte communicatie naar verenigingen en dorpsbelangen en met advertenties via de lokale kranten en sociale media. Ook sluiten we aan bij de communicatie van Arcadia.</p>			
15.	<p><i>We maken het Frysk, Stadsfries en Hylpersk meer zichtbaar, op straat en digitaal.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We stellen een uitvoeringsplan op, inclusief SMART doelen van zaken die geschikt zijn om in het Fries (of Stadsfries en Hylpersk) te vertalen en geven aan welke communicatiemiddelen geschikt zijn. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Het beleidsplan ‘Frysk...en mear! Taalbelied gemeente Súdwest-Fryslân’ had een looptijd tot en met 2024. In 2024 is gestart met de ontwikkeling van nieuw beleid. Het nieuwe beleid zal in de loop van 2025 worden vastgesteld. Dit is iets later dan verwacht vanwege onduidelijkheid over de ambities en onduidelijkheid over de inzet van de meertaligheidscoördinator. Tussen rijk en provincie is een nieuwe bestuursafpraak voor de periode 2024-2028 vastgesteld. Hierbij is onder andere geld beschikbaar gesteld voor meertaligheidscoördinatoren voor gemeenten. Over de invulling en bekostiging hiervan zijn we in gesprek met de provincie. De provincie wil dat elke gemeente bijdraagt met een cofinanciering. Een cofinanciering zal, vanwege het ontbreken van extra middelen, ten koste gaan van uitvoeringsmiddelen. In samenwerking met de gemeenten Heerenveen en De Fryske Marren stellen we een plan op voor de inzet van een meertaligheidscoördinator in onze gemeenten. We dienen gezamenlijk een aanvraag in bij de provincie voor de middelen.</p> <p>De provincie heeft een nieuwe nota “Fansels Frysk” opgesteld naar aanleiding van de nieuwe bestuursafpraak.</p>			

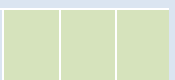
	Er is een subsidieregeling Friese taal. Doel hiervan is activiteiten te organiseren die de Friese taal, het 'Stedsk' of het 'Hylpers' meer zichtbaar maken in de gemeente. We willen de subsidieregeling bekender maken. In het nieuwe taalbeleid zullen we daar voorstellen voor doen.			
16.	<i>We ontwikkelen nieuw cultuurbeleid met focus op toekomstbestendige verenigingen en toegankelijkheid van cultuurvoorzieningen.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We voeren het uitvoeringsplan van het cultuurbeleid uit. 			
	<u>Toelichting:</u> Aan de hand van de in het beleid geformuleerde ambities en doelen werken we samen met het culturele veld aan de uitvoering van het beleid. Met Cultuurplein Súdwest-Fryslân hebben we regelmatig afstemming over ontwikkelingen op het gebied van kunst en cultuur (beleid). Om inzicht te krijgen in de effectiviteit van het cultuurbeleid wordt een keer per drie jaar een enquête afgenomen over de beleving van cultuur in onze gemeente. Daarover maken we een rapportage voor de raad. Hierin gaan we ook in op de voortgang en resultaten van het beleid, met onder andere aandacht voor de toekomstbestendigheid van het verenigingsleven.			
17.	<i>Blijven ondersteunen van kunst en cultuur en musea en voldoende laagdrempelige voorzieningen voor beoefenen van (amateur) kunst voor onze inwoners.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 is de voorlichting rondom subsidies en de zichtbaarheid ervan verbeterd. Het culturele veld weet beter welke subsidiemogelijkheden er zijn op het gebied van cultuur, zodat dit ten goede komt aan onze inwoners. Met de nieuwe subsidieregeling musea willen we de musea stimuleren plannen en ambities te realiseren, om zo de kwaliteit en toekomstbestendigheid van musea in SWF te waarborgen. 			
	<u>Toelichting:</u> Periodiek wordt, aan de hand van het communicatieplan, bekeken welke communicatieacties uitgezet kunnen worden om de subsidiemogelijkheden (verder) onder de aandacht te brengen. Afgelopen periode is bijvoorbeeld met het Cultuurplein en de stads- wijk- en dorpen coördinatoren actief informatie gedeeld over de (nieuwe) regelingen 80 jaar Vrijheid, Arcadia en Jaarrond Cultuur. De aangeboden flyers zijn van daaruit verder gedeeld met het culturele veld. Ook is er via de website van de gemeente en via social media informatie over deze regelingen gedeeld. De museumcommissie heeft alle musea bezocht en de plannen en ambities voor de periode 2025-2028 beoordeeld. In oktober 2024 heeft de commissie haar advies aangeboden aan het college van B&W. Op basis van onder meer dit advies heeft het college van B&W de subsidies voor de musea voor de periode 2025-2028 verleend.			
18.	<i>We ondersteunen actief de samenwerking van onze musea.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> De samenwerking tussen de musea is verder versterkt door de aanjagende en coördinerende rol van de Stichting Samenwerking Musea Zuidwest Friesland. 			
	<u>Toelichting:</u> Stichting Samenwerkende Musea voert drie projecten uit: <ol style="list-style-type: none"> Narratief/website (gezamenlijk verhaal en presentatie) Súdwest-Fryslân Academy (kennisdeling en versterken onderlinge samenwerking) Publieksonderzoek (data genereren i.s.m. provincie en Waterland van Friesland) De website is gelanceerd op 26 januari 2024.			

De Súdwest-Fryslân Academy is opgezet en voor de zomer van 2024 afgerond. De SWF Academy is door alle musea als zeer positief ervaren. De musea hebben afgesproken de SWF Academy voort te zetten in een iets lagere frequentie.

Vanuit de Stichting Samenwerkende Musea wordt met de uitvoering van het project Siel fan Súdwest het gezamenlijke verhaal (narratief) geformuleerd. Het project "Siel fan Súdwest" maakt deel uit van het programma van Arcadia 2025 (17 mei t/m 24 augustus), dat als thema Grûn heeft. Op acht plekken in de gemeente Súdwest-Fryslân benaderen kunstenaars deze thema's vanuit regionaal en historisch perspectief. Ze verdiepen zich in het idee van 'grûn' (grond) als fysieke bodem, culturele basis of fundament van tradities. Zij dragen met hun werk bij aan de gezamenlijke verhaallijn over de regio. **Op 13 februari 2025 vond de startbijeenkomst van "De Siel van Súdwest" plaats. Op deze dag zijn de negen kunstenaars die bij de negen musea in residentie gaan bekend gemaakt.**

De Stichting Samenwerkende Musea SWF heeft samen met de provinciale en regionale marketingorganisaties (Merk Fryslân en VVV Waterland van Friesland) een uitgebreid publieksonderzoek geïnitieerd dat kan dienen als basis voor zowel collectieve marketing als marketing per individueel museum.

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Dichtbij meedoen			
19.	<i>We investeren in toekomstbestendige ontmoetingsplaatsen en stimuleren meervoudig gebruik en activiteiten, ook overdag.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We ontwikkelen het beleid voor ontmoetingsplaatsen door, met name op het gebied van sociale verduurzaming. • We blijven vraaggerichte ondersteuning bieden (via Doarpswurk en Sociaal Collectief) aan besturen; • We hebben extra aandacht voor ondersteuning aan besturen in aandachtswijken en -dorpen. We sluiten waar mogelijk aan bij de integrale wijkaanpak; • We hebben aanvullend beleid ontwikkeld met woningcorporaties en zorginstellingen voor de ontmoetingsplaatsen in of bij ouderenhuisvesting. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Onze 63 ontmoetingsplaatsen zijn belangrijke plekken, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar laagdrempelige en preventieactiviteiten plaatsvinden. We investeren op meerdere manieren in toekomstbestendige ontmoetingsplaatsen. Zo maken we een inhaalslag met (achterstallig) onderhoud en verduurzaming van de gebouwen. Maar we willen ook inzetten op multifunctioneel gebruik en activiteiten. Dit doen we onder andere door meer verbinding te leggen met (sociaal-maatschappelijke) partners en hen te wijzen op de ruimtes van bestaande ontmoetingsplaatsen. We zien dat dit steeds vaker gebeurt, waardoor de ontmoetingsplekken een hogere bezettingsgraad krijgen en kwetsbare inwoners eerder bereikt kunnen worden. Dit past ook bij de ambitie om onze dienstverlening dichtbij aan te bieden. Door het gebruik van de lokale ontmoetingsplekken in de dorpen en wijken zijn we als gemeente dichtbij onze inwoners aanwezig, waardoor inwoners op een laagdrempelige manier bereikt kunnen worden.</p> <p>Gemeentelijke bijeenkomsten waarbij ook externe partners aanwezig zijn worden, indien mogelijk, steeds vaker gehouden in ontmoetingsplekken. Deze partners (zoals de welzijnsorganisatie en hoofdaanbieders) sluiten met activiteiten ook steeds vaker aan bij de lokale ontmoetingsplekken. Op deze manier ontstaat er bovendien meer aandacht voor verschillende doelgroepen.</p>			
20.	<i>We ondersteunen ontmoetingsplaatsen in verduurzaming.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We verstrekken subsidies aan ontmoetingsplaatsen voor groot onderhoud en verduurzaming. 			

	<p>Toelichting: Een van de pijlers van het beleid ‘Ontmoetingsplaatsen 2023-2033’ is een inhaalslag op (achterstallig) onderhoud en het inzetten op maximale verduurzaming van alle 63 ontmoetingsplekken. Om dit te kunnen doen, zijn in februari twee projectleiders gestart om deze opgave uit te voeren. Op basis van de opgave is er een nieuwe subsidieregeling groot onderhoud en verduurzaming opgesteld, deze gaat in per januari 2025. Aanvullend op de vernieuwde regeling zijn de besturen van alle ontmoetingsplaatsen actief benaderd over de mogelijkheden voor (ondersteuning bij) verduurzaming en financieringsmogelijkheden. Op dit moment zijn, vooruitlopend op de nieuwe subsidieregeling, al een aantal ontmoetingsplaatsen bezig met groot onderhoud en verduurzaming. Deze plannen stimuleren we en hiervoor kennen we een incidentele subsidie toe.</p> <p>Ook bij besturen van ontmoetingsplaatsen wordt de noodzaak en wens om te investeren in verduurzaming van gebouwen steeds vaker ingezien en groter. Er is de afgelopen maanden vaker een beroep gedaan op de gemeente om mee te kijken naar de opgave, of op Doarpswurk om te ondersteunen bij het opstellen van een goed investerings- en dekkingsplan. Met dit plan kunnen besturen ook overige bronnen van financiering aanvragen, zoals fondsen en andere regelingen. Er zijn nu een aantal concrete subsidieverzoeken in behandeling en er is ook zicht op verzoeken die er dit jaar nog aankomen. Er zijn in totaal zo’n 24 besturen actief bezig met (plannen voor) verduurzaming, vaak in combinatie met groot onderhoud.</p> <p>Inmiddels is de nieuwe subsidieregeling vastgesteld. Op 10 december is er een collectieve bijeenkomst georganiseerd waar 60 bestuursleden aanwezig waren van diverse ontmoetingsplaatsen. Tijdens deze bijeenkomst is er veel informatie uitgewisseld en is een toelichting gegeven op de nieuwe subsidieregeling.</p>	
21.	<p><i>Betere ondersteuning van besturen bij het verduurzamen van ontmoetingsplaatsen en exploitatie.</i></p>	
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben de besturen van alle ontmoetingsplekken actief benaderd en, indien nodig, ondersteuning geboden bij de fysieke verduurzaming van het gebouw. 	
	<p>Toelichting: We willen besturen zo goed mogelijk ondersteunen. De vorm van ondersteuning kan verschillen, omdat er overal weer andere vraagstukken zijn: op het gebied van onderhoud en verduurzaming, versterken van bestuur of activiteitenaanbod. De afgelopen maanden is het vaakst ingezet op ondersteuning bij het opstellen van een concreet plan voor bijvoorbeeld onderhoud/renovatie en verduurzaming. In veel gevallen vragen we Doarpswurk om de besturen te ondersteunen. Doarpswurk kan begeleiding bieden in concretisering van het plan, het vinden van bronnen van financiering, et cetera. In een aantal gevallen is er ook behoefte aan extra ondersteuning, omdat het moeilijk is om bestuursleden te vinden. Ook het vinden en binden/vasthouden van vrijwilligers is vaak een uitdaging. We proberen om hierin meer verbinding te leggen met stichting Sociaal Collectief. Deze stichting kan bemiddelen in het vinden van vrijwilligers. Uiteraard wordt er dan zo goed mogelijk gekeken naar een passende match en naar vrijwilligers ‘tichtby’.</p> <p>De ondersteuning die wordt ingezet, is vooral vraaggericht en passend bij de behoefte vanuit een bestuur. We hebben te maken met een diversiteit aan besturen en vraagstukken, maar er is ook overlap. De komende maanden willen we voor deze vraagstukken onderzoeken hoe we hier meer een collectieve vorm van ondersteuning in kunnen ontwikkelen en aanbieden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het vinden en binden van vrijwilligers en het uitbreiden van het activiteitenaanbod voor meerdere doelgroepen. We doen dit samen met Doarpswurk en Sociaal Collectief.</p> <p>Om te achterhalen wat actuele vraagstukken zijn, worden alle 63 ontmoetingsplaatsen actief en laagdrempelig benaderd. Deze uitvraag zal schriftelijk gedaan worden en is onderwerp op de agenda tijdens de collectieve bijeenkomst op 10 december 2024. Ook nemen we dit mee in de lopende contacten met besturen. Het doel is om in 2025 deze resultaten inzichtelijk te krijgen.</p>	

	<p>Tijdens de collectieve bijeenkomst is de ondersteuningsvraag bij besturen opgehaald. Hierin kwamen een aantal centrale thema's naar voren zoals; Vinden en binden van vrijwilligers, het bereiken van jongvolwassenen en de behoefte aan het onderling uitwisselen van kennis.</p> <p>Op basis van deze gedeelde vraagstukken is er een oproep gedaan voor het starten van een expertteam. Met elkaar nadenken over de lopende vraagstukken om samen de toekomstbestendigheid van ontmoetingsplaatsen vorm te geven.</p> <p>In januari wordt een verslag van de bijeenkomst nagestuurd waarop besturen nog kunnen reageren met aanvullingen of vragen.</p>			
22.	<i>We gaan laagdrempelige activiteiten subsidiëren.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We subsidiëren laagdrempelige activiteiten, zodat er geen financiële drempel is om deel te nemen aan een activiteit. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Activiteiten in de lokale ontmoetingsplekken horen laagdrempelig te zijn en toegankelijk voor iedereen. Een uitgangspunt vanuit het beleid is dat de kosten voor activiteiten hierin geen belemmering mogen zijn. Jaarlijks is er € 50.000 beschikbaar voor besturen om laagdrempelige activiteiten te kunnen organiseren. We werken nu aan een regeling met weinig voorwaarden, waar besturen aanspraak op kunnen maken. Hierbij kijken we ook naar samenhang met andere regelingen die hetzelfde doel hebben (onder andere het Kernenfonds). Er zijn namelijk best veel regelingen, die als doel hebben om het activiteitenaanbod in dorpen en wijken te stimuleren. Voor inwoners en besturen kan dit verwarrend zijn. We bekijken hoe we hier slimme koppelingen in kunnen maken. In 2024 konden besturen van ontmoetingsplaatsen eenmalig een subsidie aanvragen van € 750 voor de organisatie of het aanbieden van laagdrempelige activiteiten. Met deze impuls willen we toegankelijke activiteiten stimuleren voor diverse doelgroepen, die aansluiten bij onze beleidsdoelstellingen van ontmoeten, preventie en activering. We hopen hiermee besturen te prikkelen om naast de huidige exploitatie- en beheersfunctie ook een rol te spelen in het aanbod van activiteiten.</p> <p>In oktober is de subsidie voor laagdrempelige activiteiten opengesteld en hier hebben 36 ontmoetingsplaatsen gebruik van gemaakt. De reacties op deze eenmalige subsidie zijn erg positief.</p> <p>Op basis van het Omgevingsprogramma Wonen & Zorg is er met woningcorporaties, zorginstellingen, het zorgkantoor, huurdersverenigingen en de adviesraad sociaal domein overeenstemming bereikt over de onderwerpen waarover we afspraken gaan maken betreffende de realisatie en exploitatie van ontmoetingsplaatsen voor kwetsbare inwoners. Het gaat hier veelal om ontmoetingsruimten binnen woonzorgvoorzieningen. Concrete afspraken over de uitvoering hiervan zullen de komende maanden worden gemaakt. Hierbij wordt ook goed gekeken of en zo ja hoe de bestaande ontmoetingsplekken ingezet kunnen worden en of er een koppeling gemaakt kan worden met bestaand activiteitenaanbod. De huidige besturen zullen hierbij betrokken worden.</p>			
23.	<i>We zetten kernenbeleid voort, maatwerk per kern die aansluit bij de behoefte.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Iedere stad, dorp en wijk heeft een coördinator. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Dit resultaat is behaald. Alle steden, dorpen en wijken hebben een coördinator. Alle vacatures zijn in de loop van 2023 ingevuld.</p> <p>Er is daarnaast gekeken naar hoe het kernenbeleid loopt, bijvoorbeeld de relatie met de gebiedsgerichte aanpak, de inzet van de coördinatoren, de actualisatie van de Wijkaanpak Sneek en Bolsward en de harmonisatie van diverse subsidieregelingen op het gebied van leefbaarheid. De raad ontvangt medio 2025 zoals gebruikelijk het jaarverslag van het</p>			

	kernenfonds. De harmonisatie van diverse subsidieregelingen en het harmoniseren van diverse vormen van ondersteuning door verschillende partijen volgt in het derde of vierde kwartaal van 2025.			
24.	<i>De subsidieregeling ‘Ut de Mienskip’ en het Kernenfonds worden verlengd.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We verlenen subsidie vanuit het kernenfonds. • We honoreren de aanvragen Ut de Mienskip tot het eenmalige budget op is. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Vanuit het Kernenfonds zijn er in het eerste kwartaal van 2025 12 subsidieaanvragen toegekend met een totaalbedrag van € 24.725,-. Daarnaast is er een bedrag van € 3.430,- uitgegeven aan ondersteuningskosten en is er aan 53 stads-, dorps- en wijkbelangen organisatiegeld 2025 uitgekeerd voor hun bestuurskosten met een totaalbedrag van € 57.081.</p> <p>Het eenmalige budget Ut de Mienskip is in het 4de kwartaal van 2024 op gegaan, daarmee is deze subsidieregeling beëindigd.</p>			
25.	<i>We zetten ons in om een dementievriendelijke gemeente te worden.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het netwerk dementievriendelijk Súdwest-Fryslân worden verschillende initiatieven ontwikkeld om inwoners met dementie zo lang mogelijk mee te laten doen in hun eigen omgeving. Dit gaat van trainingen, gespreksgroepen, wandelgroep tot verbeteren van samenwerking tussen betrokken partijen. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Uit onderzoek van Alzheimer Nederland blijkt dat Súdwest-Fryslân boven het landelijk gemiddelde scoort op dementievriendelijkheid. In februari jl. heeft AlzheimerNL het certificaat ‘dementievriendelijke gemeente’ uitgereikt aan de gemeente. Vrijwilligers, sociaal collectief, praktijkondersteuners, gebiedsteams, hoofdaanbieders en casemanagers dementie, die zich inzetten voor inwoners met dementie, waren bij de uitreiking aanwezig. Het is een erkenning voor iedereen, die zich dagelijks inzetten voor inwoners met dementie en hun mantelzorgers.</p> <p>In het najaar is de eerste gespreksgroep voor partners van inwoners met dementie gestart. De deelnemers van de gespreksgroep in Wommels hebben aangegeven graag als groep maandelijks bij elkaar te blijven komen. De groep wordt begeleid door een vrijwilliger. In januari is een partnersgespreksgroep gestart in Workum. Daarnaast is in Sneek ook een gespreksgroep gestart voor partners van mensen met jong dementie.</p>			
26.	<i>We stellen een mantelzorgcoördinator aan.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorgen voor meer bekendheid en betere vindbaarheid van de mantelzorgondersteuning en vergroten van de bewustwording over mantelzorg. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Naar aanleiding van het onderzoek van MantelzorgNL is bij stichting Sociaal Collectief de mantelzorgcoördinator in september 2024 gestart. Deze coördinator is aan de slag met het verbeteren van de organisatie van de mantelzorgondersteuning. Mantelzorgers zijn niet altijd op de hoogte van de beschikbare hulp en vinden het soms lastig om ondersteuning te regelen. Veel mantelzorgers weten niet dat ze mantelzorger zijn en dus recht hebben op ondersteuning. Het Stipepunt Mantelzorg is hiervoor de aangewezen plek.</p> <p>In januari was er in de media aandacht voor de koffieochtend voor mantelzorgers. De Netwerken Mantelzorg zijn in februari weer opgestart met een netwerklunch. De mantelzorgcoördinator is hier nu de trekker van.</p>			

27.	<i>We verhogen waardering mantelzorgers naar 100 euro.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u>			
	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal aanvragen voor mantelzorgwaardering is hoger dan in 2023. 			
	<u>Toelichting:</u>			
	Beide resultaten zijn inmiddels gerealiseerd.			
28.	<i>We werken aan een goed netwerk voor preventie en de zorg voor kwetsbare ouderen.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u>			
	<ul style="list-style-type: none"> We borgen preventie en zorg voor kwetsbare ouderen in verschillende netwerken in de gemeente. 			
	<u>Toelichting:</u>			
	<ul style="list-style-type: none"> Binnen het programma ‘Gezond ouder worden’ (GOW) wordt ingezet op de basisvoorwaarden gezonde leefstijl en waardevolle relaties. Bij Sociaal Collectief heeft Gezond Ouder Worden een vaste plek in het werk ingenomen en is de kennis over het thema voldoende geborgd. Maar in het veld zien we toch dat er nog wel iets nodig is. Daarom is bij Sociaal Collectief een aanjager Gezond Ouder Worden actief. Zo kunnen we het onderwerp op de agenda te blijven zetten bij de verschillende Alliantie- en netwerkpartners. Er zijn, zoals gepland, twee nieuwsbrieven Gezond Ouder Worden uitgekomen in 2024. In de nieuwsbrieven worden alle lezers op de hoogte gesteld van alle activiteiten, projecten en programma’s op het gebied van Gezond Ouder Worden in SWF. Waar we begonnen met ruim 20 oorspronkelijke Alliantie-partners die de nieuwsbrief ontvingen, groeide dat netwerk in 2024 naar meer dan 50 partijen die zich verbonden voelen met het gedachtegoed van Gezond Ouder Worden. Er zijn twee bijeenkomsten geweest met afgevaardigden uit de Alliantie om een Stuurgroep GOW vorm te geven. In overleg met de deelnemers en gemeente is besloten om geen stuurgroep in het leven te roepen, maar een werkgroep. Deze groep gaat in 2025 twee netwerkbijeenkomsten voor de medewerkers van alle Alliantie-partners organiseren. Tijdens deze bijeenkomsten willen we van elkaar leren en ‘good practices’ delen. Het eigenaarschap ligt bij de Alliantie-partners zelf. Iedere Alliantie-partner kan deel uitmaken van het netwerk en levert een actieve bijdrage. Zo is de aanjager GOW deelnemer in de werkgroep ‘Ik sta sterk’ (valpreventie). Daarnaast heeft de aanjager Gezond Ouder Worden maandelijks provinciaal overleg onder leiding van de projectleider Fitaal Wiis van de Friese Preventie Aanpak, waarin verschillende gemeenten ervaringen uitwisselen en tips delen over Gezond Ouder worden. De ketenaanpak Valpreventie (opdracht vanuit GALA) is verder uitgerold in onze gemeente. Valpreventie richt zich op het verminderen van de kans op vallen door middel van oefeningen (zoals balans- en spierversterkende oefeningen) en wordt aangeboden aan inwoners van 65+ die thuis wonen en een valrisico hebben. Naast het aanbieden en organiseren van de trainingen zijn er extra aanbieders (fysiotherapeuten) van valpreventie geschoold. Er zijn met 7 fysiotherapiepraktijken inkoopafspraken gemaakt en contracten gesloten. Hiermee streven we naar voldoende valpreventief aanbod, verspreid over de gemeente. Naast de fysiotherapeuten kunnen ook gekwalificeerde seniorensporthouders ingezet worden. Begin maart (2025) is een fittest georganiseerd in Sneek voor ongeveer 100 inwoners (65+). Hier is naar de algehele fitheid gekeken en naar eventueel verhoogd valrisico. Er is een communicatieplan voor valpreventie ontwikkeld, met bijbehorende materialen (zoals flyers, posters, informatiekraant, narrowcasting). 			
29.	<i>We versterken de Stipepunten in onze gemeente, promoten vrijwilligerswerk en ondersteunen vrijwilligers in het contact met onze gemeente.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u>			
	<ul style="list-style-type: none"> We maken van het Stipepunt het expertisecentrum voor vrijwilligers. 			




	<p><u>Toelichting:</u> Door in de Stipepunten met meerdere zorgpartners aanwezig te zijn, kunnen inwoners onder het genot van een kop koffie, hun vragen stellen op het gebied van vrijwilligerswerk, mantelzorg en papierhulp. Bovendien stimuleren we via het ontmoetingsbeleid om in dorpshuizen en wijkgebouwen ook overdag activiteiten te organiseren, zodat ontmoetingen en vrijwilligerswerk in eigen buurt plaatsvinden.</p> <p>Vanuit de Stipepunten in Koudum, Bolsward en Sneek wordt maandelijks een koffieochtend georganiseerd voor mantelzorgers. In opdracht van de gemeente heeft Sociaal Collectief nagedacht over hoe het vrijwilligerswerk beter te ondersteunen. Het heeft een plan van aanpak Expertisecentrum vrijwilligerswerk opgesteld. In 2025 wordt bekeken of dit (financieel) haalbaar is. Hiervoor is ook een aanvraag ingediend bij het Oranjefonds. We wachten de beslissing af. Inmiddels is er gestart met het maken van afspraken met de verschillende ketenpartners. Doel is om met de bezoeken helder te krijgen waar de behoefte ligt en hoe we vrijwilligerswerk kunnen versterken.</p>
30.	<p><i>We ondersteunen ten volste maatschappelijke initiatieven als kerken, Humanitas, Leger des Heils ed.</i></p>
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis worden door de gemeente ondersteund.
	<p><u>Toelichting:</u> Het Leger des Heils heeft voor 2025 weer subsidie aangevraagd voor het organiseren van de buurtkamer aan de Worp Tjaardastraat in Sneek. Dit is een laagdrempelige inloopvoorziening in de Noorderhoek. Hier vinden allerlei activiteiten plaats, zoals het gezamenlijk nuttigen van een maaltijd, een kledingwinkel, een huiskamerinloop, et cetera. Ook worden kwetsbare inwoners waar mogelijk in contact gebracht met verenigingen en andere activiteiten in de wijk en zo nodig met huisarts, gebiedsteam, et cetera. Partners, waaronder Dynhus, Stjoer, Sociaal Collectief, AtHomeFirst, Alliade/GGZ, zijn samen met inwoners plannen aan het ontwikkelen voor ontmoetingsplekken/inloopvoorzieningen in Bolsward, Workum en Sneek. Inmiddels is in Workum het Ikkershûs van start. Omdat de inloop in een voormalig schoolgebouw plaatsvindt dat gesloopt gaat worden, vinden er nog gesprekken plaats om de mogelijkheden te bespreken om deze ontmoetingsplaats een plek te geven de Klameare.</p> <p>Ook in Bolsward is er dringend behoefte aan een inloop/netwerkcentrum. Tijdelijk is nu in Bolsward-noord hiervoor een leegstaande huurwoning beschikbaar gesteld. Er wordt nog onderzocht of dit toekomstige netwerkcentrum in de Kerkstraat ondergebracht kan worden.</p> <p>In Sneek is aan de Veemarkt een voorloper van de laagdrempelige steunpunten zelfregie en herstel gerealiseerd. Diverse organisaties gaan hier gezamenlijk een ontmoetingsruimte voor psychisch kwetsbare inwoners realiseren.</p> <p>Afgelopen maanden is een verkenning uitgevoerd naar uitbreiding van het woonzorgaanbod voor de groep jongvolwassen die in Súdwest-Fryslân dreigen uit te vallen. Zij dreigen door uiteenlopende omstandigheden dakloos te raken en hebben op meerdere leefgebieden ondersteuning nodig. Deze groep jongvolwassenen wordt ook wel beschreven als ‘bankhoppers’. Een bankhopper is een jongere, tussen de 16 en 25 jaar, zonder thuis, die tijdelijk verblijft binnen zijn of haar netwerk. Deze jongvolwassenen hebben ondersteuning nodig, omdat zij een achterstand laten zien in vaardigheden op meerdere leefgebieden waardoor zelfstandig wonen (nog) te hoog gegrepen is. Om op korte termijn te komen tot huisvesting voor primair de SWF-bankhoppers wordt vanuit een projectgroep gewerkt aan het ontwikkelen van nieuwe woonvorm voor kwetsbare jongeren. We verkennen diverse locaties en panden waar deze jongeren mogelijk kunnen worden begeleid en ondersteund bij het ontwikkelen van woonvaardigheden om de stap naar volledig zelfstandig wonen te maken.</p> <p>Stichting de Herberg is in de jaren '80 vanuit de gezamenlijke kerken in Sneek en omstreken opgericht als noodopvang voor de samenleving van Sneek en een doorgangshuis geworden voor mensen die plotseling, om diverse redenen, op straat komen te staan. Door onder andere de steeds complexere problematiek van de doelgroep van de Herberg, terugloop van vrijwilligers,</p>

	<p>krapte op de woningmarkt en terugloop van het aantal bestuursleden heeft het bestuur aangegeven de activiteiten te moeten beëindigen. Omdat de vraag naar noodopvang nog steeds groot is, heeft De Herberg samenwerking gezocht met stichting De Schuilplaats en gemeente Súdwest-Fryslân. Het is wenselijk dat de activiteiten van de Herberg, aangepast aan de huidige tijd, onder een andere vlag kunnen worden voortgezet. Hiervoor wordt in samenwerking een visie ontwikkeld en een uitvoeringsplan opgesteld.</p> <p>Pand6 in Sneek is een laagdrempelige inloopvoorziening waar mensen komen die verslaafd en/of dak- en thuisloos zijn. In Pand6 kan men gebruikmaken van verschillende faciliteiten als douchen, wassen, computergebruik, omruilen spuiten en afhalen condooms. Daarnaast kan een tijdelijk briefadres worden aangevraagd voor inwoners die geen vaste woon- of verblijfplaats hebben. Door het vrijkomen van een verdieping in het gebouw is de mogelijkheid ontstaan te onderzoeken of er woonruimte gecreëerd kan worden voor urgente doelgroepen, zoals tijdelijke woonruimte voor ex-gedetineerden. De gemeente verkent de mogelijkheden in samenwerking met VVN, Limor, SDF.</p>			
31.	<p><i>We ondersteunen initiatieven waarin mensen elkaar helpen, kunnen doneren (bijvoorbeeld d.m.v. website).</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zie actiepunt 42. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Dit valt onder het hulpfonds bestaanszekerheid, zie nummer 42 voor de toelichting.</p>			
32.	<p><i>We helpen ouders laagdrempelig en tijdig met problemen in thuis- en opvoedingssituatie.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We werken verder aan het programma Kansrijke Start. Dit programma is gericht op de eerste 1000 dagen van een kind. • We zetten verder in op het programma Ouders Blij(ven). Dit programma is gericht op het voorkomen van relatieproblematiek van ouders. • De pilot Triple P in Koudum en Bolsward wordt afgerond en geëvalueerd (domein Gezin - Cool Súdwest). • De pilot lichte ondersteuning wordt uitgevoerd om inzicht te geven in het type lichte ondersteuningsvragen en of en hoe het huidige aanbod hierin kan voorzien. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Wat je als kind meemaakt is van invloed op hoe je later als volwassene bent en hoe je met de uitdagingen die bij het leven horen, omgaat. In onze aanpak kiezen we voor de levensloopbenadering: we kijken naar het hele leven, van (pre-)conceptie tot de dood. Dit begint al tijdens de eerste 1000 dagen. Hierin worden aanstaande ouders voorbereid op wat komen gaat. Dit doen we van licht preventief tot de zwaardere vormen van preventie.</p> <p>Om gezond en gelukkig te zijn is het belangrijk dat een aantal basisvoorwaarden op orde zijn. Dit geldt voor alle mensen. Daarom is het belangrijk dat we investeren in deze basisvoorwaarden. Daarnaast kijken we naar gebeurtenissen in het leven, waarbij een risico bestaat dat er problemen ontstaan. De gedachte hierbij is dat hoe beter de basis op orde is, hoe beter je weet om te gaan met deze veranderingen. De belangrijkste partners hierbij zijn GGD Fryslân, Sociaal Collectief en Humanitas. Samen met hen proberen we steeds de programma's te verbeteren en verder te ontwikkelen. Zo draait bij ons nu de pilot Kind aan Huis van Humanitas. Hierbij worden kinderen, die het thuis even niet makkelijk hebben, opgevangen bij vrijwillige gastgezinnen.</p> <p>Uit de Jeugdmonitor blijkt dat 80% van de kinderen in een gezin met twee ouders opgroeit. Ook weten we dat steeds meer kinderen bij een ouder of in een samengesteld gezin opgroeien en dat dit percentage groeiende is. Dit verloopt niet altijd soepel en we zien een groeiende behoefte aan ondersteuning hierbij. Daarom bieden we verschillende vormen van ondersteuning</p>			

	<p>aan. Van heel preventief, zoals de ouderschapsbelofte en het relatie- en ouderschapspunt, tot ondersteuning bij complexe relatieproblematiek.</p> <p>Ook in de tienertijd bieden we ondersteuning. Hierbij is het belangrijkste programma Cool Súdwest, dat zich richt op de belangrijkste factoren in de leefomgeving van jongeren waarvan bekend is dat zij het risico op middelengebruik verkleinen (beschermende factoren) of het risico vergroten (risicofactoren). De aanpak bestaat uit vier pijlers. Een van de pijlers is ouderbetrokkenheid. Deze pijler vullen we onder andere met de pilot Triple P. Deze is gestart in Bolsward en Koudum in samenwerking met het basis- en voortgezet onderwijs. Triple P staat voor Positive Parenting Program en is een methode waarin ouders een positieve opvoedstijl aanleren. Het programma bestaat uit verschillende onderdelen, van een publiekscampagne, lezingen en workshops tot korte gesprekken over alledaagse opvoedvragen en intensieve individuele begeleiding. Wij zetten in op de eerste drie niveaus. Er wordt al langer met Triple P gewerkt, maar dit is voornamelijk op de jonge jeugd (0-6 jaar) gericht. Deze pilot wordt landelijk begeleid en gemonitord door het Trimbos Instituut en de Family Foundation, en is onderdeel van de doorontwikkeling van Cool Súdwest.</p> <p>In april bestond Cool Súdwest 5 jaar. Dit hebben we gevierd met partners en ouders door bijvoorbeeld lezingen over het puberbrein te organiseren in Koudum en Sneek. Ook hebben we met een kleine subsidieregeling dorpsbelangen, verenigingen en stichtingen gestimuleerd om activiteiten voor en met jongeren te organiseren. Daarnaast hebben we met de betrokken partners op basis van de Jeugdmonitor de inzet voor de komende twee jaar bepaald. Als laatste krijgt de Triple P-pilot ook steeds verder vorm. In zowel Bolsward als Koudum zijn ouderavonden en workshops georganiseerd voor ouders van tieners (de eerste twee niveaus). Beide vormen werden door ouders goed ontvangen.</p>	
33.	<p><i>We stimuleren dat er meer activiteiten voor de jeugd zijn en laten jongeren daarbij meedenken, we werken samen met Cool Súdwest, buurtsportcoaches, jongerenwerkers en cultuurcoaches.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De Coolteams hebben op elkaar afgestemde jaarplannen. • De Coolteams werken samen met lokale organisaties en private ondernemers. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Een andere pijler van Cool Súdwest is Zinnvolle Vrije Tijd. Het idee is dat als tieners hun vrije tijd zinvol besteden, ze hier gelukkiger van worden en minder alcohol en middelen gebruiken. Dit gaat hand in hand met het ontwikkelen van je talenten. De jongerenwerkers, buurtsport- en cultuurcoaches werken samen met scholen en lokale verenigingen.</p> <p>Cool Súdwest is een 'mienskipsoanpak'. Dit houdt in dat we inzetten op de directe leefomgeving van tieners.</p> <p>In het kader van het lustrumjaar van Cool Súdwest konden dorpsbelangen, verenigingen en stichtingen een subsidie van € 200 aanvragen om activiteiten voor tieners te organiseren. In veel dorpen zijn groepjes volwassenen vertegenwoordigd in een vereniging of dorpsbelang die activiteiten voor tieners organiseert. Dit is ook wat we tijdens de ouderavonden van Triple P merken: betrokkenheid bij de tieners. Deze actie is afgelopen. In totaal waren er 37 aanvragen, waarvan 30 toegekend.</p>	
34.	<p><i>De Sociaal Raadvrouw staat voor inwoners klaar om oneerlijke en/of onbegrijpelijke zaken uit te zoeken of aan te kaarten.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De sociaal raadvrouw werkt vanuit het relatie en ouderschapspunt en ondersteunt de vrijwilligers bij De Papierwinkel. 	

	<p><u>Toelichting:</u> Dit doel is behaald. De inzet van de sociaal raadvrouw is verlengd tot en met 2025.</p>			
35.	<p><i>Positieve campagnes om positieve gezondheid voor het voetlicht te brengen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We hebben minimaal drie campagnes rondom één van de levensaspecten van positieve gezondheid georganiseerd (gezonde leefstijl, meedoen, zinvolle dag, mentale gezondheid, zelfredzaamheid, voldoende inkomsten). 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De eerste twee groepen van gebiedsteammedewerkers zijn medio juli gestart met de training positieve gezondheid. Begin dit jaar is er aandacht besteed in de media aan valpreventie, onder de naam Stevig Staan. Zie ook actiepunten 28. 			
36.	<p><i>We versterken de basisvoorwaarden en zetten de brede preventieaanpak Fryslân door.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We zetten diverse interventies in om de basisvoorwaarden te versterken. Er zijn integrale ketenaanpakken voor: valpreventie voor ouderen, gezonde leefstijlinterventie voor volwassenen, gezonde leefstijlinterventie voor kinderen, kansrijke start en Welzijn op Recept. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De ketenaanpak Welzijn op Recept is provinciaal ontwikkeld, mede vanuit de ervaringen in onze gemeente. De uitvoering van Welzijn op Recept wordt versterkt met uitbreiding in formatie van 28 uur/week in het buitengebied. Dit is per 1 mei gerealiseerd. De integrale wijkaanpak, gericht op het verminderen van de gezondheidsachterstanden, is in april gestart in Bolsward Noord. Er worden voorbereidingen getroffen om in Workum te starten. Vanuit de coalitie Fitaal Wiis, onderdeel van de Friese Preventieaanpak (FPA), is de ketenaanpak Valpreventie gestart. Onder de naam Stevig Staan is de campagne eind 2023 gestart en inmiddels nemen ruim 100 ouderen deel aan de cursus In Balans. Vanuit het programma Iedereen doet mee wordt breed ingezet op kennisvermeerdering bij medewerkers van de gemeente en maatschappelijke partners over de vijf basisvoorwaarden en welke inzet (gezamenlijk) nodig is om deze te versterken. De vijf basisvoorwaarden zijn een gezonde leefstijl, beschikken over basisvaardigheden, waardevolle relaties, financiën op orde, een gezonde leefomgeving. Voor de ketenaanpak Kansrijke Start is een goede samenwerking tussen het medisch en sociaal domein essentieel. De verloskundigen zien zwangeren al vroeg in de zwangerschap en kunnen eventuele uitdagingen signaleren en doorverwijzen naar de GGD. De GGD betreft eventueel het gebiedsteam. Om deze samenwerking verder vorm te geven, zijn er twee lokale aanjagers (GGD en gebiedsteam) aangewezen. Op 6 februari komt de geboortezorgketen bijeen. Doel van deze middag is verder versterken van de samenwerking en aandacht te vragen voor de basisvoorwaarden. 			
37.	<p><i>We stellen meer geld beschikbaar om inwoners te helpen een gezonde leefstijl te volgen.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Het thema gezonde voeding heeft zijn plek gevonden in de wijkrestaurants. Voorbeelden in onze gemeente van initiatieven voor een bloeizone zullen we zo nodig faciliteren en een platform bieden, ter inspiratie voor andere dorpen. We onderzoeken de mogelijkheden voor een passend, vrij toegankelijk beweegaanbod c.q. beweegmogelijkheden. 			

	<ul style="list-style-type: none"> We onderzoeken de mogelijkheden tot samenwerking met de horeca op het thema gezonde voeding in combinatie met duurzaamheid en circulaire economie. We stimuleren scholen tot het behalen van het vignet Gezonde School. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In Bolsward draait de pilot In Gesprek Over Roken. Dit sluit aan bij de aanpak Rookvrije Generatie. Dit wordt uitgevoerd door de GGD en Sociaal Collectief met als doel meer rokers begeleiden naar (gratis toegankelijke) stoppen met roken begeleiding. Dit is een aanvulling op wat we al eerder ontwikkeld hebben binnen het programma De Rookvrije Generatie. Door het Gezond en Actief Leven Akkoord hebben we ons gecommitteerd aan een ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht. Dit doen we samen met De Fryske Marren. Hierin worden we ondersteund door GGD Fryslân, die het afgelopen jaar in kaart heeft gebracht welke stappen we hierin het beste kunnen nemen. Voor dit thema in het kader van GALA/FPA is een lokale aanjager gestart, met financiering via de FPA (Friese Preventieaanpak). Het aantal jongeren dat vapet en rookt, neemt schrikbarend toe. Dit is een verontrustende ontwikkeling. We willen onderzoeken of we samen met alle VO-scholen een gezamenlijke aanpak kunnen ontwikkelen in Súdwest-Fryslân. Hiervoor hebben we Wanda de Kanter uitgenodigd. Scholen erkennen het probleem. Vervolgens is aan scholen gevraagd of zij samen met VNN, GGD en ons hierin willen optrekken. Dit hebben ze in beraad 			
38.	<i>We zetten ons actief in om het gebruik van roken, drank- en drugsgebruik in de sportkantines tegen te gaan.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We stimuleren verenigingen om naast sportkantines ook de sportterreinen rookvrij te maken. We zetten in op een sociaal veilige sport en vrije tijdsomgeving. We stimuleren gezonde sportkantines. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We onderzoeken de mogelijkheden voor het alcohol- en handavingsplan. De GGD bezoekt verschillende sportkantines. Mocht hier sprake zijn van alcoholverstrekking aan jongeren, dan gaan zij in gesprek over welke mogelijkheden er zijn.</p>			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Gebiedsgericht werken			
39.	<i>Ouderen, hulpbehoevenden en mensen met veel stress (emoties rondom schulden of gezin, psycho-sociale aandoeningen) worden thuis bezocht door ambtenaren die invoelend en meedenkend zijn.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gebiedsteammedewerkers bezoeken kwetsbare inwoners thuis en, als het mogelijk is, worden inwoners daarna uitgenodigd op het gemeentehuis. Voor inwoners met psychosociale problematiek is er een welzijnscoach vanuit Sociaal Collectief beschikbaar, die de inwoner thuis bezoekt. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De gebiedsteammedewerkers gaan na een melding in principe altijd voor een eerste gesprek op huisbezoek bij de inwoner en indien nodig ook daarna nog. Dit is de basis van waaruit zij handelen.</p> <p>Bij Sociaal Collectief zijn 3 medewerkers aangesteld als welzijnscoach die Welzijn op Recept uitvoeren. Welzijn op Recept wordt door huisartsen en het gebiedsteam 'voorgeschreven' als de patiënt/inwoner zich manifesteert met klachten die een psychosociale oorsprong hebben. Aan de hand van het gedachtegoed van positieve gezondheid gaat de welzijnscoach in gesprek met de inwoner en kijkt samen met de inwoner wat de inwoner belangrijk vindt en probeert in een</p>			

	aantal gesprekken/bijeenkomsten de inwoner te helpen. Het eerste gesprek vindt vaak bij de inwoner thuis plaats en afhankelijk van het traject vaker.			
40.	<i>Het Gebiedsteam en overige medewerkers organiseren laagdrempelige (inloop)sprekuren dicht bij de inwoners en heeft wekelijks zitting in een ontmoetingsruimte in wijk, dorp of kern.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn inloopsprekuren in huisartsenpraktijken in Workum, Makkum en Koudum en vanuit SWF Tichtby. • Vanuit de gebiedsgerichte aanpak in de meest kwetsbare wijken zijn de medewerkers Gebiedsteam onderdeel van het netwerk van professionals dat in de wijk aanwezig is. • De inwoners ervaren dat de gemeente dichtbij is. We onderzoeken welke vormen daarbij passen. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Inloopsprekuren Er zijn door de gebiedsteams inloopsprekuren ingericht in Workum, Makkum en Koudum. In Koudum is de locatie De Klink. Hier zitten onder andere ook het Stipepunt. De pr voor de inloopsprekuren wordt geregeld, met daarin vermeld de data van de inloopsprekuren en locaties. Berichtgeving hierover zal met regelmaat herhaald worden in de verschillende media. We doen eerst ervaring op in de drie genoemde plaatsen, zodat er een goed fundament ligt om het initiatief verder uit te rollen. Daarnaast zijn de schoolmaatschappelijk werkers uit de gebiedsteams aangesloten bij en aanwezig in de scholen.</p> <p>Gebiedsgerichte aanpak - gemeente dichtbij Vanuit de gebiedsgerichte aanpak in de meest kwetsbare wijken zijn de gebiedsteam-medewerkers onderdeel van het netwerk van professionals dat in de wijk aanwezig is. In de Gezondheidsnota 2022-2026 is de ambitie beschreven om in vier wijken/buurtten te starten met een integrale wijkaanpak. Met deze integrale aanpak willen we een beweging in gang zetten om meer positieve gezondheid in de dorpen/wijken te brengen. We sluiten aan bij de leefwereld van de inwoners, nodigen hen uit om aan de slag te gaan met dat wat voor hen het meest urgent is. Hierbij blijft het eigenaarschap bij de inwoners en vervullen zij zelf een actieve rol, zowel individueel als collectief (inwoners met elkaar). We werken daarnaast aan 'de context'/omgeving van de inwoners. De afgelopen jaren hebben we geleerd dat het belangrijk is met een brede(re) blik naar de aandachtswijken en -dorpen te kijken en dus oog voor deze context te hebben. Hier liggen vaak veel kansen die positief bijdragen aan de gezondheid en het welzijn van inwoners. Voorbeelden zijn bestaanszekerheid, gezonde leefomgeving, mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, et cetera. Hierbij horen ook de professionals in de wijk en publieke- en private partijen. Doel is om de samenwerking en het (integrale) aanbod te optimaliseren.</p> <p>Sociaal Collectief levert de projectleider die de vier wijkaanpakken aanjaagt. De projectleider is halverwege 2023 gestart. Er is een koersdocument geschreven en er volgt per wijk/buurt een concreet plan van aanpak. Sinds mei 2024 is er binnen het gebiedsteam meer tijd vrijgemaakt om in deze 'nieuwe' aanpak te participeren. Voor gebiedsteammedewerkers betekent dit af en toe een andere manier van werken, waarbij we actiever op zoek gaan naar de vragen van de inwoner en inzetten op aanwezig en dichtbij zijn.</p> <p>Begin 2024 is ervoor gekozen om met de eerste wijkaanpak in Bolsward Noord te starten. Er is een kerngroep geformeerd, bestaande uit de projectleider, gemeente (beleid en uitvoering), Sociaal Collectief en GGD. Daarnaast is er een klankbordgroep van inwoners, uit de wijk Bolsward Noord, samengesteld die met de projectleider nadenkt over de leefbaarheid in de wijk. In Bolsward zijn met inwoners op verschillende momenten 'buurtbabbels' georganiseerd. (67 inwoners gesproken). Er is met de inwoners gesproken over de leefbaarheid in de wijk Bolsward Noord en eventuele verbeterwensen. Inwoners gaven (o.a.) aan behoefte aan (meer) contacten met andere inwoners te hebben. Daarnaast speelden vragen rondom bestaans(on)zekerheid een rol. Op basis van de buurtbabbels wordt een buurtagenda ontwikkeld. Samen met de ketenpartners zijn inmiddels diverse acties in gang gezet, zoals afstemming over het realiseren van een eventuele ontmoetingsplek, contacten met</p>			

woningbouwcorporatie over sloop- en nieuwbouw in deze wijk, verbinding met het project ‘in gesprek over roken’, verkennen gezamenlijke activiteit met SWF Tichtby, et cetera. Ook zijn in Workum rondom ‘de Ikkers’ de eerste stappen gezet voor het ontwikkelen van een wijkaanpak. Hierin is nauwe samenwerking met de hoofdaanbieder Wmo, woningcorporatie Dyn Hûs en het gebiedsteam. Daarnaast is er ook afstemming met de huisartsenpraktijk in Workum. Eind november is een kick-off georganiseerd om een gezamenlijke start te maken met deze aanpak. Hier waren diverse netwerkpartners en buurtbewoners bij betrokken. Op dit moment fungeert de voormalige school ‘It Finster’ als ontmoetingsplaats voor de buurt. Hier vinden wekelijks diverse activiteiten voor en door inwoners plaats. **Ook het gebiedsteam is regelmatig aanwezig om in gesprek te gaan met inwoners en dichtbij beschikbaar te zijn voor (hulp)vragen.** Omdat dit pand te zijner tijd gesloopt wordt, vindt er onderzoek plaats om deze activiteiten te laten plaatsvinden in De Klameare.

SWF Tichtby


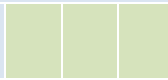
SWF Tichtby heeft wekelijks inloophomenten in 10 kernen, nl. Bolsward, Dearsum, Heeg, Hindeloopen, Makkum, Sneek (4 locaties), Stavoren, Witmarsum, Wommels, Workum en Woudsend. Daarnaast organiseert SWF Tichtby eenmalige inloophomenten in de wijken en dorpen. Ook leggen de medewerkers huisbezoeken af en doen zij verschillende belacties. SWF Tichtby werkt met ervaringsdeskundige medewerkers. Zij helpen inwoners dichtbij, vanuit vertrouwen en met maatwerk onder andere met het aanvragen van minimaregelingen, energiebespaartips en advies over isolatiesubsidies, en met een nieuwe start voor gedupeerden van de toeslagenaffaire in het kader van de brede ondersteuning.

Met de inzet van deze medewerkers, een gebiedsgerichte en datagedreven aanpak en een uitgebreide communicatieaanpak werkt SWF Tichtby aan het vergroten van het bereik van de verschillende regelingen. Dit heeft er mede toe geleid dat het bereik van de energietoeslag vorig jaar is uitgekomen op 90 procent. **Het bereik van de minimaregeling steeg in 2024 door naar 66 procent (was 53 procent in 2023 en 40 procent in 2022).**

SWF Tichtby werkt met een contentplanning. Dit houdt in dat wordt gewerkt met thematische campagnes, waarbij de verschillende regelingen onder de aandacht worden gebracht op het moment dat deze voor inwoners spelen. **Ook doet SWF Tichtby belacties, waarbij inwoners worden uitgenodigd om op de inloophomenten te komen voor hulp bij minimaregelingen aanvragen.**

SWF Tichtby werkt op de locaties en daarbuiten ook met andere partijen samen, waaronder De Friesland/BS&F, de Papierwinkel, de sociaal raadvrouw en de gebiedsteams. Op de locaties in Bolsward is het gebiedsteam inmiddels bij SWF Tichtby aangesloten, waarbij inwoners ook gezamenlijk worden geholpen. Er wordt gekeken naar verdere samenwerking op andere locaties. Een voorbeeld is Empatec, waar SWF Tichtby al een maandelijks inloophoment heeft. Verder werkt SWF Tichtby domeinoverschrijdend (duurzaamheid) aan het terugdringen van energiearmoede, onder meer met de inzet van de energiecoach in de wijken en dorpen **en door woningeigenaren met een WOZ-waarde tot 295.000 euro en een laag energielabel te helpen met het aanvragen van NIP-subsidie voor woningisolatie.**

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Lichte en Specialistische ondersteuning			
41.	<i>We investeren in een aanpak armoede, ook voor kinderen. De bestaande regelingen worden beter gecommuniceerd. Dit geldt ook voor regelingen voor kinderen voor sport en cultuur.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Op basis van de resultaten uit de herijking van ons armoede- en minimabeleid voeren we de actiepunten die hieruit voortkomen uit. We brengen met de dienstverlening vanuit SWF Tichtby onder andere minimaregelingen en het kindpakket onder de aandacht van inwoners. 			

	<p><u>Toelichting:</u> Voor diverse minimaregelingen zijn de aanvraagprocedures reeds vereenvoudigd. Dit proces wordt doorontwikkeld om zoveel mogelijk regelingen hierin mee te nemen. Vanuit SWF Tichtby wordt actief en continu ingezet op de communicatie van de diverse regelingen en wordt er ondersteuning geboden bij het aanvragen (indien gewenst door de inwoner).</p> <p>Op de website is nu een aparte pagina ‘Check je recht’ gerealiseerd waar door het beantwoorden van een aantal vragen in één oogopslag het (mogelijke) recht op bepaalde regelingen in te zien is. Daarnaast is er vanaf deze zomer een contentkalender voor een heel jaar ontwikkeld, waarin belangrijke onderwerpen extra aandacht krijgen qua communicatie. We geven bijvoorbeeld extra aandacht aan de aanvullende zorgverzekering AV Frieso in het ‘overstapeseizoen’ (eind november/december). Een ander voorbeeld is het Kindpakket, waarvoor extra aandacht is zodra de scholen weer beginnen.</p> <p>De gemeenteraad heeft besloten om de Individuele inkomenstoelage en de Bijdrageregeling ambtshalve toe te kennen aan inwoners met een uitkering van de gemeente. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid om één formulier aan te bieden voor het aanvragen van meerdere regelingen. Dit draagt bij aan het vergroten van het bereik en het vereenvoudigen van aanvragen.</p>	
42.	<p><i>We richten een energienoodfonds in. Dit werken we verder uit.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Het Hulpfonds Bestaanszekerheid is verlengd waardoor inwoners ook in 2025 hiervan gebruik kunnen maken. Het doel is om in 2025 meer inwoners te bereiken dan in 2024. 	
	<p><u>Toelichting:</u> Het Hulpfonds Bestaanszekerheid is in oktober 2023 opengesteld. Dit Hulpfonds bestaat uit een noodfonds voor inwoners en een subsidieregeling voor maatschappelijke initiatieven, die gericht zijn op het verminderen van koopkrachtverlies van onze inwoners. Beide regelingen (noodfonds en tijdelijke subsidieregeling) lopen door tot eind 2025. Er is door team communicatie een flyer ontwikkeld en eind augustus 2024 is een artikel in Groot Sneek en op de gemeentelijke website geplaatst.</p> <p>In 2024 hebben 72 inwoners gebruik gemaakt van het noodfonds met een gemiddelde van 6 per maand. De meeste aanvragen gingen om tandartskosten en de aanschaf van een bril. Vanuit de subsidieregeling zijn kleine maatschappelijk initiatieven bekostigd zoals voedselkasten, maar ook een subsidie voor de aanschaf van een kledingbus.</p>	
43.	<p><i>We brengen het percentage inwoners dat gebruik maakt van voor hen bestemde regelingen van 40 naar 80%.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Het aantal aanvragen voor minimaregelingen is hoger dan het voorgaande jaar. Diverse aanvraagprocedures voor de minimaregelingen zijn vereenvoudigd (ambtshalve toekennen + verminderde bewijslast). 	
	<p><u>Toelichting:</u> Vanuit het nieuwe armoede- en schuldenbeleid werken we aan het verhogen van het bereik van de bestaande minimaregelingen en het vereenvoudigen van de aanvragen. Het project SWF Tichtby is voor meerdere jaren verlengd (tot en met 2027). Hiermee blijven we inzetten op nauw(er) contact met inwoners om zo het bereik van de minimaregelingen te verhogen. Daarnaast zijn we bezig om de communicatie over de minimaregelingen te verbeteren door onder andere de website aan te passen, zodat regelingen makkelijker te vinden zijn voor inwoners. Tevens hebben laaggeletterden de mogelijkheid om informatie te beluisteren.</p> <p>Vanaf september 2023 zijn we gestart met een grote communicatiecampagne om de diverse minimaregelingen onder de aandacht te brengen. We zien op basis van data duidelijk dat vanaf begin september (start communicatiecampagne) het aantal aanvragen toeneemt ten opzichte</p>	

	<p>van dezelfde periode in 2021 en 2022. Aan het einde van 2023 hadden we meer aanvragen (circa 3100) dan de jaren ervoor (2022; 2700 en 2021; 2400).</p> <p>Over 2024 zijn er circa 3.750 aanvragen voor miniregelingen gedaan. Dat is inclusief 850 ambtshalve toegekende aanvragen. Het totaal aantal huishoudens dat we daarmee hebben bereikt ligt op 3.008. Volgens de laatst bekende cijfers van het CBS over 2022 zijn er in onze gemeente 4.883 huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Ons bereik voor 2024 ligt daarmee op bijna 62%.</p> <p>Bereik energietoeslag</p> <p>Het bereik van de energietoeslag ligt in 2024 op circa 90%. Dit is vergelijkbaar met 2023. De energietoeslag was een tijdelijke regeling en liep tot 1 juli 2024.</p>	
44.	<p><i>We combineren de aanpak voor de energietransitie en de armoedebestrijding.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zo veel mogelijk huishoudens helpen om energie te besparen. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We pakken de armoedebestrijding en energietransitie gezamenlijk op met een langjarig integraal traject. We ontwikkelen hiervoor een plan van aanpak energiearmoede. Onderdeel hiervan is de besteding van de Specifieke Uitkering Energiearmoede. Zie ook speerpunt 18 van programma ruimte.</p> <p>De raad heeft op 28 september 2023 ingestemd met de subsidieregeling Witgoedvervanging en de subsidieregeling Bodem- of vloerisolatie. Inwoners die tot de doelgroep behoren zijn uitgenodigd om gebruik te maken van deze regelingen. Een aanvraag indienen kon tot 1 november 2024. De subsidieregeling Witgoedvervanging is hierna verlengd tot 1 april 2025.</p> <p>Met de subsidieregeling Witgoedvervanging hebben we vanaf de start tot nu 4.441 mensen geholpen met een voucher voor nieuw energiezuinig witgoed.</p> <p>Woningeigenaren kunnen zonder ecologisch onderzoek en een omgevingsvergunning hun woning laten isoleren door een isolatiebedrijf dat natuurvriendelijk isoleert. Dit heeft voornamelijk betrekking op spouwmuurisolatie en dakisolatie vanaf de buitenzijde. Dat heeft het Kabinet op 28 mei 2024 laten weten aan de Tweede Kamer.</p> <p>Met de methode Natuurvriendelijk isoleren (NVI) maken isolatiebedrijven gebouwen van tevoren natuurvrij en registreren ze hun werkzaamheden in een meldingsapplicatie. Het bijhouden van werkzaamheden is van belang, omdat landelijk is afgesproken dat maximaal 6% van de gebouwen per CBS-buurt geïsoleerd mag worden: 3% voor 2024, 2% voor 2025 en 1% voor 2026. Hierdoor kunnen we meer doen om mensen te helpen hun woning te verduurzamen. Inwoners kunnen gratis een bezoek van de gemeentelijke energiecoach aanvragen. Door samen met bewoners te kijken naar de mogelijkheden tot besparen, krijgen mensen meer inzicht in hun energieverbruik.</p> <p>Op 11 juni 2024 heeft het college van B&W de Subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie vastgesteld. Deze regeling is bedoeld voor woningeigenaren met een woning met een WOZ-waarde van maximaal € 295.000,- en een energielabel D tot en met F of vergelijkbare energetische staat. Sinds de start van de Isolatieregeling hebben we 107 inwoners geholpen hun woning te isoleren.</p>	
45.	<p><i>Om te voorkomen dat schulden tot problematische hoogte oplopen, voeren we een zogenoemde pauzeknop in; bij inwoners die hulp inschakelen worden uitstaande vorderingen vanuit de gemeente bevroren. Dit moet verergering van de problemen voorkomen. Tevens gaat de gemeente in gesprek met veelvoorkomende schuldeisers om zo'n pauzeknop met elkaar in te drukken.</i></p>	

	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is in 2025 een uitvoeringsplan Schuldhulpverlening met daarin een breed pakket aan maatregelen. • We onderzoeken deelname aan de Landelijke Schuldpauzeknop van NVVK (Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet). 			
	<p><u>Toelichting:</u> De landelijke Schuldenknop is nog volop in ontwikkeling en nog niet alle onderdelen zijn gerealiseerd. Het is al wel mogelijk om te starten met het aansluiten op onderdelen hiervan, zoals het Schuldenknooppunt. We gaan dit onderwerp breder aanpakken door ook naar onze positie als schuldeiser te kijken. Daarbij nemen we ook sociale incasso binnen onze organisatie en het Convenant Lokale Overheid mee. Deze onderdelen en ook de overige genoemde punten (zie de indicatoren) zijn verder uitgewerkt in het Uitvoeringsplan Schuldhulpverlening 2025-2026. Het uitvoeringsplan is op 10 december 2024 door het college van B&W vastgesteld.</p>			
46.	<i>We onderzoeken of we een gratis OV-pas kunnen invoeren voor mensen met een laag inkomen.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We ronden het onderzoek naar de gratis OV-pas af en nemen een besluit over wel of niet invoeren van de pas. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Er zijn reeds gesprekken gevoerd met Arriva over het afnemen van een Meedoenpas, een pas waarmee minima in de daluren onbeperkt met bus en trein kunnen reizen. Momenteel wordt onderzocht hoe en voor welke doelgroep de pas ingezet kan worden en of er mogelijkheden zijn om de Meedoenpas te financieren uit de Regiodeal Zuidwest-Friesland (programmalijs 'Mobiliteit'). Daarnaast zijn we in afwachting van de gevolgen van de nieuwe busconsessie aan Qbuzz voor een dergelijke regeling.</p>			
47.	<i>Bij de kostendelersnorm en de handhaving erop passen we maatwerk toe. Het mag het zorgen voor en opvangen van mensen of dat een volwassen kind niet in huis kan blijven wonen niet in de weg staan.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben de gewijzigde kostendelersnorm ingevoerd per 1-7-2022. Een hernieuwde, landelijke visie op de kostendelersnorm zit in de aankomende wetwijzigingen rondom Participatiewet in Balans. Deze wordt medio 2025 verwacht. • We passen maatwerk toe, passend binnen de mogelijkheden van de Participatiewet. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Wij werken zoals beschreven bij te behalen resultaten.</p>			
48.	<i>We blijven investeren in praktijkondersteuners GGZ Jeugd en onderhouden actief contact in de zorgketen.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We continueren de inzet van POH-GGZ Jeugd in deelnemende huisartsenpraktijken. • We houden contact met praktijken die nog niet met een POH-GGZ Jeugd werken. • We organiseren tweemaal per jaar een ontmoeting tussen de schoolmaatschappelijk werkers en de POH-GGZ Jeugd. 			
	<p><u>Toelichting:</u> We blijven investeren in de inzet van de POH-GGZ Jeugd, omdat zij lichte ondersteuning bieden en er daardoor minder doorverwijzingen plaatsvinden. Het streven is een dekking van 100% (bij elke huisartsenpraktijk een POH-GGZ Jeugd). Er zijn verschillende redenen waarom huisartsen geen POH-GGZ Jeugd willen of kunnen faciliteren, zoals gebrek aan ruimte, een eigen POH-GGZ in dienst die ook jeugdigen ziet of weinig vraag naar jeugdhulp. De gemeente heeft tweemaandelijks overleg met de POH's-GGZ jeugd. Daarnaast organiseren we twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst met de schoolmaatschappelijk werkers van het gebiedsteam, de POH GGZ Jeugd en de pedagogen van de GGD. Deze netwerkbijeenkomsten</p>			

	helpen om de juiste zorg op de juiste plaats te organiseren, doordat verschillende hulpverleners elkaar weten te vinden. De overleggen zijn bedoeld om signalen op te halen en ontwikkelingen te delen. Daarnaast is er twee keer per jaar overleg met een delegatie van de regiocommissie huisartsen, waarin naast de POH-GGZ Jeugd ook overige zaken in de samenwerking met huisartsen worden besproken.			
49.	<i>We stemmen de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo, Jeugdwet, Zorgverzekeringswet en Wet langdurige Zorg beter op elkaar af.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn integrale ketenaanpakken vanuit IZA en GALA. • Er is een goed functionerende lokale gezondheidstafel. • We werken samen met zorgaanbieders, zorgverzekeraar en andere stakeholders aan de werkagenda van regioplan Fryslân (FrIZA). 			
	<u>Toelichting:</u> We zijn, als een van de koppelgemeenten van mandaatgemeente Smallingerland, nauw betrokken bij de ontwikkelingen van het Integraal Zorgakkoord (IZA). We hebben provinciaal een regioplan opgesteld om de zorg toekomstbestendig te houden en domeinoverstijgende afspraken maken. Zo maken we onder andere afspraken over respijtzorg, zodat de inwoners die acuut een beroep moeten doen op respijtzorg geholpen worden en achteraf gekeken wordt waar de rekening neergelegd wordt. We zijn ook ondermandaatgemeente voor de opgave mentale gezondheid en veerkracht, waarin we met partijen uit het medisch en sociaal domein een transformatieagenda opstellen om de juiste zorg op de juiste plaats te organiseren. Zo werken we onder andere aan een integrale aanpak voor mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA), zetten we laagdrempelige steunpunten op waar mensen samen met ervaringsdeskundigen kunnen werken aan hun herstel en richten we verkennende gesprekken in samen met de zorg, zodat de inwoners naar de juiste zorg of ondersteuning worden doorverwezen. Het gedachtegoed van positieve gezondheid is hierin leidend. Daarnaast maken we onderdeel uit van het Transformatieplan versterken sociale basis, waarin naast provinciebrede interventies ook ingezet wordt op een lerend netwerk van lokale interventies om de sociale basis te versterken. In de regio Zuidwest-Friesland hebben we samen met zorgorganisaties en het Zorgkantoor een bestuurlijke regiotafel ingericht om de plannen uit het provinciale regioplan regionaal uit te voeren. Vanuit het IZA en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) hebben we de verplichting om domein overstijgend vijf integrale ketenaanpakken te implementeren. We organiseren deze ketenaanpakken in overleg.			
50.	<i>We gaan de komende tijd samen met Empatec, de raad en andere partners in gesprek over een bestendige toekomststrategie.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • We evalueren de aantallen en werkzaamheden die in de Businesscase en Implementatieplan staan benoemd en stellen waar nodig bij. • Eind 2025 hebben we geen inwoners meer in “perspectiefgroep onbekend” die langer dan 2 jaar in de uitkering zitten. Op dit moment gaat het om ruim 200 mensen. • In 2025 gaan we met 100 inwoners uit de categorie Van Waarde in gesprek om te bepalen in hoeverre er voor hun mogelijkheden zijn om te groeien misschien zelfs richting de arbeidsmarkt. Indien deze kansen er zijn, worden zij intensief begeleidt om deze groei te bereiken. 			
	<u>Toelichting:</u> In 2023 is het implementatieplan door het dagelijks bestuur (DB) van de gemeenschappelijke regeling Fryslân-West vastgesteld. Vanaf 1 januari 2024 vormen dit plan en de Businesscase de basis voor de uitvoering. Nadat alle raden hun colleges toestemming hadden verleend om de Gemeenschappelijke Regeling te wijzigen heeft Súdwest-Fryslân de gewijzigde GR gepubliceerd. De raden hebben enkele omissies geconstateerd in de conceptverordening over de gezamenlijke raadsadviescommissie en deze kenbaar gemaakt aan de wethouders c.q. DB-leden. Het DB heeft			

hiermee ingestemd en het algemeen bestuur (AB) heeft deze verwerkt in de verordening. Het AB heeft vervolgens de raadsadviescommissie ingesteld.

De Businesscase wordt in de eerst helft van 2025 geëvalueerd. De verwachting is dat deze evaluatie voor de zomer is afgerond. Vlak daarna zal ook de strategische visie op de toekomst van het Werkleerbedrijf worden afgerond.

Overige zaken (going concern)

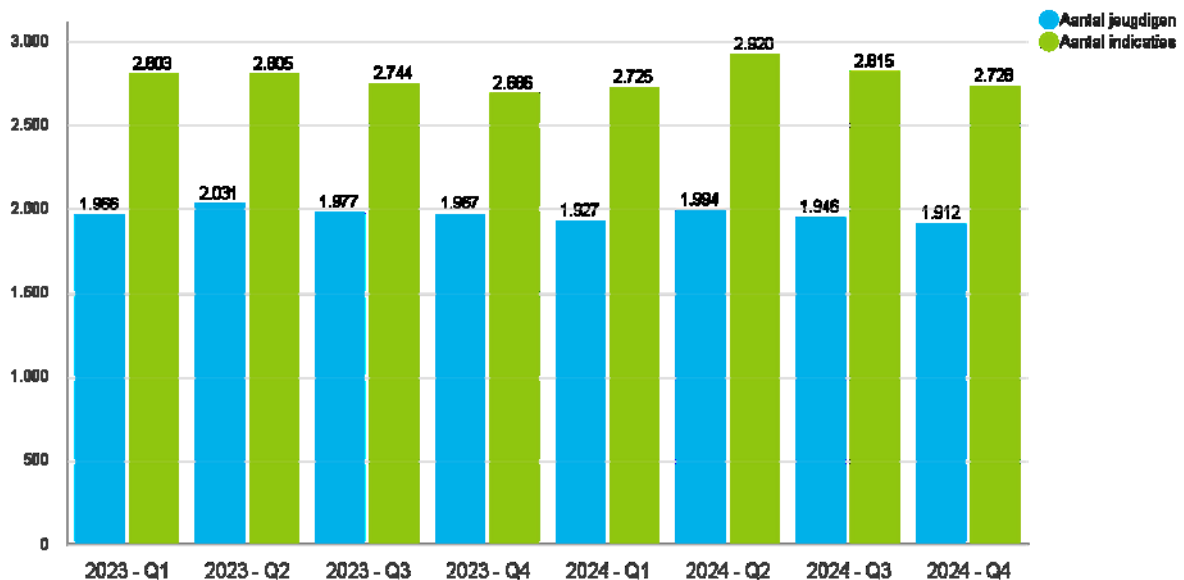
Jeugdzorg

In 2024 hebben we extra beheersmaatregelen geformuleerd om zowel de kwaliteit van de jeugdzorg als de uitgaven beter te beheersen. U heeft hierover in november 2024 een actieve informatie ontvangen. In deze actieve informatie zijn ook de actuele ontwikkelingen in gebruik en kosten van de jeugdzorg opgenomen. Hieronder staan dezelfde overzichten, aangevuld met de cijfers tot en met het vierde kwartaal van 2024.

Aantal jeugdigen en indicaties per kwartaal

In figuur 1 staat hoeveel unieke jeugdigen in zorg zijn (oftewel een vorm van jeugdzorg ontvangen) op dat moment (kwartaal). Door in- en uitstroom van jeugdigen in zorg neemt het aantal jeugdigen dat een vorm van jeugdzorg ontvangt toe of af. Daarnaast is in de groene balk het aantal actieve indicaties op dat moment weergegeven. Alle indicaties die in het betreffende kwartaal lopen, worden dus geteld. Een indicatie kan dus in meerdere kwartalen meegeteld worden. Een jeugdige kan bovendien één of meer indicaties krijgen. Bijvoorbeeld: een kind krijgt zowel een herstelbehandeling als een verblijf toegewezen. Sommige indicaties worden met terugwerkende kracht opgevoerd en komen pas later in het registratiesysteem. Dat betekent dat de huidige cijfers vaak nog niet het gehele beeld van jeugdigen en actieve indicaties omvatten.

Figuur 1. Aantal jeugdigen en indicaties per kwartaal



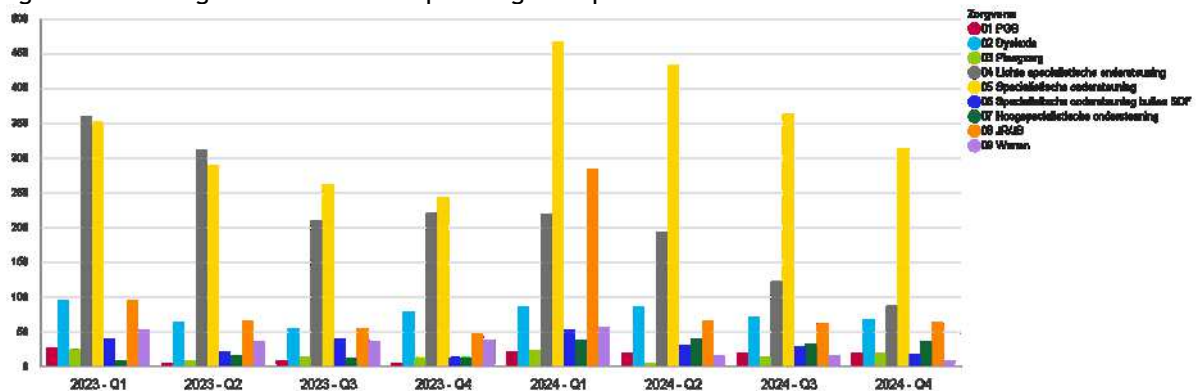
Bron: Suite DWH Sociaal domein

Het aantal jeugdigen laat kleine fluctuaties zien, dit blijft nagenoeg stabiel. In Q2 van 2024 zien we een hoger aantal indicaties. Dit kan een effect zijn van de nieuwe inkoop waarbij nieuwe indicaties iets later zijn gestart vanwege 'opstartperikelen'. Over de getoonde data zien we bij het aantal indicaties ook steeds wisselingen. Op jaarbasis en in vergelijking met meerdere jaren kunnen we beter bekijken of we een afwijking zien in het aantal indicaties en of dit een grote afwijking is of niet.

Aantal gestarte indicaties per zorgvorm per kwartaal

In figuur 2 staat het aantal gestarte indicaties per kwartaal per zorgvorm. Op deze manier wordt er gemonitord van welke jeugdzorgvorm het meest gebruik wordt gemaakt. Ook hier geldt dat verwijzingen en verlengingen (ook in feite nieuwe indicaties) regelmatig met vertraging worden doorgegeven. Het beeld kan de komende tijd dus nog veranderen. Daarnaast is het van belang om op te merken dat er sinds 1 januari 2024 een nieuwe inkoop is gestart. Bepaalde trajecten en nieuwe producten zijn opnieuw ingedeeld in de zorgvormen. In figuur 2 is de nieuwe indeling gehanteerd, ook voor 2023. Hoewel we getracht hebben dit zo accuraat mogelijk in te delen, is niet alles één op één te vergelijken voor en na 1 januari 2024.

Figuur 2. Aantal gestarte indicaties per zorgvorm per kwartaal



Bron: Suite DWH Sociaal domein

Het aantal gestarte indicaties per zorgvorm per kwartaal laat een grillig beeld zien. Door de jaren heen zien we steeds een piek in de aantallen bij de start van het nieuwe jaar, waarna het weer afneemt in de kwartalen daarna. Vanwege de nieuwe inkoop per 2024 is er door de conversie ook een piek in de aantallen. Een groot deel van de zorg is in 2024 opnieuw administratief opgevoerd in de nieuwe systematiek, terwijl deze zorg al eerder was gestart. In de loop van 2024 is veel van deze zorg afgerond waardoor je afname ziet.

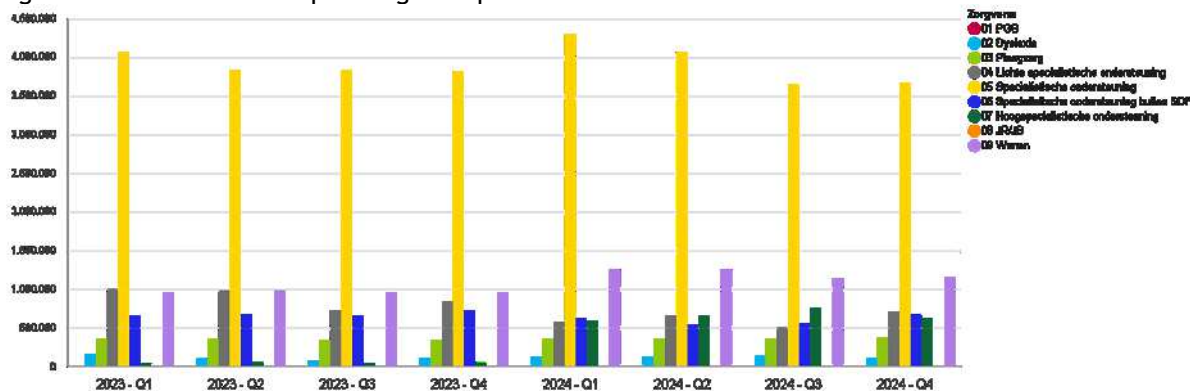
Wat opvalt is de toename in 2024 bij specialistische ondersteuning. En ook de daling in de lichte ondersteuning is opvallend. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat dat de nieuwe indeling per 2024 een vertekend beeld oplevert voor 2023. Het jaar 2023 is namelijk in deze grafiek ook in de nieuwe verdeling gepresenteerd, terwijl dit dus niet één op één toe te passen is. De optelsom van deze twee zorgvormen biedt waarschijnlijk een reëlere vergelijking. Maar zoals al eerder aangegeven, is er door de nieuwe indeling geen goede vergelijking te maken. Als voorbeeld, bepaalde hulp hebben we ingedeeld bij hoogspecialistische ondersteuning per 2024. Tot 2024 viel dit nog onder specialistische ondersteuning. Tot slot valt de piek in de jeugdbescherming in Q1 op. Hier hebben we nog geen mogelijke verklaring voor. Mogelijk dat er na afsluiting van het boekjaar meer over te duiden is.

Betaalde kosten per zorgvorm per kwartaal

In figuur 3 staat wat er al daadwerkelijk is betaald per kwartaal per jeugdzorgvorm. De betalingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering lopen echter via een ander systeem. Hierdoor zijn de daadwerkelijke kosten van deze twee jeugdzorgvormen niet in deze figuur opgenomen.

In figuur 3 zijn de zorgvormen volgens de nieuwe indeling (vanwege wijzigingen in de inkoop per 1 januari 2024) ingedeeld. Een goede vergelijking met de periode van voor 1 januari 2024 is echter niet mogelijk omdat de zorgvormen van de oude inkoop met de nieuwe inkoop niet één op één overeenkomen. Zie ook de toelichting bij figuur 2 met als voorbeeld de hoogspecialistische ondersteuning.

Figuur 3. Betaalde kosten per zorgvorm per kwartaal

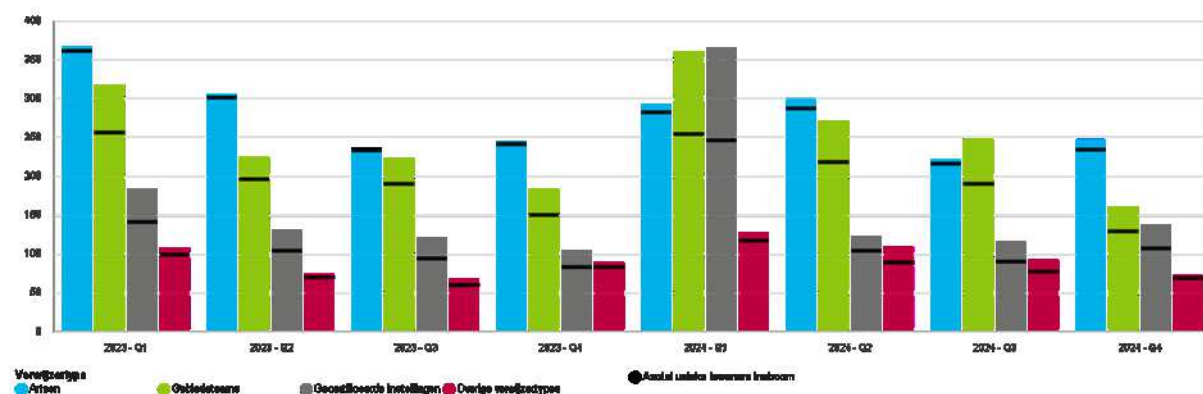


Bron: Suite DWH Sociaal domein

Aantal gestarte indicaties per verwijzertype per kwartaal

In figuur 4 is het aantal gestarte indicaties per verwijzertype per kwartaal weergegeven. De zwarte balk geeft het aantal unieke cliënten weer. In deze figuur staan alle verwijzingen. Dat betekent alle indicaties met een begindatum in het betreffende kwartaal. Elke indicatie wordt dus maar één keer meegeteld (in tegenstelling tot figuur 1). In Q1 is er een behoorlijke stijging te constateren. Dit kan mede verklaard worden door administratieve redenen. Vanwege de overgang van de oude naar de nieuwe inkoop zijn veel doorlopende indicaties omgezet en als nieuwe indicatie geregistreerd. Hierdoor ontstaat het beeld dat er een stijging is van het aantal gestarte indicaties.

Figuur 4. Aantal gestarte indicaties per verwijzertype per kwartaal



Bron: Suite DWH Sociaal domein

Ook in deze figuur hebben we te maken met een grillig beeld. Het beeld door de jaren heen is dat er in het eerste kwartaal altijd een piek is en dat daarna de aantallen teruglopen. Dit geldt bij alle verwijzers en heeft waarschijnlijk te maken met het stoppen en starten van zorg per jaar. Wat opvalt is dat vooral het gebiedsteam en in iets mindere mate Gecertificeerde Instellingen te maken hebben met meerdere indicaties per cliënt. Dit kan wijzen op ingewikkelder casuïstiek waarvoor meerdere indicaties nodig zijn. Daarnaast kan het ook door de nieuwe inkoopregels komen dat er meerdere indicaties per cliënt afgegeven worden.

Ontwikkelingen BUIG

Gemeenten ontvangen van het Rijk de gebundelde uitkering inkomensvoorziening gemeenten (BUIG-budget). Gemeenten betalen hiermee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 en de loonkostensubsidie. Het Rijk stelt jaarlijks een macrobudget vast dat onder gemeenten wordt verdeeld. De jaarlijkse aanpassing van het verdeelmodel van de BUIG roept jaarlijks landelijk veel vragen op en een eenduidige verklaring die aansluit bij de praktijk wordt niet gegeven door de makers van het BUIG-model.

In oktober 2024 is het definitieve budget voor 2024 door het Rijk vastgesteld op € 35,2 miljoen. Het uiteindelijke tekort in 2024 is positiever dan eerder begroot en bedraagt € 1,4 miljoen. Het tekort wordt veroorzaakt door de lagere inkomsten. Ter vergelijking: in 2023 was het definitieve budget € 35,5 miljoen. De uitkeringspopulatie is daarbij redelijk stabiel gebleven. Het voorlopig budget voor 2025 is vastgesteld op € 34,6 miljoen. Dit is € 600.000 lager dan het definitieve budget voor 2024. Op basis van het voorlopige budget kunnen we nog geen goede voorspelling doen. Wanneer medio mei het nader voorlopige budget bekend gemaakt wordt kunnen we een betere inschatting maken van de gevolgen voor de rest van het jaar.

Ons uitgangspunt is dat de inwoners van onze gemeente zich bij onze gemeente niet melden voor een bijstandsuitkering, maar vragen om duurzaam mee te kunnen doen. Het uitgangspunt is zelf een inkomen genereren waar dit kan, om toe te kunnen werken naar onafhankelijkheid. We weten dat we dit alles willen blijven doen, terwijl we minder middelen vanuit het Rijk ontvangen. We zetten in op preventie om instroom daar waar kan te voorkomen. Er zijn acties gepleegd op het vereenvoudigen en verkorten van processen en er wordt actief gestuurd op meedoen en uitstroom. Wij hebben onderzocht welke mogelijkheden er zijn om meer inwoners met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Het is gebleken dat wij de praktijkroute meer kunnen inzetten, dus daar hebben we een extra impuls aan gegeven.

We doen dit samen met de andere gemeenten binnen de gemeentelijke regeling en het werkleerbedrijf Empatec. De opgave is behoorlijk, we zien deze ontwikkeling als stimulans om de dienstverlening op orde te houden, instroom te voorkomen en extra in te zetten op meedoen en uitstroom. We werken aan een breed projectplan, waarover de gemeenteraad uiterlijk in 2025 wordt geïnformeerd.

Beschermd wonen

Beschermd wonen (BW) voorziet in de uitvoering van een wettelijke taak binnen de Wmo en gaat om het bieden van onderdak en begeleiding aan mensen met psychische of psychosociale problemen. De inkoop van deze zorg is belegd bij de centrumgemeente, gemeente Leeuwarden. Door een verschuiving in de wetgeving (toevoeging WLZ-GGZ) is er minder gebruikgemaakt van de ingekochte zorg voor beschermd wonen (BW-zorg). Na de toevoeging van doelgroep-GGZ in de wet WLZ heeft het Rijk geen bijstelling doorgevoerd voor deze zorg. Door de verschuiving in de financiering zijn er als neveneffect minder BW-plekken gekomen, waardoor er ook minder BW-zorg wordt ingezet. Deze was al wel ingekocht tot 2026, waardoor er de afgelopen jaren door centrumgemeente Leeuwarden een overschot is terugbetaald. De behoefte is overigens niet minder groot, we kennen een grote schaarste aan beschikbare BW-plekken.

In de nieuwe inkoopprocedure (2026-2030), die reeds is gestart, worden producten toegevoegd om een meer passend zorgaanbod binnen BW te kunnen bieden. Daarbij worden ook tarieven herzien, zodat deze marktconform zijn en er meer BW-plekken vanuit de Wmo worden ingezet door zorgaanbieders.

Suïcidepreventie

Op 15 mei 2024 is in de informerende raadsbijeenkomst over het Programma Landelijk Gebied kort gesproken over de mentale gezondheid van en suïcidepreventie bij de doelgroep agrariërs. In het 'Plan van aanpak Suïcidepreventie in Súdwest-Fryslân 2023 - 2026' zijn agrarisch ondernemers als specifieke risicogroep benoemd. Op 10 september jl., Wereld Suïcidepreventie Dag, stond de doelgroep agrarisch ondernemers in de gemeente Súdwest-Fryslân centraal. Door Taboer en GGZ Friesland is die dag in Sneek de bijeenkomst 'Mentale gezondheid in de agrarische sector' georganiseerd voor betrokkenen rondom agrariërs. Daarnaast wordt (samen met regionale ketenpartners) onderzocht welke verdere preventieve inzet wenselijk en mogelijk is.

In juni 2024 is de initiatiefwet integrale suïcidepreventie aangenomen waarmee integrale suïcidepreventie een wettelijke (lokale) overheidstaak wordt en bestaand beleid geborgd wordt. Hiervoor wordt de Wet publieke gezondheid aangepast. De wet treedt naar verwachting in werking op 1 juli 2025. Omdat gemeenten een belangrijke rol krijgen, is door de VNG is een uitvoeringstoets uitgevoerd. Met de Voorjaarsnota van het Rijk wordt nadere informatie verwacht over het beschikbare budget voor uitvoering van deze wet.

In de gemeente Súdwest-Fryslân wordt al uitvoering gegeven aan het thema suïcidepreventie door het Plan van aanpak Suïcidepreventie in Súdwest-Fryslân 2023-2026. In 2024 is er uitvoering gegeven aan dit plan op basis van de vier pijlers van de Supranet Community- aanpak: publiekscampagne,

gatekeeperstraining, benaderen van risicogroepen en het versterken van de ketenaanpak. Deze pijlers staan ook bij de uitvoering in 2025 centraal.

Huisvesting vluchtelingen/ontheemde Oekraïners/statushouders

Binnen dit thema wordt gewerkt aan de opvang van asielzoekers (i.s.m. COA) en Oekraïense ontheemden en de huisvesting van statushouders die aan onze gemeente zijn gekoppeld.




Met het azc in Sneek en de noodopvang in Heeg wordt voldaan aan de opgave die aan Súdwest-Fryslân wordt gesteld vanuit de Spreidingswet. Dit is ook het geval na sluiting van de noodopvang in Heeg per 1 mei 2025. Na opening van de nieuwe opvanglocatie in Harinxmaland en daarmee sluiting van het azc in Sneek, naar verwachting eind 2026, voldoet Súdwest-Fryslân niet meer aan deze opgave. Er wordt gezocht naar een oplossing voor deze langere termijn.



De opvang van Oekraïense ontheemden is uitgebreid met enkele nieuwe locaties die in het eerste kwartaal van 2025 in gebruik zijn genomen. Hiermee bieden we ruimte aan de nog altijd actieve instroom van Oekraïense ontheemden. Daarnaast passen de nieuwe locaties in de opgave om kosten te verlagen, mede vanwege het normbedrag dat per 1 januari 2025 opnieuw is verlaagd, nu van € 63 naar € 44 per nacht.

De huisvesting van statushouders vraagt om een andere aanpak. Huisvesting van diverse urgente doelgroepen kan niet geheel en met de benodigde snelheid worden ingevuld met de huidige en toekomstige corporatievoorraad. Wetgeving voor het verbieden van urgentie aan statushouders, die nu ter consultatie voorligt, vertraagt naar verwachting deze huisvesting. Met gemeentelijk initiatief kan de huisvesting van statushouders en andere urgente doelgroepen worden versneld. De wijze waarop dit vorm kan krijgen hangt sterk af van de koers van het kabinet. Eind 2024 heeft de minister van Asiel en Migratie de regeling voor doorstroomlocaties ingetrokken. Een nieuwe regeling wordt in april 2025 verwacht. Hiermee zijn de gemeentelijke plannen voor een dergelijke locatie on hold gezet.

3. Programma 2: Ruimte

Actiepunten uit de Programmabegroting

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Wonen			
1.	<i>We gaan in deze coalitieperiode minimaal 1000 woningen bouwen.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none">• Minimaal 1000 woningen in 2026 gerealiseerd, waarvan 350 woningen in 2025.• Er worden nieuwe plannen aan de programmering toegevoegd om te kunnen blijven voorzien in de woonbehoefte waar dat nodig is (zie eerdere informatie over het woononderzoek en de woningbouwprogrammering).• Woondeal Rijk: 1980 woningen tot 2030, waarvan 30% sociale huur en 30% betaalbare koop.• Lagere vraagdruk sociale huur (monitor sociale huur). Kortere wachtlijst in tijd en meer mutaties (meer woningen die naar een nieuwe huurder gaat) en inschrijfduur naar beneden.			
	<u>Toelichting:</u> <p>Zie voor de actualiteit https://sudwestfryslan.nl/thema/wonen-in-sudwest-fryslan/</p> <p>Locatieontwikkeling Er zijn momenteel 30 lopende gemeentelijke woningbouwplannen, in diverse stadia. Verkenningfase tot oplevering. Daarnaast zijn er niet-gemeentelijke woningbouwplannen en kleinere initiatieven, ook in verschillende stadia. Er zijn voldoende plannen in voorbereiding om de bouw van minimaal 1000 woningen mogelijk te maken. Naast de gemeentelijke woningbouwplannen lopen er plannen van ontwikkelaars o.a. in Blauwhuis, Heeg, Hommerts, IJlst, Makkum, Nijland, Sneek, Stavoren, Wons, Workum en Ysbrechtum. Oosthem. Dit zijn er ruim 20 projecten.</p> <p>De raad heeft in 2023 besloten over het vestigen van voorkeursrecht op locaties in Easterein, Oppenhuizen, Witmarsum en Wommels. In Easterein wil de eigenaar voorlopig niet verkopen, in Oppenhuizen wil eigenaar onder voorwaarden meedenken, in Witmarsum zijn gesprekken gaande en in Wommels is een vergelijkingsonderzoek over twee locaties gestart. Het hangt van meerdere factoren (capaciteit van de gemeentelijk organisatie, verwervingsmogelijkheden en haalbaarheid) af of ontwikkeling van deze locaties ook daadwerkelijk een vervolg krijgt. Het is dan ook een aandachtspunt voor de realisatie van de woondeal en de ontwikkeling van de plannen die binnen de WBI-afspraken vallen.</p> <p>De woondeal is één van de kaders voor de programmering binnen woningbouwplannen. Het bouwen van sociale huurwoningen en goedkope koopwoningen levert vaak een onrendabele businesscase op. Daarom wordt vaak gestreefd naar een mix van goedkopere en duurdere woningen. Voor een aantal woonplannen is de WBI-subsidie toegekend om de onrendabele top te compenseren.</p> <p>Sociale huur Toevoeging van sociale huur is aandachtspunt, omdat de investeringsmogelijkheden van de corporaties zijn laag. Woningcorporaties voegen daarom beperkt sociale huurwoningen toe, los van de woningbouwplannen die zij reeds in hun planning hebben. Corporaties kijken in hun portefeuillestrategie naar het toevoegen van sociale huurwoningen daar waar de vraag groot is en waar zorgaanbod aanwezig is, veelal daarom in grotere kernen. Er worden bruto voldoende sociale huurwoningen toegevoegd om (op papier) te kunnen voldoen aan de woondeal. Er worden echter de komende jaren te weinig sociale huurwoningen toegevoegd om aan de behoefte te kunnen voldoen. In de periode 2022-2031 is er behoefte aan ongeveer 650 extra sociale huurwoningen (gebaseerd op het woningmarktonderzoek 2024 en de meest recente demografische prognoses). In 2023 en 2024 zijn 108 sociale huurwoningen gerealiseerd. De</p>			


	<p>corporaties hebben momenteel¹ in totaal een netto toevoeging van 314 in de planning staan. In de Meerjarenprestatieafspraken Sociale huur 2025-2029 hebben woningcorporaties, huurdersorganisaties en gemeente afgesproken dat gezamenlijk gezocht wordt naar mogelijkheden voor de bouw van circa 230 extra sociale huurwoningen. Ondertussen zijn de corporaties terughoudend met de verkoop van sociale huurwoningen.</p> <p>De sociale huur die we als gemeente zelf in woonplannen hebben opgenomen, waar corporaties niet in gaan participeren, gaan we via tenders op de markt brengen. Hierdoor worden er, buiten corporatiewoningen om, wel goedkope (huur)woningen op de markt gebracht.</p>	
2.	<p><i>Er komt een gemeentelijke taskforce die met een integrale aanpak regie neemt op de woningmarkt.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Taskforce wonen wordt in 2025 voortgezet. • De kernenaanpak wordt toegepast om mogelijkheden voor woningbouw in (kleine) kernen te vergroten. In 2025 worden de trajecten die in 2024 zijn gestart afgerond, en zo mogelijk nieuwe projecten gestart. • Nieuw woonbeleid wordt vastgesteld in 2025. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De opdracht van de taskforce voorziet in creatieve woonvormen: boerenerven en wonen op particulier erf. Ook wordt gedacht aan een pilot voor 3 of 4 bestaande agrarische bedrijven om meer woningen op het perceel te realiseren, als de agrarische functie wordt beëindigd. Voorstellen worden in het tweede kwartaal voorgelegd.</p> <p>Binnen het proces kernenaanpak wordt samen met een kern naar geschikte woningbouwlocaties gezocht. Dit jaar ronden we de aanpak in Gaastmeer, Warns en Kimsward af.</p> <p>Het traject om nieuw woonbeleid te ontwikkelen (actuele visie op wonen en een volkshuisvestingsprogramma) is begonnen. De startnotitie is op de agenda van de gemeenteraadsvergadering van 3 april.</p>	
3.	<p><i>We versnellen procedures.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een snellere realisatie van woningbouw waar mogelijk. • Zo weinig mogelijk vertraging in woningbouwontwikkelingen. 	
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We wijzigen de serviceformule en implementeren het werken met contactpersonen waardoor ingediende woningbouwplannen een begeleider krijgen. De plannen houden daarmee voortgang in het proces.</p>	

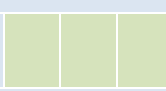
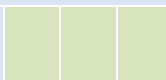
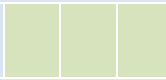
¹ Er vinden nog gesprekken plaats over mogelijkheden van corporaties om in te stappen in lopende projecten

4.	<p><i>We zetten in op erfpacht en lagere grondprijzen om projecten van de grond te krijgen.</i></p> <p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Per project advies over de wijze van exploitatie en betaalbaarheid van de woningen. Daarbinnen komt de afweging ten aanzien van erfpacht terug. <p><u>Toelichting:</u> Er is een woningbouwimpuls subsidie (WBI) binnengehaald die verwerkt wordt in de grondexploitatie van de plannen waar extra betaalbare woningen worden toegevoegd.</p> <p>Op basis van de op 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet worden de woningcategorieën en instandhoudingstermijnen uit de doelgroepenverordening in een Bopa of aanpassing van het omgevingsplan geborgd.</p>
5.	<p><i>Bij nieuwbouwprojecten en sociale huur geven we inwoners met een sociaaleconomische binding waar mogelijk voorrang.</i></p> <p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We maken afspraken over voorrang geven aan mensen met sociale binding met ontwikkelaars. <p><u>Toelichting:</u> Er loopt een tweejarige pilot van Elkien. De raad is daar in december 2023 over geïnformeerd. In anterieure overeenkomsten met ontwikkelaars worden (waar mogelijk) afspraken gemaakt over het eerst lokaal bekend maken van aanmeldingsmogelijkheid voor woningen.</p>
6.	<p><i>We bevorderen dat de doelgroep ‘jonge ouderen’ (55- tot 70-jarigen) eenvoudiger kunnen verhuizen naar levensloopbestendige woningen.</i></p> <p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Zie beoogde resultaten Actieplan SWF bouwt. Doelgroep is onderdeel van afwegingskader wonen.

	<ul style="list-style-type: none"> In de planvorming van zowel gemeente als markt worden woningen voor deze doelgroep opgenomen. Uitvoering geven aan de activiteiten uit het omgevingsprogramma wonen en zorg en de gebiedsgerichte aanpak (uitvoeringsprogramma's wonen en zorg) in 2024/2025. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Er wordt verder uitvoering gegeven aan het omgevingsprogramma Wonen & Zorg:</p> <p>A. Het maken van samenwerkingsafspraken met woningcorporaties en Zorginstellingen bij ontmoetingsplaatsen;</p> <p>B. Er wordt in 2025, gezamenlijk met de partners, besloten voor welke drie grote kernen gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's Wonen & Zorg wordt gestart.</p> <p>Uitgangspunt is dat de levensloopbestendige woningen beschikbaar komen voor 70 plussers met een relatief zware zorgvraag. Deze woningen te concentreren, waardoor betere zorg en ondersteuning worden geleverd. Hiermee worden ook woningen gerealiseerd voor de jongere ouderen.</p>			
7.	<i>We zetten in op een afspraak dat alle sociale huurwoningen in 2050 energieneutraal zijn.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> (Meerjaren) Prestatieafspraken met de woningcorporaties, waarin dit wordt meegenomen. Wanneer sociale huurwoningen in de wijk aanwezig zijn, worden of zijn deze meegenomen in de huidige en toekomstige wijkuitvoeringsplannen. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Corporaties zijn wettelijk verplicht om alle sociale huurwoningen in 2050 CO2-neutraal te hebben. In de Meerjarenprestatieafspraken Sociale huur 2025-2029 is afgesproken welke stappen corporaties de komende jaren zetten om toe te werken naar CO2-neutraal in 2050 en welke investeringen zij doen.</p>			
8.	<i>We gaan creatief aan de slag met verpauperde panden en panden die leegkomen en geschikt zijn voor woongroepen.</i>	▼	▼	▼
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dit blijft een actiepunt dat gedurende de gehele coalitieperiode onder de aandacht is. De genoemde locaties worden in 2025 op de markt gebracht voor een woonontwikkeling (bij locatie voormalig kaaspakhuis Osingahuizen in combinatie met horeca). Het actief aankopen van leegstaande en verpauperde panden is vanwege uitdagingen op het vlak van capaciteit slechts beperkt gelukt. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Het project voor de herontwikkeling van het kaaspakhuis in Osingahuizen is opgestart. Ook wordt er actief gewerkt aan woningbouwplannen op de plek van verpauperde panden (bijvoorbeeld hoek Parkstraat/Badhuisgracht in Sneek).</p>			
9.	<i>Waar mogelijk bieden we ruimte voor creatieve woonvormen waar de woningnood het hoogst is.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 moet de tijdelijke woonwijk op het voormalige managerterrein in Sneek gebouwd worden. 			
	<p><u>Toelichting:</u> De raad heeft een besluit genomen over de ontwikkeling van een 'tijdelijk wonen concept' in Sneek. Eind 2024 is de tender hiervoor uitgezet. Inmiddels wordt de aanbidding getoetst en worden eind maart de volgende stappen gezet.</p>			
10.	<i>We onderzoeken mogelijkheden voor het bouwen op boerenerven.</i>	▼	▼	▼
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p>			

	<ul style="list-style-type: none"> In 2025 wordt in ieder geval het stedenbouwkundig plan voor Harinxmaland 2A3 vastgesteld. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Er is een marktconsultatie geweest, welke veel input heeft opgeleverd. Hiermee krijgen we meer inzicht over hoe het proces en inhoud vorm te geven. We zijn bezig met het voorbereiden van de planologische procedure. Het participatieproces is opgestart.</p>			
11.	<i>We stellen een doelgroepenverordening op.</i>		▼	▼
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Beleids- of instructieregels eind 2024 			
	<p><u>Toelichting:</u> Deze is gereed. Op basis van de op 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet worden de woningcategorieën en instandhoudingstermijnen uit de doelgroepenverordening in een Bopa of aanpassing van het omgevingsplan geborgd</p>			
12.	<i>Een huisvestingsverordening en gebiedsgericht verbod op verhuur van woningen tot de NHG-grens (zelfwoonplicht).</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Er wordt voorlopig geen huisvestingsverordening opgesteld voor dit doel. 			
	<p><u>Toelichting:</u> De noodzaak om als gemeente een zelfbewoningsplicht in te stellen voor bestaande woningen tot de NHG-grens is vervallen door een aantal recentelijk ingevoerde landelijke regels en wetten. Hierdoor is het voor beleggers minder aantrekkelijk geworden om woningen op te kopen en voor een hoge prijs te verhuren.</p>			

Nr.	Actiepunt				
	Hoofdtakveld Werken				
13.	<i>We versterken de arbeidsmarktaanpak.</i>				
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Subsidie Sudwest Werkt ter versterking samenwerking 30's, Onderwijs, Ondernemers en Overheid: Ontwikkeling projecten. Doorlopende inzet. We ontwikkelen 30 samenwerking Sudwest werkt door op regionaal niveau onder paraplu van de regiodeal Meer begeleiding voor werkgevers op de werkvloer. O.a. inzet Harrietrainings en jobcoach. Subsidie voor Technolab, On Stage en 30 buro. Meer aandacht voor Inclusief ondernemen. We organiseren bijeenkomsten over culturele diversiteit en inclusief werkgeverschap (onderdeel van 18 bijeenkomsten Impact Ondernemen per jaar). Uitbreiding SROI projecten. Sudwest Werkt pagina in lokale media. 1x per maand ism alle samenwerkingspartners 30 platform. 				
	<p><u>Toelichting:</u> Harrie trainingen worden gecontinueerd. Open Hiring wordt door een aantal grote bedrijven toegepast, Kleinere bedrijven zien vaak geen aanleiding toe in de huidige arbeidsmarkt om Open Hiring in te zetten. We blijven het als tool inzetten in voorkomende gevallen, evenals de jobcoach.</p>				

	<p>Maandelijks wordt in GrootSneek/Bolsward een Impact bijlage en Súdwest Werkt bijlage gevuld met items over Impact Ondernemen en Werk. Activiteiten worden uitgelicht en de agenda mbt bijeenkomsten wordt gepubliceerd. Er zijn in Q4 tenminste 6 bijeenkomsten georganiseerd. In het kader van uitbreiding SROI benaderen accountmanagers pro-actiever bedrijven en wordt Empatec betrokken hierbij. Inspiratiekaart SROI is gemaakt voor ondernemers. Een HR-poule wordt gevormd door 6 werkgevers (waaronder SWF) die elke twee maanden bij elkaar komen om HR-gerelateerde onderwerpen te bespreken. Denk aan onboarding, laaggeletterdheid, verzuim, gespreksvoering, veiligheid op de werkvloer en anderstaligen. Volgend jaar wordt deze groep uitgebreid met meer werkgevers. Voorbereiding voor de Regiodeal hebben plaatsgevonden, waarin volop wordt ingezet op het versterken van de arbeidsmarkt. Op vier onderdelen gaan we aan de slag met een gestructureerde aanpak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aantrekken en ontwikkelen van talent • Behouden van gekwalificeerd personeel in de regio • Leren en ontwikkelen • Duurzame inzetbaarheid. <p>Er wordt hierbij goed samengewerkt met De Fryske Marren en partijen als Innovatiepact Fryslân en WRK.frl.</p>	
14.	<p><i>We ontwikkelen onze arbeidsmarktaanpak verder door om baankansen te creëren binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking met WRK.frl in de regiodeal is voorbereid • Samenwerking met Súdwest Werkt is verder ontwikkeld • Projecten Regiodeal met Fryske Marren zijn verder uitgewerkt 	
	<p><u>Toelichting:</u> We sluiten met bijvoorbeeld de aanpak voor mentoring zowel intern als extern op elkaar aan, beleid wat we extern ontwikkelen volgen we zoveel als nodig ook intern. Het platform Súdwest Werkt ondersteunt daarin door Onderwijs, Ondernemers en Overheid met elkaar te verbinden zodat opleidingstrajecten en projecten goed op de arbeidsmarkt aansluiten. Vanuit het Doorstroompunt worden ondernemers direct gekoppeld aan BBLtrajecten/ jongeren. Vanuit de Arbeidsmarktregio is er aansluiting bij Fryslân Werkt om de beschikbare arrangementen in te zetten bij werkgevers. Ook de samenwerking met Firda is hier een voorbeeld van, om samen met ondernemers een RVS cluster te vormen en daarmee gericht onderwijs voor zij instromers en bijstandsgerechtigden te organiseren zodat zij direct kunnen instromen in deze bedrijven.</p>	
15.	<p><i>We zetten in op een mentorprogramma.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het mentorprogramma is gestart. In de eerste fase worden tenminste 15 mentees en mentoren gekoppeld. 	
	<p><u>Toelichting:</u> Er is gestart met het Plan van Aanpak, 2 collega's vanuit het gebiedsteam zijn coördinator en zijn met de voorbereidingen gestart. De eerste gesprekken met de mentoren zijn geweest en enkele zijn al gekoppeld aan een mentee. In 2025 wordt dit verder uitgebouwd, oa met meer promotie materiaal om mentoren te werven.</p>	
16.	<p><i>We focussen op parelsectoren.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren Meerjarenplan Circulaire Economie 2024-2028 > stevige verbinding regiodeal. • Intensiveren samenwerking andere stakeholders en gemeenten in kennisplatforms (oa VCF, Bouwend Nederland, IPF, Yn Business) > Regiodealaanpak. • Vergroten netwerken en kennisdelen door tenminste 18 events/bijeenkomsten Impact Ondernemen in parelsectoren. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Verstevigen noordelijke netwerken en netwerk DGA's door kennisdelen en bijeenkomsten. • Gereserveerde bijdrage aan de volgende fase van het project Sliepe yn 'e takomst. • Versterken en profileren van de maritieme sector en concretiseren van de aanpak, o.a. door verdere samenwerking met het Maritime Innovation Platform en project Elektrisch Varen als onderdeel van de Regiodeal. • Met de Ondernemersfederatie zijn werkgroepen georganiseerd om de parelsectoren te ondersteunen. Op basis van het economisch actieplan worden projecten ontwikkeld. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Het meerjarenplan CE heeft de focus op Circulair Bouwen en MKB circulair (met name parelsectoren). Voorbereidingen voor een Circulair Ambachtsnetwerk zijn gestart. Verschillende projecten, onder andere tbv meer Circulaire uitvragen in woningbouwprojecten, meer Circulair Inkopen, een pilot voor ontwikkeling circulaire kaders "it nije normaal", een "Smart Circular Challenge" voor studenten van Firda om ideeën te ontwikkelen voor innovaties in de bouw. Een planning voor beurzen en bijeenkomsten is gereed en wordt uitgevoerd (minimaal 18 bijeenkomsten voor 2025). Samen met de Nederlandse Jachtbouw Industrie, onderdeel van Koninklijke Metaalunie, denken wij mee met de organisatie van Maritime Innovation Platform om Jachtbouw nadrukkelijker op de agenda te zetten. Net als in 2024 organiseren we weer een inspiratiereis voor ondernemers en onderwijs naar het event in april 2025. De eerste werkgroepen met de federatie in 2025 vinden weer plaats rond 1 april.</p>			
17.	<p><i>We gaan verder met de Hemmen III en bieden mogelijkheden in andere kernen voor uitbreiding bedrijventerreinen. Daarvoor maken we afspraken met provincie.</i></p>		▼	▼
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De Hemmen III is bouwrijp en er kan gebouwd worden. • Er liggen plannen voor andere bedrijventerreinen in SWF (in ieder geval Bolsward en Makkum). 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Door de nijpende situatie rondom netcongestie en de daarvoor benodigde NuLelie aanpak, staat zowel uitbreiding op bestaande terreinen als de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen onder druk. In het najaar van 2024 is besloten dat het bouwrijp maken van Hemmen 3 fase 2 met maximaal 3 jaar wordt uitgesteld en er in de tussentijd een haalbaarheidsonderzoek gedaan wordt naar energieoplossingen die eerdere ontwikkeling mogelijk kunnen maken. Er wordt een verkoopprocedure voorbereid voor de uitgifte van restkavels fase 1 onder voorwaarde zelfvoorziening in energie. Ook worden concrete voorstellen gedaan of, waar en hoe de komende jaren elders uitgebreid kan worden, waarbij de in het coalitieakkoord genoemde kernen Bolsward en Makkum als eerst worden uitgewerkt. De uitdaging van netcongestie en het vinden van oplossingen daarvoor heeft hier grote invloed op. Voor Bolsward geldt dat er meerdere projecten en ambities - naast uitbreiding bedrijventerrein bijvoorbeeld faciliteren van een waterstoffabriek, brenglocatie en energieprojecten - om ruimte vragen. Er wordt een voorstel voor integrale gebiedsontwikkeling voorbereid. Voor uitbreiding in Makkum is een projectleider aangewezen die bezig is met project opstart. Daarnaast worden er voorbereidingen getroffen voor de uitgifte van restkavels in Workum op het bedrijventerrein Burevaart, binnen de kaders van het geactualiseerde bestemmingsplan. Uitbreidingsplannen in andere kernen worden met de ondernemersfederatie besproken in de werkgroep Vitale kernen. 			
18.	<p><i>We organiseren kennis- en ontmoetingsmomenten met ondernemers.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 18 bijeenkomsten over Ondernemen met Impact in 2025. • Herhaling en Verdieping van onderwerpen om het bereik te vergroten. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p>			


	Een belangrijke rol die ondernemers ons als gemeente hebben gevraagd te blijven vervullen is die van verbinder, en informatie- en kennisdelen mogelijk maken. Dit doen we o.a. door het organiseren van tenminste 18 bijeenkomsten in 2025 met als rode draad Ondernemen met Impact. In Q1 hebben 5 bijeenkomsten plaatsgevonden met verschillende onderwerpen, van klimaatadaptatie tot grip op verzuim. Daarnaast vonden o.a. bijeenkomsten plaats met ondernemers over de kwaliteit van onze dienstverlening en een bijeenkomst over de toekomst van het ziekenhuis in Sneek.			
19.	<i>We stellen een visie en uitvoeringsprogramma gastvrijheidseconomie op.</i>	▼	▼	
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Een uitvoeringsprogramma voor de visie gastvrijheidseconomie 2035 “Súdwest-Fryslân activeert je” (april 2024), geprioriteerd in tijd, menskracht en financiële middelen. 			
	<u>Toelichting:</u> Visie Gastvrijheidseconomie 2035 De visie is op 18 april 2024 vastgesteld in de raad. In de begroting 2025 is eenmalig € 200.000 toegekend voor de uitvoering van de visie. Samen met de werkgroep Gastvrijheidseconomie van de Ondernemersfederatie Súdwest-Fryslân is bekeken op welke onderdelen uit het uitvoeringsprogramma deze middelen in te zetten. Het college zal hierover in Q1 2025 besluiten en de raad actief informeren. Voor de uitvoering van de visie zijn beperkt middelen beschikbaar. Dit is onvoldoende om opvolging te kunnen geven aan de ambities zoals deze door de raad in april 2024 zijn vastgesteld. In de programmabegroting 2026 e.v. zal moeten worden nagegaan of er (structurele) middelen voor de uitvoering geborgd kunnen worden. Mochten er geen middelen voor een uitvoeringsprogramma vrijgemaakt kunnen worden, dan voorzien we problemen en zal het ambitieniveau naar beneden bijgesteld moeten worden. Evenementenvisie ‘Aan de slag met evenementen!’ Evenementenvisie ‘Aan de slag met evenementen!’ De visie is op 18 juli 2024 vastgesteld in de raad. In de begroting 2025 is eenmalig € 200.000 toegekend voor de uitvoering van de visie. Per januari 2025 is formatieplaats georganiseerd om komend jaar aan de slag te gaan met een uitvoeringsprogramma van de evenementenvisie en accounthouderschap Sneekweek. Het college zal hierover in Q2 de raad actief informeren. Omdat voor de uitvoering van de evenementenvisie éénmalig middelen beschikbaar zijn gesteld, is dit onvoldoende om uitvoering te geven aan de ambities zoals de raad deze in juli 2024 heeft vastgesteld. In de programmabegroting 2026 e.v. zal moeten worden nagegaan of er (structurele) middelen voor zowel de capaciteit als de uitvoering geborgd kunnen worden. Mochten er geen middelen vrijgemaakt kunnen worden, dan stopt de uitvoering van de evenementenvisie.			
20.	<i>Voldoende en betaalbaar vrijetijdsaanbod betaalbare voor eigen inwoners.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Een onderzoek naar de jaarplaatsen op verblijfsrecreatieterreinen. 			
	<u>Toelichting:</u> Het onderzoek is uitgevoerd en de raad zal hierover worden geïnformeerd.			
21.	<i>We ondersteunen ondernemers in de gastvrijheidssector om jaarrond interessant te zijn voor bezoekers en op een duurzame manier hun bedrijfsmodel in te richten.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Een door de gemeenteraad vastgesteld ontwikkelkader logies, inclusief de hierbij behorende beleidsregels. 			

	<p>Toelichting: Het college heeft 10 december 2024 ingestemd met het ontwerp ontwikkelkader- en beleidsregels voor logiesaccommodaties. De raad is over de voortgang actief geïnformeerd. De stukken lagen t/m 20 februari 2025 ter inzage. De ingediende zienswijzen worden nu beoordeeld en verwerkt in een reactienota. Dit resulteert in een voorstel over de vaststelling van zowel het ontwikkelkader als de beleidsregels. Over de uitkomsten wordt de raad in Q2 actief geïnformeerd.</p>			
22.	<p><i>We versterken het organisatorisch vermogen van de gastvrijheidseconomie..</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Een vervolg op de herijking van de taken en rollen van de toeristische marketingorganisaties in Súdwest-Fryslân. 			
	<p>Toelichting: De uitwerking hiervoor is gaande en wordt opgepakt in gezamenlijkheid met gemeente De Fryske Marren.</p>			
23.	<p><i>We zetten in op verduurzaming en vernieuwing van de gastvrijheidssector, waaronder Súdwest-Fryslân als elektrische vaarregio.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Afronding 1e fase pilot elektrisch varen (onder paraplu regiodeal ZWF). 			
	<p>Toelichting: Elektrisch varen maakt onderdeel uit van de regiodeal Zuidwest-Friesland. In het eerste kwartaal is het uitvoeringsprogramma elektrisch varen vastgesteld. Het plan richt zich op Marketing en informatievoorziening, Een robuust netwerk aan laadpunten (hardware), Uniforme laad- en betaalsystemen (software) en een Aantrekkelijk aanbod boten. Met diverse partners wordt hieraan gewerkt in de komende jaren.</p>			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdaakveld Mobiliteit			
24.	<p><i>We gaan aan de slag met het herinrichten (eventueel autoluw) van binnensteden, zodat ondernemers, horeca en bezoekers veilig de ruimte krijgen.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het gaat hier eerst om de binnensteden van Sneek en Bolsward. Herinrichtingsplannen voor de binnensteden (gedeelten) van Sneek en Bolsward worden voorbereid en mogelijk (al) uitgevoerd. Voor Bolsward en Sneek zijn ook transferpunten in voorbereiding. 			
	<p>Toelichting: Het transferpunt Bolsward is in voorbereiding. Eind 2024 is er een inloopbijeenkomst geweest, wat goed bezocht is. De voorbereidingen worden verder getroffen. De uitvoering is rond de zomer bedacht. Het transferpunt Sneek is in onderzoek.</p>			
25.	<p><i>We maken de stadscentra van Sneek en Bolsward autoluw.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> De proef autoluwe binnenstad Sneek loopt in 2024/2025 af. De uitkomsten van de proef zijn in 2025 bekend. Daarna komen we ook tot een nader voorstel welk proces we voor Bolsward voor ons zien. 			

	<p><u>Toelichting:</u> De maatschappelijke betrokkenheid bij de uitvoering van de proef autoluwe binnenstad Sneek is groot. In oktober vorig jaar is besloten om de geslotenverklaring op de Prins Hendrikkade op te heffen. Besloten is ook om de twee geslotenverklaringen op de Singel en de Harinxmakade ongewijzigd voort te zetten totdat op deze plekke een definitieve situatie is gerealiseerd. Gestart zal worden met een participatief traject om samen met belanghebbenden te komen tot die definitieve situatie. De voorbereidingen zijn gestart voor het project 'de nieuwe Singel', waarbij de raad gevraagd zal worden een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen.</p> <p>De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 21 december 2023 bij de behandeling van de berap juli-augustus-september een bedrag van € 300.000 beschikbaar gesteld voor de proef, te dekken uit de post 'Werken aan sterke, aantrekkelijke stads- en dorpskernen'. Medio oktober is middels actieve info een toelichting gegeven op de aard en omvang van de overschrijding. Bij de jaarrekening 2024 zal een voorstel gedaan worden op welke manier deze overschrijding gedekt kan worden.</p> <p>In de komende periode werken we samen met Bolsward aan een gezamenlijk en breed gedragen document. Dit document brengt duidelijk in kaart welke richting we op willen met de binnenstad van Bolsward en welke stappen we daarvoor kunnen zetten. Een belangrijk onderdeel van dit proces is het bepalen van de aanpak voor 'Gastvrij Bolsward'.</p>			
26.	<i>Onveilige verkeerssituatie pakken we zo snel mogelijk op.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Dit is een doorlopend proces en waar mogelijk wordt de combinatie met onderhoud gezocht. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Om de verkeersveiligheid te vergroten pakken we enerzijds concrete verkeerssituaties aan en anderzijds zetten we in om het verkeersgedrag te verbeteren.</p> <p>Het plan Oppenhuizerweg is gekoppeld aan de ontwikkeling van het Flexaterrein in Sneek. Inmiddels wordt er volop gebouwd aan de supermarkt en de appartementen. De herinrichting van de Oppenhuizerweg wordt verder voorbereid.</p> <p>De reconstructie van de kruising Bolsward-West is samen met de provincie volop in voorbereiding. Vorige jaar is het plan gedeeld met Bolsward. De uitvoering staat voor 2026 gepland. Een onderdeel van het plan is de verplaatsing van de carpool. Deze is eind vorig jaar opengesteld.</p> <p>De Toolbox is inmiddels operationeel en wordt ingezet in verschillende wijken en dorpen.</p>			
27.	<i>30-km zones moeten heringericht worden. Dat geeft zekerheid en vertrouwen bij inwoners en voorkomt ongelukken.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De herinrichtingen van de Oppenhuizerweg en de Worp Tjaardastraat in Sneek zijn uitgewerkt en (mogelijk) in uitvoering. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In de aanpak van onveilige situaties vallen ook de 30 km/u zones.</p>			
28.	<i>We vragen dit jaar een specifieke uitkering van het Rijk aan voor het verbeteren van de verkeerveiligheid.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Eind 2024 wordt de nieuwe aanvraag voor subsidie bij Het Rijk ingediend en begin 2025 is bekend welke bijdrage is toegekend. 			

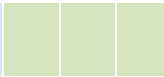
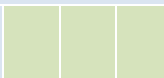
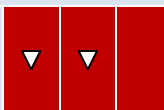
	<p>Toelichting: Op basis van het Strategische Plan Verkeersveiligheid is er Rijkssubsidie aangevraagd. Met deze middelen stellen we een uitvoeringsprogramma samen, waarmee we de komende jaren uitvoering geven aan verkeersveiligheidsprojecten.</p>			
29.	<p><i>We gaan stimuleringsmaatregelen en acties in zetten om inwoners meer op de fiets, wandelend of met het OV naar het werk of vrijetijdsactiviteiten te laten gaan.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dit zijn doorlopende acties. In combinatie met het nieuwe mobiliteitsprogramma welke begin 2025 is vastgesteld, kunnen er nieuwe stimuleringsmaatregelen en acties geformuleerd worden. 			
	<p>Toelichting: Het mobiliteitsprogramma geeft in hoofdlijnen weer waar onze gemeente heen wil op het gebied van mobiliteit. Het plan begint vorm te krijgen. Er zijn verschillende ophaalsessies geweest. Begin 2025 staat er een consulterende sessie met de raadscommissie gepland. Daarna volgen er inloopbijeenkomsten voor de inwoners en ondernemers. De planning is om het mobiliteitsprogramma voor de zomer vast te stellen.</p>			
30.	<p><i>We realiseren minimaal 2 fietspaden de komende 4 jaar ten behoeve van de verkeersveiligheid woon-werk en school.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> De fietsroute Tjerkwerd- Bolsward, de fietsroute Nijland en de fietsroute Sneek-Joure zijn uitgevoerd. Nieuwe fietsroutes zijn in voorbereiding. 			
	<p>Toelichting: Het fietspad Nijland is begin dit jaar feestelijk geopend. De fietsroutes Tjerkwerd-Bolsward en Sneek-Joure zijn dit jaar gereed. Er komt een voorstel voor de aanpak van nieuwe fietsverbindingen.</p>			
31.	<p><i>We onderzoeken of fietsers voorrang kunnen krijgen op rotondes binnen de binnensteden.</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het onderzoek is in 2025 afgerond. 			
	<p>Toelichting: De uitkomsten van het onderzoek worden voor de zomer bestuurlijk voorgelegd.</p>			
32.	<p><i>We onderzoeken innovatieve OV alternatieven in kleine kernen (opstappers).</i></p>			
	<p>Indicatoren/te behalen resultaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Onderdeel van beoogde regiodeal waarin bereikbaarheid en voorzieningen zijn gekoppeld. Aan de slag met alternatieve vormen van bereikbaarheid, hubs etc. We spannen ons in om de trein tussen Sneek en Stavoren vaker te laten rijden. 			
	<p>Toelichting: Qbuzz is vanaf 15 december 2024 het busvervoer in Fryslân gaan verzorgen. De start is niet helemaal vlekkeloos verlopen. Ten opzichte van 2023 worden er meer dienstregelingsuren aangeboden en zijn er aantal busroutes toegevoegd.</p>			

Nr.	Actiepunt			
				
Hoofdtakveld Leefomgeving				
33.	<i>We faciliteren de landbouwsector in de omslag naar een toekomstbestendige wijze van ondernemen. Het gesprek met de landschapspartners zetten we voort.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is helderheid over de wijze waarop een gezamenlijke integrale en gebiedsgerichte Friese aanpak gestalte krijgt, in samenhang met landelijke kaders die in de plaats komen van de NPLG-aanpak. Voor de Friese aanpak is aansluiting gezocht bij de eerdere werkwijze binnen het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG). • Ús PLG 2025 is in afstemming met onze landbouw, natuur/milieu en recreatie stakeholders opgesteld en vastgesteld door de raad. In Ús PLG staat welke bijdrage SWF levert aan het behalen van de landelijke en provinciale doelen op het gebied van natuur, water en klimaat met een volhoudbaar functiegebruik en met sociaaleconomisch perspectief. • Wij hebben een belangrijke stap gezet als experimenteergemeente: de gemeente is op weg om koplopergebied (coalition of the willing) te worden. • We hebben meerdere stakeholdersoverleggen landelijk gebied SWF met diverse gebiedspartners, minimaal 4x per jaar. We benutten de specifieke gebiedskennis vanuit de landbouw om tot een werkbaar perspectief te komen. Met de stakeholders werken we aan onderdelen uit Ús PLG 2025. • Enkele concrete projecten uit het Ús PLG 2025 zijn opgestart. 				
<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Met provincie en Wetterskip en Friese gemeente is de betekenis voor de Friese aanpak en samenwerking begin 2025 verder opgepakt. Vanuit de Friese gemeente is er kritiek op het “opknippen van opgaven”, waardoor het lastiger worden om te behalen doelen voor natuur, water en klimaat in samenhang en integraal te realiseren. Hierover wordt afgestemd met o.a. provincie en Wetterskip. • Regiobijeenkomsten FPLG. De beoogde bijeenkomsten in 2024 zijn nog niet verder opgepakt (zie vorige punt). Súdwest-Fryslân dringt aan op een vervolg. De aanpak in het veen (op basis van het Veenweideprogramma) is wel doorgezet en concentreert zich nu op de invulling van het Friese maatregelpakket Klimaat/veenweide (zie hierna). • Maatregelpakketten NPLG. Voor Fryslân is € 180 miljoen toegekend voor vier maatregelenpakketten (medio 2024). O.a. wordt de inzet van deze bedragen binnen de Veenweide verkend (€ 46 miljoen), o.a. binnen gebiedsproces Idzegea (zie ook punt 35). • Ús PLG Súdwest-Fryslân. Na vaststelling in de raad (december 2024) zijn zaken opgepakt. Dit in lijn met de Ús PLG Uitvoeringsagenda 2025. Opgenomen uitgangspunten (leidende principes) worden meegenomen in de overleggen met overheden en gebiedspartners. • Uitwerking met stakeholders van een onderdeel van de Ús PLG Uitvoeringsagenda: Gebiedsderogatie. Omdat in Súdwest-Fryslân de landbouw grotendeels grondgebonden is (hoge graad van mestbenutting), wordt Súdwest-Fryslân sociaaleconomisch verhoudingsgewijs hard getroffen door het wegvallen mestderogatie. Met stakeholders vanuit de landbouw verkent Súdwest-Fryslân of een eventuele gebiedsderogatie kansrijk is. O.a. de goede grondwaterkwaliteit in Súdwest-Fryslân kan hiervoor ruimte geven. • Diverse onderwerpen. Nieuwe uitspraken over stikstof vragen versneld om actie. Voor een deel is vergunningverlening hierdoor stilgevallen. Er is een ministeriele commissie in het leven geroepen die in april met verdere maatregelen komt. Verdere punten: o.a. legalisatie PAS-melders en -interimmers, problematiek bodem/water, CO2-vastlegging in veenbodem. Mogelijkheden worden besproken met de partners binnen het SWF-stakeholdersoverleg en andere betrokkenen. 				
34.	<i>We ondersteunen onze boeren om te experimenteren met nieuwe vormen van natuurinclusieve landbouw.</i>			
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het veenweide - en kleiweidegebied is een toename zichtbaar van het aantal projecten dat bijdraagt aan natuurinclusieve landbouw, o.a. op basis van experimenten rond het verhogen van peilen in het agrarische gebied. 				

	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van de Friese indeling van regio's naar grondsoort is binnen resp. het veenweidegebied (Veenweideprogramma) en het kleiweidegebied (Greidhoeke Plus) meer duidelijkheid ontstaan over de te kiezen aanpak, wijze van samenwerking en rollen en verantwoordelijkheden van de Friese overheden. Er is een overzicht van de initiatieven die we in 2025 verder gebracht hebben. Dit zijn onder meer initiatieven op het gebied van natuurinclusieve landbouw, korte keten, bioregio en blauw-groene dooradering. De initiatieven zijn zichtbaar een stap verder gekomen of gerealiseerd. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland. Formeel liep de Regio Deal door t/m 2024. De overgebleven middelen worden deels binnen het kleiweidegebied (Greidhoeke Plus) benut. Het gaat dan om projecten zoals: Mei it ferline foarút op de klaai, Korte ketens, Project Wetter+, Programma Bioregio, waarvoor in 2024 stappen zijn gezet en vervolgstappen worden voorbereid. O.a. zoals toegelicht in de Uitvoeringsagenda Ús PLG. Een deel van het Regio Deal geld wordt ingezet binnen het veenweideprogramma. Agrarisch natuurbeheer. Het Rijk heeft voor 2026 € 500 miljoen extra middelen voor agrarisch natuurbeheer beschikbaar (structureel). Kansen die voor Súdwest-Fryslân kunnen worden benut zijn in voorbereiding. O.a. de agrarische collectieven spelen hier een belangrijke rol. 			
35.	<p><i>Integrale gebiedsgerichte aanpak met aandacht voor alle ontwikkelingen in het landelijk gebied. We gaan dit ook financieel mogelijk maken door o.a. in te zetten op transitiefondsen (zowel EU als landelijk): Green Deal, Gemeenschappelijk landbouwbeleid.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In het veenweidegebied is het gebiedsplan voor gebied Idzegea opgesteld. De geleerde lessen uit het gebiedsproces Idzegea zijn vertaald naar concrete en haalbare stappen en worden benut in andere gebieden. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gebiedscommissie Idzegea. Binnen het Veenweideprogramma wordt vanaf begin 2024 gewerkt aan een Gebiedsplan (op te stellen in 2024-2025). O.a. speelt hier de inzet vanuit het Maatregelpakket Klimaat/veenweide (zie punt 33). Van belang is de mogelijke inzet van Compensatiesystematiek Veenweide (CSV); deze ligt als concept nu voor een staatsteun-toets bij de EU. Er is een grondtafel ingericht. Er is een studiegroep jonge boeren in het gebied. Begin 2025 zijn meerdere analyses voor het gebied afgerond. Er zijn twee aanvragen GLB-subsidie ingediend. Een is gericht op extensiveren, de andere is gericht op het verhogen van het waterpeil. Beide subsidies zijn eind januari 2025 toegekend. De extensiveerders stappen of per 1 januari of per 1 maart in. Het peil wordt vanaf 1 april verhoogd. 			
36.	<p><i>De agrarische collectieven blijven we faciliteren.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De collectieven zijn aangehaakt bij het stakeholdersoverleg landelijk gebied SWF, meer specifiek via collectief Súdwestkust. Waar gewenst vindt ook afzonderlijk afstemming met de collectieven plaats. Gelet op hun belangrijke rol binnen het agrarisch natuurbeheer; vanaf 2026 komen hiervoor extra middelen beschikbaar. Ook vindt een doorontwikkeling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) plaats met een aanvullende inzet op duurzaamheid. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gebiedspartners/stakeholders. Er is regelmatig overleg. O.a. gekoppeld aan consequenties wegvallen mestderogatie. Zie punt 33. Ús PLG. In de Uitvoeringsagenda 2025 is een verdere uitwerking van thema's van de stakeholders opgenomen. Ook afgestemd op dynamiek actuele ontwikkelingen. Bijv. inzet bedrijfsgerichte doelsturing. Zie ook punt 33. 			

	<ul style="list-style-type: none"> De collectieven ondersteunen de deelnemers van de peilverhoging en/of extensivering in het kader van de GLB-subsidie (met name binnen gebiedsproces Idzegea). Zie ook punt 35. 			
37.	<i>We geven steun aan het weidevogelbeheer.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We hebben enkele projecten voor weidevogelbeheer gefaciliteerd. Provinciale monitoring van weidevogelbeleid is waar mogelijk doorvertaald naar het SWF-grondgebied met specifieke aandacht voor predatiebeleid. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Aanvalsplan Grutto. Bespreking mogelijkheden en aanpak in gebieden. GLB-aanvraag verhogen peilen (zie punt 35 gebied Idzegea, maar ook daarbuiten): ontwikkelingen afwachten. Meekoppelmogelijkheid weidevogelbeheer. De mogelijkheden voor het starten van de pilot 'Kruidenrijk grasland' is in onderzoek. 			
38.	<i>Sterke, aantrekkelijke stads- en dorpskernen.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Gebiedsagenda's en plan van aanpak verbetering stads en dorpskernen. (Integrale) strategisch ruimtelijke visie voor Sneek. <ul style="list-style-type: none"> Visie binnenstad Sneek Spoorzone Veemarktterrein Integrale aanpak in gebieden samenhangende acties zoals integrale wijkaanpak Sperkhem. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Aan de verschillende, integrale gebiedsagenda's wordt gewerkt, met als insteek de diverse opgaven per gebied op een integrale manier op te pakken. Het project voor de nieuwe Ruimtelijke Strategie Sneek 2050 loopt volop. De eerste resultaten (analyses) zijn opgeleverd. Door vertraging van het vervolgproces (hoofdzakelijk veroorzaakt door capaciteitsproblemen zowel intern als extern) is de oplevering uitgesteld. De aanvankelijke geplande vaststelling in 2024 wordt daarom verschoven naar 2025. Tevens wordt, parallel hieraan, gewerkt aan de omgevingsprogramma's (visies) voor de binnenstad en Spoorzone-Veemarktterrein in Sneek. Deze worden ook in 2025 opgeleverd.</p>			
39.	<i>We zetten in op het gebruik van restwarmte en gebruik maken van geo- en aquathermie waar dit mogelijk is zoals in Bolsward en Heeg.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Aan het eind van 2025 ligt er een project voorstel voor de meeste kansrijke kern. Onderdelen van deze project voorstel zijn o.a.: <ul style="list-style-type: none"> Business case Bronnenmix (aquathermie, geothermie, restwarmte, biogas etc.) Plan voor het warmtenet Tarief voor de gehele warmteoplossing (stad of dorp) Actieve betrokkenheid van de inwoners. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Afgelopen half jaar is duidelijker geworden dat een bronnenstrategie nodig is voor de realisatie van de warmtetransitie (warmtenetten). Onderdeel van deze bronnenstrategie is het samenspel tussen diverse bronnen zoals restwarmte, aquathermie, aardgas/groengas, collectieve luchtwarmtepomp etc. Hiermee kan worden gestuurd op leveringszekerheid en betaalbaarheid van de warmtetransitie. Hierdoor kiezen we per kern de optimale bron(nen). De bronnenstrategie is leidend over het speerpunt en kan betekenen dat er andere bronnen in Bolsward en Heeg komen.</p> <p>De eerste stappen zijn inmiddels gezet om tot een goede bronnenstrategie te komen. Verwachting is dat er in Q1 van 2025 een concept bronnenstrategie ligt voor een aantal kernen.</p>			

	De overige kernen volgen later samen met een aantal potentiële studies voor diverse warmtebronnen.			
	In de contourennota energiebronnen (in wording) wordt op hoofdlijnen naar de wenselijkheid van verschillende bronnen gekeken en worden beleidsuitgangspunten geformuleerd.			
40.	<i>We stimuleren het lokaal en sociaal opwekken en gebruiken van energie.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het onderzoek naar een gemeentelijk energiebedrijf is afgerond. In 2025 vindt verdere uitwerking van het gemeentelijke energiebedrijf (bij akkoord raad) plaats. • Het masterplan voor de gemeente Súdwest-Fryslân, bestaande uit het warmteplan en de bronnenstrategie, wordt verder uitgewerkt. Medio 2025 verwachten wij het eerste concept klaar te hebben. Het masterplan is input voor het nieuwe Warmteprogramma (vervolg TVW) welke eind 2025 klaar moet zijn. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Na het afronden van het onderzoek naar een gemeentelijk energiebedrijf is een notitie opgesteld voor de oprichting van een gemeentelijk energiebedrijf. Hierin staat dat de gemeente een cruciale rol heeft binnen de lokale energie- en warmtetransitie. Samenwerken met initiatiefnemers uit de mienskip zorgt voor een lokale borging van opwek en levering van energie. Naar aanleiding van de raadsbijeenkomst is een aanvullend onderzoek uitgevraagd over het energiebedrijf. Dit onderzoek is in Q2 afgerond. Na de informerende bijeenkomst van 2 oktober is het raadsvoorstel eind Q3 op route gebracht en op 19 december 2024 vastgesteld door de raad.</p>			
41.	<i>We stimuleren zonnepanelen op daken van bedrijven, verenigingen en huizen.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In kwartaal drie van 2024 wordt de nota zonnepanelenbeleid, in samenhang met de contourennota energiebronnen vastgesteld. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>We werken aan toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie (en opslag) en bestuurlijke uitgangspunten van de toekomst van het energiesysteem voor SWF. De omvang en impact van de energietransitie tot 2050 wordt op hoofdlijnen beschreven in de contourennota energiebronnen. Deze komt, in april 2025, tegelijkertijd met het herijkte zonnepanelenbeleid, en dient als onderbouwing en context.</p> <p>Bij zonnedaken van bedrijven is de netcongestieproblematiek nog steeds een knelpunt. Oplossingen worden onderzocht (o.a. in bedrijventerreinen aanpak van de Hemmen).</p> <p>Aandacht voor zon op dak voor woningeigenaren loopt conform planning o.a. via het Duurzaam Bouwloket.</p>			
42.	<i>We hebben de ambitie om in de toekomst een circulair ambachts-centrum te realiseren.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2025 zijn de eerste stappen gezet richting een circulair ambachtscentrum/-netwerk. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De ambitie voor een circulair ambachtscentrum is opgenomen in het grondstoffenbeleidsplan en is nader uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma van onze milieustraten. Door een kwartiermaker in te zetten, kan de komende jaren een netwerk van verschillende partijen en activiteiten worden opgebouwd. Naast de gemeentelijke milieustraten kunnen dit kringloopwinkels, marktpartijen, sociale werkvoorzieningsschappen en het onderwijs zijn.</p>			

43.	<i>We zetten volop in op energiecoaches en onafhankelijk advies en ondersteuning bij het isoleren van woningen.</i>	
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzet van energiecoaches • Coaching op de werkvloer • Inzet Duurzaam Bouwloket • Ondersteuning bij aanvragen NIP-subsidie 		
<p><u>Toelichting:</u> De energiecoach krijgt in 2024 structureel een plek binnen de organisatie. Er is momenteel 1 energiecoach in dienst bij SWF.</p> <p>Via initiatieven van onderop werken we via het energiebespaarplan met opgeleide energieadviseurs voor laagdrempelig advies aan huis. Op dit moment zijn er 20 vrijwillige energieadviseurs actief binnen SWF.</p>		
44.	<i>Er komen fysieke punten om inwoners laagdrempeliger kennis te laten maken met duurzame energie.</i>	
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Communicatieplan en aanpak vastgesteld. • Uitvoer van het plan (kerngericht). 		
<p><u>Toelichting:</u> Naast het Duurzaam Bouwloket kan SWF Tichtby worden ingezet voor vragen van inwoners over de energietransitie en bijbehorende subsidies. Dit is gemeentebreed. Zij beantwoorden bijvoorbeeld vragen over het aanvragen van de NIP gelden.</p>		
45.	<i>Samen met de verantwoordelijke netbeheerders maken we het elektriciteitsnet snel toekomstbestendig en zoeken we naar passende oplossingen voor het overschot van duurzame energie.</i>	
<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We verfijnen de aanbevelingen uit de regioanalyse en prioriteren onze acties. • We halen op meer bedrijventerreinen de energiedata op en verkennen alternatieve mogelijkheden om samen over meer elektriciteit te beschikken. • We hebben inzicht in de impact van de vertraging en voeren de adviezen die eind 2024 komen op. • We houden driewekelijks gesprekken met Liander en betrekken hun vroegtijdig bij onze plannen. 		
<p><u>Toelichting:</u> Vertraging realisatie verzwaring elektriciteitsnet - netcongestie duurt langer In juni van afgelopen jaar zijn we geconfronteerd met een enorme vertraging van het netverzwaring- en uitbreidingsprogramma NuLelie van Liander. Voor een 12-tal locaties in SWF is een vertraging afgekondigd die varieert tussen de 2 en 12 jaar. Ook onderstation Sneek is vertraagd. Liander is voor de nieuwe locatie afhankelijk van Tennet. Onderstation Bolsward wordt wel volgens planning verzwaard. Of de stoom op de plek van bestemming kan komen hangt af van de aanwezigheid en aansluiting van het verzwaarde middenspanningsnet. De vertraging betekent voor Bolsward dat er medio 2028-2030 extra capaciteit beschikbaar is en voor Sneek medio 2036-2038. De impactanalyse is besproken tijdens de bestuurlijke verkenning op 3 december 2024. De belangrijkste gevolgen zijn in beeld gebracht. De woningbouw, bedrijven en nieuwe bedrijventerreinen ervaren de grootste hinder van de vertraging. Er ligt nu een opdracht aan de directie om het onderwerp netcongestie organisatorisch goed in te bedden in de organisatie en in beeld te brengen met welke extra kosten rekening moet worden gehouden. De noodzaak om intern te coördineren, regie te voeren, samen te werken en af te</p>		

stemmen is onderschreven. Het vertrekpunt is waar mogelijk een vorm van energiemangement toe te passen en te voorkomen dat de netcongestie verergert.

Bedrijventerrein aanpak

Om ondanks de netcongestie toch te verkennen hoe we op de bedrijventerreinen extra elektriciteit beschikbaar kunnen krijgen zijn we op de Hemmen 1 & 2 met de VOS de pilot bedrijventerreinaanpak gestart. De 1^e fase, het in beeld brengen van het energiegebruik en de behoefte in de komende 5 jaar, is afgerond. Voor de 2^e fase gaan we aan de slag met het ontwerpen van scenario's voor slimmer elektriciteitsgebruik door samen te werken. Hierbij wordt gekeken naar energieprofielen, opwekmogelijkheden, afname, opslag en slim energiemangement. We doen het samen met de VOS, de bedrijven en experts. Deze aanpak is nog urgenter geworden omdat via het elektriciteitsnet er nu veel langer op stroom gewacht moet worden. Het vestigings- en ondernemersklimaat hebben hier onder te leiden.

Overige zaken (going concern)

Verplaatsing recreatieve voorzieningen naar havenkantoor




Op het Flexaterrein in Sneek vinden momenteel diverse ontwikkelingen plaats. Er wordt een nieuw appartementencomplex met een supermarkt gerealiseerd en daarnaast wordt de steiger gerenoveerd. Op de steiger bevond zich een nachttoilet en een afwasvoorziening voor recreanten. Aangezien deze voorzieningen bijna het einde van hun levensduur hadden bereikt, was dit een geschikt moment om ze te verwijderen en te verplaatsen. Als alternatief worden nieuwe voorzieningen geïntegreerd in het havenkantoor van Sneek (Oppenhuizerweg 52). Deze verplaatsing was vooraf niet begroot, maar draagt bij aan een verbeterde beeldkwaliteit van de omgeving. Naar verwachting zullen de kosten uitkomen op € 74.000. Deze kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen. Bij het opmaken van de jaarrekening 2025 zal deze verrekening plaatsvinden.


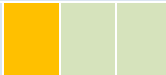
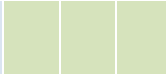
Groot onderhoud bibliotheek Sneek

In 2024 is gestart met groot onderhoud aan de bibliotheek Sneek (kozijnen, beglazing en schilderwerk). Tijdens de uitvoering blijken bijna alle ramen, deuren en kozijnen te zijn aangetast door houtrot. Vervanging is noodzakelijk omdat reparatie niet meer mogelijk is. Dit leidt tot extra kosten. Deze kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen. Bij het opmaken van de jaarrekening zal deze verrekening plaatsvinden. Op dit moment zijn de exacte bedragen nog niet bekend.

4. Programma 3: Bestuur

Actiepunten uit de Programmabegroting





Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Bestuur			
1.	<i>Als 90.000+ gemeente vinden we het belangrijk om samen te werken en ons te positioneren in netwerken.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We versterken de inzet van onze deelname aan netwerken, zoals SNN en R8. Daarnaast onderzoeken we of het mogelijk is om aan te sluiten bij Europese netwerken op bepaalde thema's. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>Er zijn verschillende samenwerkingsverbanden waar we als gemeente in samenwerken. In Q1 is hard gewerkt aan een nieuwe SOK (Samenwerkingsovereenkomst) van SNN (Samenwerkingsverband Noord Nederland). In de nieuwe SOK wordt de aansturing van de Public-Affairs medewerkers van SNN geregeld. Deze vallen in de nieuwe SOK namelijk niet meer onder de gemeenschappelijke regeling SNN. De verwachting is dat de nieuwe SOK in Q2 ondertekend gaat worden.</p> <p>Als nieuwste lid van dit samenwerkingsverband weten we elkaar steeds beter te vinden. Ons lidmaatschap aan SNN levert momenten op voor belangenbehartiging: te denken valt aan het Noord-Nederland event op 25 maart in Brussel waarbij we aandacht vragen voor thema's als circulaire economie, landbouw, energietransitie en mobiliteit (zie ook actiepunt 2).</p> <p>In januari is een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst ondertekend van de R8. Hierbij is ook geregeld dat het voorzitterschap overgedragen is aan de gemeente Land van Cuijk. De gemeente Súdwest-Fryslân ondersteunt Land van Cuijk en zorgt daarmee voor een warme overdracht.</p> <p>In 2025 is begonnen met een onderzoek naar Europese netwerken waar we als gemeente bij aan kunnen sluiten. De verwachting is dat er in Q2 een besluit genomen wordt over welk Europees netwerk.</p>			
2.	<i>We tonen initiatief en nodigen proactief partijen uit die ons kunnen helpen in onze ambities.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2025 nodigen we Kamerleden en Europarlementariërs uit om aan te geven wat SWF te bieden heeft en wat we nodig hebben om meer te bereiken. Hiervoor zijn we zichtbaar aanwezig in Den Haag en Brussel. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>In maart 2025 vonden twee events in Brussel plaats:</p> <p>De provincie Fryslân organiseerde de Fryslândeï met als thema 'Water'. Tijdens dit event is gesproken met Europarlementariërs om het belang van Noord-Nederland te benadrukken.</p> <p>Daarnaast organiseerde SNN het event 'Ticket to connect'. Thema van het event was het Meerjarig Financieel Kader van de Europese commissie. Dit is hét moment om aan te geven wat Noord-Nederland op de thema's circulaire economie, landbouw, mobiliteit en energietransitie kan betekenen. Rondom het event zijn ook gesprekken gevoerd met hoge ambtenaren van de commissie en met Europarlementariërs op bovenstaande thema's.</p> <p>Er zijn geen werkbezoeken geweest van Kamerleden in Q1.</p>			

3.	<p><i>We halen vroegtijdig meer investeringen binnen door een onderscheidend verhaal en heldere keuzes voor werken met water(stof), circulaire economie en een recreatiesector die waarde toevoegt.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We hebben nauw contact met de Rijksoverheid en Europa op de thema's waterstof, circulaire economie en de recreatiesector. Ook met andere Europese regio's verkennen we mogelijkheden om samen te werken in Europese projecten. 	
	<p><u>Toelichting:</u> In Q1 is een gesprek geweest met het Clean Hydrogen Partnership in Brussel om aan te geven dat wij mogelijk tegen Europese wetgeving aan gaan lopen rondom 'groene waterstof'. In het gesprek is ook gesproken over een Europese subsidie om meer kennis in te huren rondom waterstof. Dit past bij de faciliterende rol die we als gemeente bepaald hebben.</p> <p>Het event 'Ticket to connect' in maart (zie actiepunt 2 voor meer informatie) heeft ook kansen geboden om het gesprek aan te gaan over de thema's energietransitie en circulaire economie.</p> <p>In maart is ambtelijk ook gesproken over een vervolg op de Deens-Friese samenwerking rondom warmtenetten. We onderzoeken of er een nieuw Europees project opgezet kan worden (zie actiepunt 10 voor meer informatie).</p> <p>Het Europese project ECOBoost is opgestart in maart. De raad heeft hier een Actieve informatie over ontvangen en wordt via de BERAP hiervan op de hoogte gehouden.</p>	
4.	<p><i>We communiceren ambitieuzer en concreter hoe we een logische hub zijn op de Waterstof-lijn in Nederland.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We creëren duidelijkheid over beoogde opbrengsten en effecten en vervolgens de gewenste rol die de gemeente in wil nemen irt waterstof. 	
	<p><u>Toelichting:</u> In oktober 2024 heeft het college besloten dat de elektriciteitsaansluiting niet wordt voortgezet. De gemeente neemt een faciliterende rol in voor de waterstoffabriek in Bolsward. Dit betekent niet dat er helemaal niets meer met waterstof in SWF wordt gedaan. In tegendeel, er zijn inmiddels zeven marktpartijen geïnteresseerd om een waterstoffabriek in Bolsward te bouwen. Inmiddels heeft Essent aangegeven de kartrekker wil zijn van dit project en start gesprekken op met de afnemers.</p> <p>Daarnaast zet de gemeente haar netwerk in om de haalbaarheid van het project te vergroten. Dit door o.a. subsidies vanuit Europa en Nederland goed in te zetten. De markt pakt het project verder op en de gemeente blijft communiceren over de haalbaarheid en wenselijkheid van waterstof in Bolsward.</p>	
5.	<p><i>Nagaan mogelijkheden van een regiodeal.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisatie regiodeal staat. • Aanvraag regiodeal is uitgewerkt in diverse concrete projecten. • Er is in 2025 gestart met de uitvoering van diverse projecten. 	
	<p><u>Toelichting:</u> De regiodeal is in z'n geheel toegekend. Concreet betekent dat vanuit het Rijk een maximale investering van € 17,5 miljoen in onze regio Zuidwest-Friesland. De regiodeal is nu ook formeel een feit. Alle partners hebben ingestemd met het convenant en dit is door de minister ondertekend. Daarmee komen ook de middelen beschikbaar vanuit het Rijk. Op basis van het</p>	

	convenant hebben we verder gewerkt aan een programmaplan dat in maart 2025 is vastgesteld. Vervolgens zijn we in maart onder de nieuwe organisatie met de uitvoering aan de slag gegaan.			
6.	<i>Energie en financiering inzetten in onze ontwikkelkracht in de stedelijke zone (Sneek en Bolsward) en de IJsselmeerkust incl. de Afsluitdijk. De gemaakte bestuurlijke afspraken zijn daarin leidend. Waar mogelijk willen we op de Afsluitdijk aanhaken op kansen en inzetten op versnelling van projecten.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <p>Algemeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsagenda's en plan van aanpak verbetering stads en dorpskernen • Bezoeken aan de binnenstad duren langer en er wordt meer besteedt • Binnensteden worden dynamischer en (economisch) aantrekkelijker <p>Stedelijke zone Sneek-Bolsward</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Integrale) strategisch ruimtelijke visie voor Sneek • Visie binnenstad Sneek • Visie Spoorzone Veemarktterrein • Integrale wijkaanpak Sperkhem in Sneek • Aanpak Flexaterrein/Oppenuizerweg • Integrale aanpak binnenstad Bolsward • Ontwikkeling Sporthart Bolsward • Ontwikkeling van een bedrijventerrein (opstarten voorbereidende processen) <p>IJsselmeerkust inclusief Afsluitdijk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterken Friese IJsselmeerkust - Mokkebank Laaksum, It Soal Workum (strekdam), Stoenckherne, Strand Hindeloopen • Buitenhaven Makkum • Toekomstbestendige stranden • Langzaam verkeerverbinding Kornwerderzand-Lemmer • Verhaallijnen cultuurhistorie <p>Greidhoeke en Lege Geaën</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diverse (woningbouw) ontwikkelingen in verschillende kernen 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De ruimtelijke strategie Sneek is in voorbereiding en zal voor de zomervakantie aan de raad worden aangeboden voordat het de zienswijze procedure ingaat. De definitieve vaststelling is in september van dit jaar voorzien. Aandacht wordt hierbij besteed de ruimtelijke strategie tot 2050 en het blauwe DNA van Sneek. Verder worden perspectieven geschetst ten aanzien van toekomst bestendige water- en bodemsystemen en ordelijke stedelijke netwerken. En het perspectief van een leefbare woon, werk en winkelstad.</p> <p>Parallel hieraan wordt gewerkt aan uitvoeringsprogramma's van twee sleutelgebieden te weten Binnenstad en Spoorzone-veemarkt. Voor de andere sleutelgebieden komen de uitvoeringsprogramma's op een later moment waarbij wij na vaststelling van de eerste twee prioriteit geven aan het gebied Harinxmaland.</p> <p>Dit jaar wordt gestart met de voorbereidingen van een integrale aanpak voor de wijk Sperkhem. Deze aanpak is ook onderdeel van de regiodeal. Op korte termijn wordt ingezet op fysiek onderhoud en het aanpakken van maatschappelijke opgaven, op middellange termijn op de sociale en fysieke inrichting van de wijk. Op lange termijn wordt gewerkt aan antwoorden op klimaatverandering en de energietransitie. Bij fysieke ingrepen kan gedacht worden aan het bevorderen van veilige routes: door bijvoorbeeld plekken te verbinden met veilige en toegankelijke routes wordt het gemakkelijker om op pad te gaan voor senioren en mensen die slecht ter been zijn. Bij sociale interventies gaat het onder andere om het verbinden van bestaande initiatieven (organisaties, groepen of individuen), het creëren van ontmoetingsplekken en het bieden van preventieve zorg en ondersteuning.</p>			

	<p>Voor Bolsward werken we op dit moment aan een samenhangende aanpak voor de binnenstad. In samenspraak met de in de stad aanwezige werkgroepen maken we helder waar we de komende tijd met elkaar op in willen zetten. Daarnaast wordt in deze periode ook duidelijk hoe we met de verschillende ontwikkelingen binnen Bolsward West waaronder het faciliteren van een waterstoffabriek en de mogelijke aanleg van een bedrijventerrein om willen gaan.</p> <p>Voor de IJsselmeerkust zitten de meeste projecten uit het programma Versterken Friese IJsselmeerkust (VFIJ) in de uitvoeringsfase. De aanbesteding voor de strekdam It Soal Workum is gestart. Het project Makkumer Noordwaard vanuit de Programmatische Aanpak Grote Wateren is in uitvoering en wordt dit jaar afgerond. Het uitvoeringsprogramma Friese IJsselmeerkust met de uitkomsten van de verkenningen krijgt dit jaar een vervolg. De komende periode zullen we dit nader invullen en concretiseren.</p>			
7.	<i>Lokale Democratie.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het versterken en vernieuwen van de lokale democratie in het licht van maatschappelijke opgaven. • We creëren hierdoor beter betrokken inwoners, toegeruste politieke ambtsdragers, een responsieve ambtelijke organisatie en een weerbaar bestuur. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>De startnotitie inwonersparticipatie zal op 17 april in de commissie BF worden besproken en vervolgens op 8 mei door de gehele raad. In deze startnotitie omschrijven we de stappen die we nemen om tot een participatieverordening te komen door middel van participatieve aanpak. Nadat de startnotitie is vastgesteld wordt er een start gemaakt met een bondig visiedocument en de uiteindelijke, breed gedragen verordening. Die verordening moet vóór 1 januari 2027 gepubliceerd worden. In de tussentijd worden er dagelijks stappen gezet om de kwaliteit van inwonersparticipatie te verbeteren.</p>			
8.	<i>Elke collegelid draagt vanuit zijn of haar portefeuille bij aan het verder vorm geven en realiseren van het akkoord.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het college werkt vanuit het principe van een collegiaal bestuur en een actieve bijdrage aan zijn/haar portefeuille, waarbij men zich inzet voor de ambities. 			
	<p><u>Toelichting:</u></p> <p>In ieder collegebesluit wordt aandacht besteed aan het coalitieakkoord. In een aparte paragraaf in collegevoorstellen wordt beschouwd of en hoe het voorstel bijdraagt aan het coalitieakkoord. Daarnaast werkt het college vanuit het principe van een collegiaal bestuur door in gezamenlijke verbondenheid te sturen op inhoud.</p>			
9.	<i>We willen onze eigen middelen (waaronder ontwikkelfonds) nadrukkelijk gebruiken om als hefboom/cofinanciering te gebruiken om kansen in onze gemeente te benutten.</i>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We werken in 2025 aan de uitvoering van de regiodeal. Hiermee koppelen we middelen vanuit de regio aan middelen en inzet vanuit het Rijk. • Er is een start gemaakt met diverse projecten binnen de regiodeal Zuidwest-Friesland waarmee we rijksmiddelen koppelen aan onze eigen middelen. • Er worden onder de vlag van Leader diverse projecten uitgevoerd waarmee we gemeentelijke middelen koppelen aan Europese en provinciale middelen. 			

	<p><u>Toelichting:</u> Met de toekenning van zowel Leader als de regiodeal hebben we volop mogelijkheden onze middelen te verbinden aan zowel Rijks, als Europese middelen. Leader loopt nu en hierop kunnen vanuit de Mienskip goede plannen worden ingediend. De eerste ronde heeft hiervan inmiddels plaatsgevonden. De raad wordt actief geïnformeerd over de projecten die vanuit Leader zijn gefinancierd. Zie ook punt 5: regiodeal. De raad heeft in februari 2025 ingestemd met herijkte kaders voor het ontwikkelfonds.</p>			
10.	<p><i>We gaan actief op zoek naar cofinanciering om onze doelen te realiseren. Daarvoor zien we nationale (zoals regiodeals) en Europese subsidies als kansrijke opties.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We blijven in goed contact met het Rijk en andere Europese regio's om kansen en mogelijkheden te identificeren en te benutten. Daarnaast verkennen we deelname aan een Europees netwerk met onder meer als doel subsidiemogelijkheden te krijgen door deel te nemen aan een project dat de ambities van SWF helpt realiseren. 			
	<p><u>Toelichting:</u> De raad heeft een Actieve informatie ontvangen over het goedgekeurde Europese project ECOboost. De organisatie is druk bezig met de voorbereidingen en wordt bijgepraat over de voorwaarden en de werkwijze van het Europese subsidieprogramma.</p> <p>De gemeente onderzoekt een vervolg op de Fries-Deense samenwerking in het project Confidence. Kern van het Europese project zou dan het ontwikkelen van kennis over betaalbare warmtenetten zijn. Voorwaarde van de mogelijke subsidie is dat het een samenwerking betreft tussen vier regio's uit verschillende landen. Deze aanvraag krijgt in de loop van 2025 meer vorm.</p> <p>Zoals te lezen is in actiepunt 1, verwachten we in Q2 een besluit te kunnen nemen voor een mogelijk Europees netwerk.</p>			
11.	<p><i>Onderzocht wordt hoe de raad meer grip kan krijgen op de programmabegroting.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> We geven raadsleden meer grip geven op de programmabegroting door:</p> <ul style="list-style-type: none"> het smarter formuleren van doelstellingen; het zoveel mogelijk rapporteren met behulp van indicatoren/te behalen resultaat. <p>We ondersteunen de raadsleden bij de behandeling van de programmabegroting door:</p> <ul style="list-style-type: none"> een snellere beantwoording van technische vragen; een technische uitleg over de programmabegroting (via een kennissessie). 			
	<p><u>Toelichting:</u> Er zijn al forse stappen genomen inzake het smarter formuleren van doelstellingen. Samen met de audit commissie vindt de verdere doorontwikkeling plaats (geldt ook voor de andere producten vanuit de Planning en Control Cyclus) . De recente ontwikkeling is het transparant presenteren van de kansrijke sporen.</p>			

Nr.	Actiepunt			
Hoofdtakveld Dienstverlening				
12.	<i>We versturen leesbare en begrijpelijke brieven. In plaats van afstandelijke communicatie is er een telefoongesprek of ontmoeting tussen inwoners en gemeente.</i>			
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Nulmeting - waar staan we in 2025? 				
<u>Toelichting:</u> De gemeente Súdwest-Fryslân wil dat inwoners onze brieven gemakkelijk begrijpen. Daarom schrijven we zoveel mogelijk op B1-niveau. Dit taalniveau begrijpt 80% van de inwoners. Begrijpelijke communicatie zorgt voor meer vertrouwen in de overheid, verlaagt drempels en maakt onze dienstverlening toegankelijk. Als inwoners onze informatie in één keer begrijpen, besparen we tijd, werk en dus geld. Er ligt een plan van aanpak voor begrijpelijk schrijven opgedeeld in 3 fases: <ul style="list-style-type: none"> Fase 1 (Q1-Q2 2025) - Kick-off en bewustwording Fase 2 (Q3-Q4 2025) - Activering en implementatie Fase 3 (2026) - Borging en optimalisatie Het doel van dit project is dat de hele organisatie schrijft op taalniveau B1. Om dit te bereiken gaan we aan de slag met: <ul style="list-style-type: none"> Interne bewustwording en training (via het Leerhuis). Taalambassadeurs in elk team. De Klinkende Taal-tool (van Loo van Eck). Inventariseren en verbeteren van standaardbrieven. Een testpanel dat onze brieven toetst op begrijpelijkheid (taalniveau B1) en toegankelijkheid. (zie ook actiepunt 14). 				
13.	<i>In de communicatie speciale aandacht voor laaggeletterden.</i>			
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We zetten communicatie in om de laaggeletterden nog beter te kunnen bereiken. 				
<u>Toelichting:</u> Bij het Sociaal Domein werken twee collega's aan het thema Laaggeletterdheid. Regelmatig organiseren we bijeenkomsten met Taalambassadeurs van Stichting ABC. Ook geven we presentaties aan verschillende teams, zodat ze ervaren wat het betekent als je moeite hebt met lezen, schrijven of rekenen. Vorig jaar was er een interne campagne van het project de Brievenwasserette. In 2025 starten we met de externe campagne. Inwoners kunnen brieven inleveren die lastig te begrijpen zijn, en wij herschrijven ze. De brievenwasserette gaat een tour maken door de gemeente, langs bibliotheken en andere locaties. Ook kunnen inwoners hun brief inleveren bij de inlopmomenten van SWF Tichtby. Hier kunnen inwoners ook terecht als de ze brief niet begrijpen.				
14.	<i>Brieven en communicatie van de gemeente wordt getest door een burgerpanel op begrijpelijkheid.</i>			
<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We onderzoeken of een burgerpanel een aanvullend instrument kan zijn om onze brieven te testen op begrijpelijkheid. 				

	<p><u>Toelichting:</u> We zien de toegevoegde waarde van een burgerpanel of testpanel. Het testpanel is onderdeel van het project Begrijpelijk Schrijven (zie ook actiepunt 12). Dit panel zetten we in Q2 2025 op om te testen of inwoners onze brieven begrijpen.</p> <p>Daarnaast startte in 2024 de brievenwasserette waarmee we al waardevolle inzichten kregen over de begrijpelijkheid van de brieven die de gemeente stuurt naar inwoners. Hierbij werkten we samen met taalambassadeurs van Stichting ABC (dit zijn laaggeletterde inwoners). Zij analyseerden onze brieven en op basis van hun feedback zijn brieven herschreven in begrijpelijke taal op taalniveau B1.</p>			
15.	<p><i>Verbeteren van de website.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Een gemeentelijke hoofdwebsite die voldoet aan de normen van het besluit digitale toegankelijkheid (wcag 2.1, niveau AA). • Vaststellen en uitdragen van beleid met betrekking tot het publiceren van digitaal toegankelijke online content/inhoud. 			
	<p><u>Toelichting:</u> In de eerste helft van 2025 werken we aan ons ambitieniveau voor digitale toegankelijkheid. Zo zorgen we ervoor dat onze website in de toekomst nog toegankelijker en begrijpelijker wordt. Livechat en beeldbellen zijn inmiddels aan onze website toegevoegd, maar daarmee zijn onze ambities op het gebied van toegankelijkheid nog niet afgerond. Voor het vervolg is in het eerste kwartaal van 2025 een plan van aanpak gemaakt. Hierin staat welke webpagina's we gaan verbeteren (zeg maar de drukstbezochte pagina's) en hoe we deze laten aansluiten bij onze doelen voor toegankelijkheid en duidelijk taalgebruik. Dit biedt kansen om de website gebruiksvriendelijker te maken.</p>			
16.	<p><i>Berichtgeving in lokale media stimuleren.</i></p>		△	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We zetten de gemeentekatern in de Groot Sneek en Groot Bolsward-IJsselmeerkust door. Dat betekent dat we ook komend jaar maandelijks ten minste vier pagina's vullen met nieuws vanuit de gemeente. Daarnaast worden nog twee pagina's gevuld specifiek met nieuws voor ondernemers. • We plannen tenminste één keer in het jaar een onderhoudsgesprek met lokale media om te horen hoe het gaat, wat beter kan en hoe we elkaar kunnen helpen. • We schrijven persberichten die media indien gewenst kunnen overnemen om zo ook ondanks de inkrimping lokale en regionale media van informatie en nieuws te blijven voorzien. • We voorzien persberichten waar mogelijk met ten minste één bruikbare foto. 			
	<p><u>Toelichting:</u> De vaste gemeentepagina's in Groot Media zijn elke editie goed gevuld. We gaan hier in 2025 mee door en hierover zijn nieuwe afspraken gemaakt. De teksten die wij schrijven voor de krant worden ook online gepubliceerd onder de kop 'Gemeentenieuws'. Dit vergroot ons lokale bereik.</p> <p>De samenwerking met de andere twee lokale kranten verloopt positief, ondanks de inkrimping van de redactie door Mediahuis. Bezorging en bereik blijven aandachtspunten, maar liggen buiten onze invloedssfeer. We zijn hierover met Mediahuis in gesprek.</p> <p>De experimentele samenwerking tussen Groot Media en Omroep Sudwest heeft tijdelijk gezorgd voor een toename en kwaliteitsverbetering van aanbod en programmering (o.a. met programma's van Joey Hereman). De samenwerking krijgt helaas geen vervolg. In Q1 2025 wordt de verantwoording voor de subsidie ingediend en de samenwerking voorlopig afgerond. Omroep Sudwest heeft een bestuurswissel gehad. Deze wissel brengt nieuwe uitdagingen met zich mee,</p>			

	<p>ook voor de gemeente. De lokale omroep (olv Bruno Rummler) geeft aan dit jaar met een plan te komen.</p> <p>Al 3 jaar werken we mee aan een traineeprogramma van de regionale media (Friesch Dagblad, LC en Omrop Fryslân). We verzorgen een masterclass gemeentepolitiek en lokale journalistiek voor de trainees en zij wonen een raadsvergadering bij. Het traineeship is beëindigd en krijgt een vervolg in een minor Friese journalistiek van NHL Stenden. De masterclass wordt opgenomen in het programma van de minor.</p>			
17.	<p><i>Inwoners en ondernemers in nood weten de regelingen en mogelijkheden te vinden door een actieve rol vanuit de gemeente. Niet met ingewikkelde formulieren, maar een direct telefoonnummer en een Whatsapp service.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Voor dit actiepoint verwijzen we naar actiepoint 43 van het programma Sociaal 			
	<p><u>Toelichting:</u> Zie voor nadere toelichting actiepoint 43, onderdeel Sociaal</p>			
18.	<p><i>Vrije inloop voor inwoners in het gemeentehuis voor het maken van afspraken.</i></p>			
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> We zorgen ervoor dat inwoners zonder afspraak altijd welkom zijn in het Súdwesthûs en terecht kunnen bij de snelservicebalies of inloopsprekuren (bijvoorbeeld van SWF Tichtby). 			
	<p><u>Toelichting:</u> In het Súdwesthûs kan men altijd zonder afspraak terecht bij de balies van de snelservice en inloopsprekuren (bijvoorbeeld van SWF Tichtby).</p>			
19.	<p><i>Het beschikbare bedrag voor de versterking van de dienstverlening wordt breed ingezet gericht op het vergroten van de menselijke maat in, ontwikkeling van professionals en systematisch leren, om daarmee de nodige structurele verbeteringen door te voeren.</i></p>			△
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Inwoners kunnen middels Live-chat en beeldbellen in contact komen met de gemeente. Door onze dienstverlening te verbeteren en de klanttevredenheid te verhogen, werken we aan het herstel van vertrouwen in de overheid. We werken vanuit het gedachtegoed positieve gezondheid. Inwoners die vragen hebben over ‘producten’ van de belastingdienst of hulp nodig hebben bij het invullen van formulieren kunnen (op gezette tijden) langskomen bij het steunpunt van de belastingdienst in het Súdwesthûs. 			
	<p><u>Toelichting:</u> Na een inhoudelijke behandeling in de commissie Bestjoer & Finânsjes, is in de gemeenteraad van 14 maart 2024 ingestemd met de "Aanpak en doorontwikkeling dienstverlening dichtbij". Tot en met 2027 is een bedrag beschikbaar gesteld van 2.712.000 euro (de POK-middelen). Er ligt een bestedingsplan tot en met 2027 ter hoogte van een bedrag van 1.997.688 euro (SWF Tichtby en Sociale Raadslieden). Het resterende bedrag wordt evenwichtig ingezet, met als doel een structurele verbetering van de dienstverlening. In Q2 is het bestedingsplan met de inzet op structurele verbeteringen in de gemeentelijke dienstverlening gereed. Het plan sluit aan op andere ontwikkelingen zoals digitale toegankelijkheid, duidelijk schrijven, 1loket gedachte, dichtbij en professionalisering.</p> <p>In Q2 start een onderzoek naar de impact van SWF Tichtby en Sociale Raadslieden, in combinatie met de rol die het gebiedsteam kan spelen in dienstverlening dichtbij.</p>			

	SWF Tichtby gaat door met de succesvolle aanpak om het bereik van de minimaregelingen te verhogen. We maken daarbij gebruik van inlooppmomenten verspreid over de hele gemeente en een datagerichte aanpak. Onze medewerkers (ervaringsdeskundigen) maken de verbinding met de inwoner en werken samen met de inwoner aan maatwerkoplossingen.			
20.	<i>Digitale dienstverlening moet mensen echt verder helpen, persoonlijk en dichtbij. Geen paarse krokodillen of met een kluitje in het riet. Er moet te alle tijde een telefoonnummer en mailadres beschikbaar zijn om ergens in geval van spoed contact over op te nemen.</i>			△
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We werken aan een gebruiksvriendelijke klantervaring waarbij men niet van het kastje naar de muur wordt gestuurd (omnichannel). Daarbij kunnen inwoners via een online platform de status en voortgang van persoonlijke zaken inzien. Dit alles is zoveel als mogelijk bruikbaar (toegankelijk) voor mensen met een functiebeperking als voor mensen zonder functiebeperking. 			
	<p><u>Toelichting:</u> We willen niet alleen ‘pleisters plakken’, maar gaan voor een duurzame verbetering van onze dienstverlening. Verbeteren van onze telefonische bereikbaarheid is onze eerste prioriteit. Om de bereikbaarheid structureel te verbeteren en goed te monitoren, nemen we telefonische bereikbaarheid vanaf Q2 op in de managementrapportages. Op basis van de rapportages worden verbeterplannen opgesteld.</p> <p>Begin 2025 zijn we gestart met het uitwerken van een Omnichannel strategie. Omnichannel heeft als doel om onze klantcontactkanalen naadloos op elkaar aan te laten sluiten, zodat inwoners en ondernemers via de verschillende kanalen dezelfde dienstverlening ervaren.</p> <p>Onderdeel hiervan zijn drie klantarena’s welke in Q1 zijn georganiseerd. In deze arena’s hebben inwoners en ondernemers hun ervaringen met onze dienstverlening gedeeld op het gebied van openbare ruimte, vergunningen en WMO/minima. Naast dat dit veel verbeterpunten voor onze dienstverlening oplevert, gebruiken we deze input in de Omnichannel strategie.</p> <p>In februari 2025 zijn de eerste 5 eDiensten Burgerzaken online gegaan via de gemeentelijke website. Uiteindelijk worden er in 2025 11 e-diensten aangesloten.</p> <p>De live-gang van beeldbellen is gestart in januari 2025.</p>			

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdaakveld Veiligheid			
21.	<i>We investeren in preventie en willen met andere partners meer zichtbaar zijn in de wijken en dorpen.</i>	△		△
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> We richten ons op diverse zaken betreffende de volgende onderdelen: <ul style="list-style-type: none"> Ondermijning Zorg en Veiligheid Veilige Wijken en Kernen Digitale Veiligheid 			
	<p><u>Toelichting:</u> In het kader van de begrotingsdoelstellingen is een aantal prioritaire veiligheidsmaatregelen - aansluitend op het IVP- vastgesteld.</p> <p><u>Ondermijning:</u> De bestrijding van ondermijning blijft een kernpunt binnen het veiligheidsbeleid. De aanpak is recent opnieuw geprioriteerd in de lokale Driehoek (burgemeester, politie en Openbaar Ministerie). We richten ons nu op het weerbaar maken en houden van ons platteland. Samen</p>			

met het RIEC Noord-Nederland maken we een interactieve kaart van de kwetsbaarheden in ons buitengebied. Ons buitengebied leent zich ook voor georganiseerde criminaliteit zoals drugslabs of illegale opslag. We zetten samen met politie en handhaving in op preventieve maatregelen, zoals het verbeteren van de signaleringsfunctie en het versterken van de samenwerking met agrarische ondernemers, LTO noord en onze inwoners.

Zorg en veiligheid:

Vanuit zorg en veiligheid blijven we werken aan een functionerende samenwerking waarbij interventies en maatwerk centraal staan. Onderdeel hiervan is de Persoonsgerichte Aanpak (PGA). Het PGA-overleg is gericht op 18-plussers en vindt eens per vier weken plaats. Samen met de politie worden personen met onbegrepen gedrag besproken die in negatieve zin in beeld zijn. De aanpak is structureel en geeft goed zicht op de meest overlastgevende personen. Om die reden en kunnen we tijdig de juiste (preventieve) maatregelen treffen om overlast te beperken.

Daarnaast wordt er nauw samengewerkt met het sociaal domein en andere partners om de verbinding tussen zorg en veiligheid te versterken. Sinds januari 2025 vindt er ieder kwartaal ook op management niveau een overleg plaats. Dit overleg richt zich op het volgen van de voortgang en het waar nodig bijsturen van beleid en uitvoering. Onderdeel van de samenwerking is ook de integrale aanpak jeugdoverlast. De afgelopen periode is hier zowel preventief als repressief op ingezet. Op diverse hotspot locaties in Sneek zijn controles uitgevoerd met als doel het onveiligheidsgevoel weg te nemen. Voor de lange termijn wordt samen met zorg, school en hulpverlening gekeken naar een duurzame aanpak op maat.

Veilige wijken en kernen:

Vanuit crisisbeheersing werken we zoveel mogelijk risico gericht. De vaartuigoefening is daar een goed voorbeeld van. Onze gemeente kent een relatief hoog risico m.b.t. calamiteiten op het openbare (vaar) water. In samenwerking met Brandweer Fryslân wordt er elk jaar een vaartuigoefening georganiseerd waarbij alle ketenpartners zijn aangesloten. Gemeente Súdwest-Fryslân is, conform de afgesproken taakomschrijving bevolkingszorg, vertegenwoordigd voor de opvang van slachtoffers, crisiscommunicatie en leiding & coördinatie van de gemeentelijke processen.

Aan ons crisisdraaiboek wordt een deeldraaiboek cyberveiligheid toegevoegd. Bestaande processen worden conform de landelijke crisisstructuur verwerkt in een separaat draaiboek inclusief een beschrijving van scenario's. Het draaiboek wordt opgeleverd in samenwerking met de collega's van I&A.

Digitale veiligheid

Vanuit crisisbeheersing zijn we bezig om de digitale weerbaarheid te vergroten door het aanbieden van oefeningen voor crisisfunctionarissen, directie, bestuur en onze specialisten. Vorig jaar hebben we een crisisoefening GRIP 3 georganiseerd. Deze oefening willen we een vervolg geven door deel te nemen aan een grootschalige Landelijke oefening in het najaar van 2025.

Overige zaken (going concern)

Accountantskosten

De eindcontrole voor de jaarrekening 2024 vindt in het eerste deel van 2025 plaats. Het is nu al duidelijk dat de externe controlekosten (de accountantskosten) zullen stijgen enerzijds door de indexering (inflatie), maar anderzijds door het jaarlijks nog steeds toenemende aantal specifieke uitkeringen. Bij elke specifieke uitkering hoort een eigen set aan regels en voorschriften en een externe accountantscontrole aan de hand van een door het Rijk vastgesteld normenkader. In de volgende bestuursrapportage zullen deze meerkosten nader worden uitgewerkt.

Tussenstand onrechtmatigheden aanbestedingen 2025

Er is met de gemeenteraad afgesproken dat in de bestuursrapportages periodiek wordt gerapporteerd over de verwachte onrechtmatigheden ten gevolge van inkoop en aanbestedingen die niet voldoen aan Europese wet- en regelgeving.

De voorlopige tussenstand is dat het aantal fouten verder zal dalen ten opzichte van eerdere jaren. Er wordt ingeschat dat er circa € 0,8 miljoen aan fouten zullen optreden. Het bedrag aan onrechtmatigheden wordt veroorzaakt door een doorlopende fouten uit voorgaande jaren, namelijk de schoonmaakwerkzaamheden (€ 0,55 miljoen) en de schoonmaak van opvanglocatie Galamadammen (€ 0,2 miljoen), welke niet Europees zijn aanbesteed. Er wordt gewerkt aan oplossingen, in de Rechtmatigheidsverantwoording van het college bij de jaarrekening 2025 zal hierover nader worden gerapporteerd.

Inhuur personeel

Hieronder treft u een overzicht aan van inhuur tot boekingsdatum 1 april 2025.




Door de krapte op de arbeidsmarkt is het soms lastiger om aan nieuw personeel te komen. Hiervoor worden vakspecialist ingehuurd. Dit is iets waar alle gemeenten mee te maken hebben. Omdat het werk wel door moet gaan en de kwaliteit op orde moet blijven. In onderstaand overzicht is ook de inhuur opgenomen van bijzondere werkzaamheden die de reguliere taken overstijgen, zoals bijvoorbeeld inhuur ten behoeve van de opvang van Oekraïners. Dit verklaart bijvoorbeeld het hoge bedrag aan inhuur bij team Ondersteuning van de keten Sociaal Domein.

Voornemens om een deel van het personeel wat ingehuurd wordt in dienst te nemen, inmiddels is dit voor enkele al van toepassing. Bij de inhuur waar dit nog speelt (inhuur die we graag bij ons in dienst zouden willen hebben), is men actief bezig om deze in dienst te krijgen bij afloop contract. Dit maakt onderdeel uit van de te realiseren opgave 'Optimalisatie personele inzet, minder inhuur' bij de Kansrijke Sporen (in Q1 is daarvan breed in de bedrijfsvoering € 0,9mln gerealiseerd).





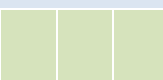
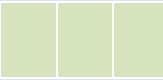
Keten	Afdeling	Soort	Som van Bedrag debet
Bedrijfsvoeren	Communicatie		14.067
	DIA		28.060
	Facilitair		25.114
	Financien		30.285
	I&A		173.454
	Juridische- en Veiligheidszaken		77.837
Centraal	Concerncontrol		29.561
Klantencontacten	Klantcontactcentrum - KCC		92.982
Omgeving	Omgeving - Ondersteuning en Advies		75.489
	Omgeving - Ruimtelijke Ontwikkeling		239.538
	Omgeving - Toezicht en Handhaving		32.646
	Strategie en Programma's		5.290
	Vergunningen		155.264
Ontwikkelen	Strategie en Programma's		123.862
Openbare Ruimte	Groen		2.827
		Seizoenskrachten	56.350
		WSW Seizoenskrachten	27.959
	Schoon		213
		Seizoenskrachten	74.189
	Vastgoed		2.929
	Water		49.820
		Seizoenskrachten bruggen en havens	29.112
		WSW Seizoenskrachten	27.067
	Wegen		83.021
Sociaal Domein	Beleid Sociaal Domein		29.901
	Cultuur en sport		51.430
	GT Bolsward/ Buitengebied		40.081
	GT Sneek		16.732
	Intergraal Beheer SD		63.191
	Ondersteuning		445.163
	Vastgoed		5.369
Eindtotaal			2.108.803
Totaal inhuur 2025 per 01-04-2025			2.108.803
Keten	Afdeling	Soort	Som van Bedrag debet
Openbare Ruimte	Groen	Seizoenskrachten	56.350
		WSW Seizoenskrachten	27.959
	Schoon	Seizoenskrachten	74.189
	Water	Seizoenskrachten bruggen en havens	29.112
		WSW Seizoenskrachten	27.067
Eindtotaal			214.677
Totaal inhuur 2025 per 01-04-2025			1.894.125

5. Overzichten

Actiepunten uit de Programmabegroting

Nr.	Actiepunt			
	Hoofdtakveld Algemene dekkingsmiddelen			
1.	<i>De inkomsten uit Nij Hiddum Houw komen ten goede aan de gehele gemeente.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> De inkomsten uit Nij Hiddum Houw te begroten als algemene inkomst. 			
	<u>Toelichting:</u> De concept jaarrekening is onlangs ontvangen, de hoogte van de dividend uitkering is op dit moment nog niet bekend.			
2.	<i>Geen verhoging van woonlasten, na inflatiecorrectie.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> In de paragraaf lokale belastingen wordt per belastingsoort beschreven wat we gaan doen met de opbrengst, incl. een berekening van de woonlasten van het voorgaande jaar. Er is inflatiecorrectie toegepast bij de belastingen, inclusief een extra verhoging van 2% . Bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing streven we naar een kostendekkendheid van 100%. 			
	<u>Toelichting:</u> Vastgesteld tijdens behandeling begroting 2025. Waarbij systematiek de trendmatige verhoging is toegepast ten bedrage van 4,3 %. De forensenbelastingen is gestegen met 20% plus de toeristenbelasting met 60%			
3.	<i>Onderzocht wordt of we bij het verwerken van de algemene uitkering de (eigen) aantallen jaarlijks kunnen laten muteren en hoe dat eventueel kan worden verwerkt in de begroting. Ook wordt nagegaan of het hanteren van de methode van lopende prijzen voor de gemeente Súdwest-Fryslân van toegevoegde waarde kan zijn en wenselijk is om in te voeren.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek uitvoeren en de resultaten meenemen in de berekening van de algemene uitkering. 			
	<u>Toelichting:</u> Geen aanvulling nodig.			
4.	<i>Gedegen financieel beleid met voldoende reserves.</i>			
	<u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u> <ul style="list-style-type: none"> Een structureel sluitende begroting. Een stand van de algemene reserve boven het minimale niveau van het weerstandsvermogen. 			
	<u>Toelichting:</u> Door de onzekerheid van de financiële compensatie vanaf boekjaar 2026 (ravijnjaar) zijn wij gestart met scenario's om ons voor te bereiden op lagere uitkomsten plus het creëren van voldoende middelen voor uitvoering van onze ambities. De eerste kansen worden nu al daadwerkelijk geïmplementeerd. Middels begrotingswijziging is een deel van de reserve			

Oekraïne, Energie transitie-middelen (CDOK) en de transformatie-middelen al toegevoegd aan de Algemene Reserve. De uitwerking van de voorjaarsnota zal als basis dienen voor een gedegen begroting 2026 en meerjarenplannen.

Nr.	Actiepunt	  
	Hoofdtakveld Overhead	
5.	<p><i>De gemeente stelt een voorbeeld als goede en inclusieve werkgever met voldoende stages en leer-werkplekken voor alle niveaus en leeftijden. Ook is er ruimte voor trainees, zij-instroom en zet het in op een leven lang ontwikkelen voor eigen werknemers.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Elk team heeft minimaal één stagiair per jaar. • SWF heeft beleid ontwikkeld voor het beschikbaar stellen van leer-werkplekken. • SWF heeft een groep trainees die begin 2025 zijn gestart. • SWF staat bij moeilijk vervulbare vacatures open voor zij-instromers die het vak nog moeten leren. • Het Leerhuis verzorgt activiteiten voor alle werknemers van SWF. 	
	<p><u>Toelichting:</u> In Q1 2025 is het beleid vaktalenten ambtelijk vastgesteld en begin Q2 staat het beleid ter instemming geagendeerd bij de Ondernemingsraad. In dit beleid staat beschreven hoe de gemeente haar leerwerkplekken en trainees organiseert. Ondertussen wordt gestart met de voorbereidingen om na de zomer een groep vaktalenten te werven. In 2024 is de ambitie uitgesproken dat begin 2025 een eerste groep vaktalenten zou starten. Door een langere doorlooptijd van de beleidsontwikkeling is deze ambitie niet gehaald. In Q1 en Q2 worden de stageopdrachten voor het schooljaar 2025-2026 opgehaald uit de organisatie. Bij moeilijk vervulbare vacatures is steeds meer aandacht voor personen die de juiste competenties hebben, maar de kennis nog missen. De benodigde opleiding biedt de gemeente dan aan. Er wordt volop gebruik gemaakt van de activiteiten van het Leerhuis en dezen worden positief beoordeeld.</p>	
6.	<p><i>Verdere inzet van data om daarmee innovatieve antwoorden te bieden op complexe vraagstukken in de samenleving.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • We willen de datakwaliteit verbeteren, de informatiehuishouding op orde hebben en processen verbeteren. 	
	<p><u>Toelichting:</u> Dit actiepunt hangt nauw samen met één van de benoemde kansrijke sporen en is in dat kader dan ook opgenomen in de Voorjaarsnota. Overigens zijn er diverse projecten opgestart waarbij de kwaliteit van data ingezet is voor innovatieve ontwikkelingen of als middel om vanuit inzicht te sturen. Enkele voorbeelden zijn de energiearmoede, gebiedsgericht werken of een dashboard ten behoeve van financiën.</p>	
7.	<p><i>Huisvesting buitendienst.</i></p>	
	<p><u>Indicatoren/te behalen resultaat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De start van de bouw staat gepland vanaf Q2 2025 met oplevering Q3 2026. 	
	<p><u>Toelichting:</u> We hanteren als opdrachtgever, op basis van de eerder gemaakte bouwkostenramingen van het voorlopig ontwerp, plafondbudgetten. Daarnaast hebben we vanuit de raad ambities meegekregen op gebied van duurzame- en circulaire maatregelen.</p>	

Aandachtspunt is de vertraging van de netuitbreiding middenspanning door Liander (NuLelie-project Fryslân). Ons nieuwbouwproject staat op de wachtlijst voor extra transportvermogen voor de elektriciteitsaansluiting. Samen met Liander en ons bouwteam onderzoeken we technische oplossingen om de bedrijfsvoering bij oplevering van het gebouw van voldoende energie te voorzien. De best passende invulling verwachten we in Q2 2025 in beeld te hebben.

Overige zaken (going concern)

Taakstelling bedrijfsvoering

De totaalopgave Bedrijfsvoering, taakstelling van € 2 miljoen die vanaf 2025 gehaald moet worden (opgave bij Directie, onderdeel van de Kansrijke Sporen) is als zodanig ingeboekt.

De taakstellingen op diverse onderdelen bij de ketens worden gedurende het jaar gemonitord via de managementrapportages. Bij een dusdanige afwijking in de voortgang zal hierover melding worden gemaakt in de bestuursrapportage.

6. Mutaties reserves

Verwachting verloop Algemene Reserve in 2024

In de volgende tabel staat het verloop van de Algemene Reserve. De met een * gemarkeerde posten zijn nieuw ten opzichte van de vorige bestuursrapportage.

Ontwikkeling Algemene Reserve (bedragen x € 1.000)	2024
Stand per 31/12/2023 volgens JR 2023	25.258
<u>Reeds genomen raadsbesluiten</u>	
Af: Begroot resultaat 2024 volgens Programmabegroting 2024	-157 Raadsbesluit 02-11-2023
Bij: Restant Energiecompensatiefonds 2022	596 Raadsbesluit 08-02-2024
Af: Werkelijk resultaat 2023	-6.581 Raadsbesluit 20-06-2024
Af: Resultaatbestemmingen 2023	-6.582 Raadsbesluit 20-06-2024
Bij: Nota Reserves en Voorzieningen 2024	1.611 Raadsbesluit 20-06-2024
Bij: Resultaat Berap JFM 2024	1.594 Raadsbesluit 20-06-2024
Af: Resultaat Berap AMJ 2024	-7.425 Raadsbesluit 24-10-2024
Bij: Toevoeging vanuit Reserve Klimaatagenda	1.700 Raadsbesluit 14-11-2024
Bij: Opvang Oekraïne	3.000 Raadsbesluit 14-11-2024
Bij: Vanuit Krediet transformatiemiddelen	1.397 Raadsbesluit 14-11-2024
Bij: Resultaat Berap JAS 2024	4.536 Raadsbesluit 19-12-2024
Af: Kwijtschelding huur cultuur kwartier Sneek	-352 Raadsbesluit 19-12-2024
* Bij: Begroot resultaat 2025 volgens Programmabegroting 2025	2.677 Raadsbesluit 14-11-2024
* Af: Septembecirculaire 2024	-77 Raadsbesluit 30-01-2025
Nieuwe Stand	21.194
<u>Nog verwacht</u>	
Bij: Restant Coronafonds	1.650 Volgt
* Bij: Verwachting Berap OND 2024	5.700 Definitief besluit na Jaarstukken
* Af: Resultaatbestemmingen	PM Definitief besluit na Jaarstukken
* Bij: Resultaat Berap JFM 2025	20 Raadsvoorstel 10-07-2025
Stand na verwacht	28.564
> Niveau weerstandsvermogen	8.300
Vrij besteedbaar	20.264

Overige zaken (going concern)

Er zijn geen overige zaken te melden.

7. Paragrafen

Onderhoud Kapitaalgoederen

Voortgang investeringswerken 2024-2025

Voortgang investeringswerken

In de begroting is jaarlijks investeringsgeld opgenomen voor kapitaalgoederen, specifiek voor de onderdelen wegen- en waterbouw. Het gaat om jaarlijks € 4 miljoen. Dat is bedoeld om de achterstanden binnen de kapitaalgoederen in te lopen in een periode van 10-15 jaar (vanaf 2021). Met onderstaand schema geven we de stand van zaken weer van de verschillende investeringswerken van 2024 en 2025.

Investeringswerken 2024	Investering	Status
Steiger Houkesloot Sneek (fase 1)	€ 1.000.000	In uitvoering, gereed in Q2 2025
Kade Gouden Boayem Heeg	€ 300.000	Deel 1 gereed, deel 2 in Q2 2025
Kade Dijklakkers Bolsward	€ 1.100.000	Kabels en leidingen in uitvoering, start werk kade vanaf Q2 2025
Doorgaande weg Arum (fase 2)	€ 300.000	In voorbereiding, start werk in 2 ^e helft 2025
Weg Tinga Sneek (fase 1)	€ 300.000	In voorbereiding
Betonwegen divers	€ 400.000	Deel 1 gereed, deel 2 volgt in 2025
Weg Dorpsstraat Exmorra (fase 2)	€ 300.000	Gereed, binnen budget
Weg Julianastraat IJlst (fase 2)	€ 300.000	In voorbereiding, aanbesteding voor zomer 2025
Totaal	€ 4.000.000	





Investeringswerken 2025	Investering	Status
Steiger Houkesloot Sneek (fase 2)	€ 200.000	In uitvoering, gereed in Q2 2025
Diverse bruggen op afstand	€ 250.000	In voorbereiding, start Q2 2025
Kade Dijklakkers Bolsward (fase 2)	€ 900.000	Kabels en leidingen in uitvoering, start kade vanaf Q2 2025
Damwand Noorderpoort Sneek	€ 650.000	In voorbereiding, start Q4 2025
Weg Van Eysingaleane Easterein	€ 250.000	In voorbereiding
Wegen Easterwierrum (fase 1)	€ 300.000	In voorbereiding
Wegen Exmorra (fase 3)	€ 650.000	In voorbereiding, start Q2 2025
Weg Tirns	€ 450.000	In voorbereiding
Weg Wolsumerwei Wolsum	€ 350.000	In voorbereiding, start Q3 2025
Totaal	€ 4.000.000	




8. Ontwikkelfonds en overige projecten


Hieronder rapporteren wij over alle actieve projecten die (grotendeels) gefinancierd worden vanuit het Ontwikkelfonds (projecten waarvoor krediet beschikbaar is gesteld en die nog niet zijn afgerond). Daarnaast informeren wij over projecten die in vergaande voorbereiding zijn.




Daarnaast rapporteren we over overige projecten die niet gefinancierd worden vanuit het Ontwikkelfonds. Standaard rapporteren we over majeure projecten waar de raad een realisatiekrediet voor beschikbaar heeft gesteld. Mochten er significante afwijkingen zijn bij overige projecten, dan rapporteren we ook daarover, zolang er sprake is van een afwijking.






8.1 Ontwikkelfonds

Nr.	Project			
	Bolsward: Bolsward-west (reconstructie kruispunt) (Mobiliteit)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Nu de gemeenteraad extra middelen ter beschikking heeft gesteld, is verder aan het ontwerp gewerkt, waarin de fietstunnel onder de Oude Rijksweg is opgenomen. De samenwerkingsovereenkomst met de provincie is afgesloten. De (Europese)aanbesteding voor een bouwteam is gegund aan aannemer BAM Infra. In dit bouwteam (aannemer, adviseur, opdrachtgever) wordt het globale ontwerp in fasen verder uitgewerkt naar een definitief ontwerp. In Q1 2025 is als tussenstap het voorlopig ontwerp met een bouwkostenraming opgeleverd. De uitkomst van de bouwkostenraming leidt tot noodzaak om optimalisaties (bezuinigingen) door te voeren zowel in het ontwerp als op de wijze van uitvoering (bouwfasering). De uitkomsten hiervan zullen de komende periode verder worden uitgewerkt.</p> <p>Het werk aan het onderdeel aansluiting Exmorraweg op rotonde N359 is inmiddels gereed. In dit werk is gelijktijdig de realisatie van de nieuwe carpoollocatie meegenomen. Deze nieuwe carpoollocatie is in oktober 2024 geopend.</p>			
	Bolsward: Binnenstad-Herinrichting (Agenda Bolsward)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Het herstel van de gebreken van fase 1 is afgerond. Fase 2 Herinrichting Bargefenne is in opstartfase en hiervoor is een projectteam ingericht dat bezig is met het schetsontwerp.</p>			
	Bolsward: Aquaduct Bolsward (Mobiliteit)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De afstemming met de provincie zal plaatsvinden in het OVVF (Overleg Verkeer en Vervoer Fryslân). Dit is een bestuurlijk overleg binnen de provincie Fryslân. Gezamenlijk kan binnen alle mobiliteitsprojecten een prioritering worden aangebracht. Deze prioritering brengen we als gezamenlijke Friese overheden in bij de SNN partners (Samenwerkingsverband Noord Nederland). Binnen SNN verband bepalen we de strategie richting rijk. Dit laatste kan via het Bestuurlijk Overleg MIRT. Dit traject loopt eind van dit jaar en begin 2025.</p>			

Nr.	Project			
	Sneek: De Hemmen III (Economische zaken)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u></p> <p>Bouwrijp maken De eerste fase van het bedrijventerrein is nagenoeg bouwrijp gemaakt. In verband met de netcongestie heeft het college op 19 november 2024 besloten het bouwrijp maken voor fase 2 voorlopig op te schorten voor de duur van maximaal 3 jaar.</p> <p>Verkoopprocedure Duurzaamheid speelt een rol, daarvoor is de duurzaamheidsmatrix ontwikkeld die door nieuwe belangstellenden voor een kavel kan worden ingevuld. De score van de menukaart wordt gekoppeld aan de privaatrechtelijke koopovereenkomst. Bij invulling van de menukaart en door hoog te scoren, maken inschrijvers meer kans bij de toewijzing van een bedrijfskavel. Ondanks de netcongestie worden belangstellende van harte uitgenodigd om zich te melden voor de resterende kavels van fase 1. Daarbij is wel de voorwaarde dat bedrijven in hun eigen energiebehoefte kunnen voorzien, vanwege de netcongestie.</p> <p>Planning De kritieke activiteiten in de planning zijn de toevoer van elektriciteit en de verkeersontsluiting. Voor beide activiteiten is er afhankelijkheid van andere partijen. De huidige planning is samengevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bouwrijp 1^e fase 2024 • Nutstoevoer kavels 2026 medio (planning van Liander) • Verkeersontsluiting 2025 medio • Start uitgifte en bouw 2025 medio (afhankelijk van tijdige (tijdelijke) ontsluiting) <p>Ontsluiting De minirotonde naar het bedrijventerrein westelijk vanaf de N7 is inmiddels gereed. De aanpassing van de bestaande ontsluiting aan de noordoostelijke zijde door de aanleg van een minirotonde is inmiddels aanbesteed. Verwacht wordt dat de minirotonde aan de noordoostelijke kant rond de zomer van 2025 gereed is. Eind 2024 is met de Minister van Verkeer en Waterstaat een overeenkomst getekend over een bijdrage vanuit Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) € 1.239.669,42. Zodra deze middelen zijn ontvangen, zullen wij de begroting daarop aanpassen.</p> <p>Toevoer nutsvoorzieningen Het netverzwaringsprogramma van de middenspanningsnetten van Liander voor de provincies Friesland en Noordoostpolder is vertraagd. Daarnaast is er op het bestaande onderstation onvoldoende leveringscapaciteit. Door deze vertraging duurt de netcongestie langer en is er beperkte tot geen beschikbaarheid van elektriciteit op een aantal locaties. Daarmee stagneert de kavelverkoop ook. Voor de Hemmen III is de verwachting dat er vanaf 2036 weer extra capaciteit is. Voor wat betreft extra leveringscapaciteit heeft Liander al gevraagd om ruimte te reserveren op de Hemmen III voor een nieuw onderstation. Voortgang is afhankelijk van Tennet die met een studie bezig is. Volgens de nieuwe planning van Liander is het middenspanningsnetwerk op de Hemmen III uiterlijk einde tweede kwartaal van 2026 aangelegd.</p> <p>Grex Op 20 juli 2023 heeft de raad ook Fase 2 vastgesteld en toegevoegd aan fase 1. Hiermee is één grondexploitatie vastgesteld voor Fase 1 en 2, Hemmen III Totaal. Een belangrijke toevoeging die voor beide fases geldt, is het toevoegen van kosten voor een tijdelijke energievoorziening.</p>			

Nr.	Project			
	Sneek: Stationsgebied (Agenda Sneek)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Gelet op de zeer lange looptijd van het project zijn er overschrijdingen opgetreden. Dit heeft te maken met kostenstijging en tegenvallers in de uitvoering, vervuiling Kanaalstraat. Ook is er nog discussie met de provincie over subsidie, er wordt gezocht naar een oplossing aangezien het gezamenlijk project was van provincie, NS, ProRail en gemeente. Laatste respunten zijn nu in uitvoering waardoor dit jaar het project kan worden afgerond En we ook trachten overeenstemming te bereiken met de provincie</p>			

Nr.	Project			
	Sneek: IJlsterkade (Agenda Sneek)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.</p>			

Nr.	Project			
	Sneek: De Potten, start realisering visie (Gastvrijheidseconomie)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Conform de gebiedsvisie vormt het oprichten van een gebiedsorganisatie de eerste stap in het realiseren van een solide basis voor de verdere ontwikkeling van De Potten. De tijdens het visietraject voorgestelde maatregelen worden nader verkend met het Samenwerkingsverband Ambitie De Potten (SAP).</p>			

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Versterking Friese IJsselmeerkust (VFIJ) (IJsselmeerkust)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De provincie Fryslân is penvoerder namens de samenwerkende partijen, het Rijk, Provincie Fryslân, Gemeente DFM en gemeente SWF (conform samenwerkingsovereenkomst). In de Stuurgroep SWH wordt gerapporteerd over de voortgang van het project Versterken Friese IJsselmeerkust.</p> <p>Stand van zaken Op 26 mei 2023 zijn de ondertekende projectbeslissingen van de minister en de beschikking ontvangen voor de bijdrage uit het deltafonds ter grootte van ca. €12,5 miljoen. Inmiddels is gestart met de technische voorbereidingen, procedures en het opstellen van contracten. In augustus 2024 is gestart met de werkzaamheden in de Workumerwaard / Stoenckherne en de Mokkebank bij Laaksum. De aanbesteding voor de strekdam It Soal in Workum loopt. De Makkumer Noordwaard is inmiddels ook in uitvoering.</p> <p>Vanuit VFIJ worden in Laaksum nog een aantal projectzaken uitgevoerd, dit staat voor 2025 op het programma.</p> <p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het komende jaar zullen nog stakeholdersbijeenkomsten georganiseerd worden bij de projectonderdelen die nog in uitvoering komen. 			

Beschikbaarheid zand

Uitgangspunt voor de realisatie van de onderdelen Workum en de stranden is de beschikbaarheid van zand uit het IJsselmeer. Op verzoek van RWS is het op diepte brengen van de vaargeul door de provincie Fryslân i.v.m. verzilting tijdelijk stop gezet. RWS en provincie zijn in gesprek over de consequenties hiervan en zoeken naar alternatieven. Planning van uitvoering is afhankelijk van de beschikbaarheid van zand.




RWS is aan het onderzoeken wat de eventuele gevolgen kunnen zijn ten aanzien van verzilting. Onduidelijk is wanneer dit onderzoek gereed is en welke consequenties dit heeft voor de tijdige beschikbaarheid van het zand voor de zand gebonden deelprojecten. Voor het deelproject bij Workum is afgesproken dat het zand uit het recreatieve gedeelte van het gebied waar het nu te ondiep is, wordt gebruikt voor het deelproject bij It Soal / Workumerwaard.




Stijging Bouwkosten

Conform vastgelegde afspraken;

Het financieel beschikbaar gestelde bedrag is kader stellend (een gelimiteerd maximum). Als er financiële issues optreden, zullen deze opgelost moeten worden middels de post onvoorzien. Mocht dit niet afdoende zijn, dan zal dit ten koste gaan van een deel van de scope. Zijn de gevolgen zodanig dat doelstellingen van het project en scope niet meer haalbaar zijn, dan zal geëscaleerd worden naar de stuurgroep.

De markt heeft te maken met flinke stijging van de bouwkosten wat veroorzaakt wordt door; krapte op de arbeidsmarkt, tekort aan bouwstoffen, stijgende prijzen, brandstoffen en inflatie. Dit is een risico voor de uit te voeren scope.







Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Ontsluiting Stavoren (Mobiliteit)			
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> De weg is 21 juli opengesteld voor het verkeer. 20 september heeft de bestuurlijke opening plaatsgevonden. M.u.v. het groenplan en wat restpunten zoals o.a. aanleg groenvoorzieningen is het project gereed. Laatste restpunten worden nu gedaan en dan is de onderhoudstermijn verstreken en kan het project dit jaar binnen budget worden afgerond.			







Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Atlantikwall in het waddengebied (Afsluitdijk)			
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> - het eerste deel het inrichten van de Atlantikwall-bunker met een expositie is gereed en maakt onderdeel uit van de expositie van het Kazemattenmuseum. - In het kader van 75 jaar bevrijding is er een krant uitgebracht. Resterende deel: Kornwerderzand: strijd om de Afsluitdijk (scenario kazematten 2e linie) 2e kazematteneiland Op Kornwerderzand is sprake van een complexe situatie, waarbij vele projecten en processen in elkaar grijpen en samen komen. Hierbij kan gedacht worden aan onderwerpen zoals; het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de Afsluitdijk, de Vismigratierivier, de verbreding van de sluis, het opnieuw aanbesteden van de bestaande spuumiddelen, het vervangen van de bruggen en een upgrade van Kornwerderzand in zijn geheel als toeristische bestemming (bereikbaarheid, parkeren, bewegwijzering, wegen- en padenstructuur en informatievoorziening). Afstemming over volgordelijkheid, efficiency en logistiek van de werkzaamheden hebben ervoor gezorgd dat een deel van de uit te voeren projectonderdelen later in de tijd zijn			

geprogrammeerd. De grote en complexe werken domineren voorlopig alle projecten op en rond de Afsluitdijk, ook die van eerder gehonoreerde (deel)projecten zoals de Atlantikwall in het Waddengebied. Vanwege vertraging van de werkzaamheden aan de afsluitdijk heeft er in 2022 geen start kunnen plaatsvinden van dit laatste onderdeel.

Door de vertraging komt de einddatum onder druk te staan.

Situatie is ongewijzigd. Toegankelijkheid van het gebied laat nog jaren op zich wachten i.v.m. ontbreken brug/looppad. Momenteel loopt onderzoek om het plan als puzzelstukje onder te brengen bij het totale beleefconcept Kornwerderzand/Provincie. Afstemming ligt momenteel bij de Provincie. Verwachting dat 1^e kwartaal 2025 meer duidelijk is. Hetzelfde geldt voor de houdbaarheid van de subsidie bij het Waddenfonds en Provincie.

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Sluis, Waddenfonds beleef Kornwerderzand (Afsluitdijk)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de beschikking van het Waddenfonds beleef Kornwerderzand door middel van een machtiging overgedragen aan de provincie Fryslân.</p> <p>De provincie heeft een extern bureau ingehuurd om inzichtelijk te maken hoe de verschillende processen van de ontwikkelingen in elkaar grijpen en hoe de verschillende beleefbare elementen aan elkaar verbonden zijn. Het doel is te komen tot een integrale visie voor een gebiedsontwikkeling Kornwerderzand als bestemming. De integrale visie is klaar en komend jaar. Komend jaar stemmen de provincie en de gemeente af wat het vervolgproces zal zijn.</p>			

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: De Nieuwe Afsluitdijk (Afsluitdijk)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u></p> <p>Bruggen Het oorspronkelijke idee was, om de bruggen één-op-één aan te besteden aan de aannemer van het Rijkscontract, zodat de gevolgen van het project versterking Afsluitdijk konden worden beperkt. Deze inkoopstrategie leidde echter tot bezwaren. Daarom is dit inkoopproces stopgezet en zal de realisatie van de bruggen op basis van een “normale” Europese aanbesteding in de markt gezet worden. De consequentie hiervan is dat de realisatie van de bruggen pas kan plaatsvinden als het Rijkswerk aan de versterking van de Afsluitdijk en de stormvloedkering klaar is en de bijbehorende documentatie beschikbaar is. De realisatie van de bruggen zal wel vertragen ten opzichte van de tussenmijlpaal 2025, maar het gehele werk kan nog steeds in 2028 conform de afspraak in de BOK klaar zijn. Waarschijnlijk zal de uitvoering starten in 2025. De uiteindelijke planning is wel afhankelijk van de verdere planningsafspraken met Rijkswaterstaat. Hierover wordt nu in overleg met alle betrokken partijen een netwerkplanning opgesteld. Dat is een integrale planning van alle nog te realiseren werken op en rond de Afsluitdijk de komende jaren.</p> <p>Sluis In 2020 is een bestuursovereenkomst (BOK) is gesloten met afspraken over de realisatie en financiering van een verruimde scheepvaartsluis bij Kornwerderzand, bredere bruggen in de autosnelweg A7 en ruimere vaargeulen in het IJsselmeer. Net als bij andere projecten, werd ook het project verruiming sluis Kornwerderzand geconfronteerd met prijsstijgingen. Voor ongeveer de helft veroorzaakt door hogere prijzen als gevolg van hogere lonen, de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne. Daarnaast zijn er aangepaste</p>			

normen en richtlijnen, wet- en regelgeving en nieuwe ontwikkelingen zoals de verziltingsproblematiek.

De minister van I&W en de provincie Fryslân zijn tot de conclusie gekomen dat het een herijking van de afspraken vraagt. Dit heeft er toe geleid dat er een aantal scenario's zijn ontwikkeld met ieder een raming, waarin het actuele prijspeil en de nieuwe eisen en ontwikkelingen zijn betrokken. Deze ramingen zijn gezamenlijk opgesteld door provincie en Rijk, met als bedoeling om tot concrete vervolgafspraken te komen.

In scenario A (€ 461 miljoen) worden sluis, bruggen, vaargeulen en alle havens bij het sluisencomplex aangepast. Hierdoor kunnen bovenmaatse schepen zonder ontheffing gebruik maken van het sluisencomplex. In scenario B (€ 381 miljoen) die het meest aansluit bij de oorspronkelijk afspraken, worden vaargeulen, bruggen en sluis aangepast, de havens niet. Bovenmaatse schepen kunnen dan nog steeds gebruikmaken van het sluisencomplex, alleen hebben zij hier dan een ontheffing voor nodig. De meest dure oplossing, scenario A, waarbij ook de havens worden aangepast, heeft de voorkeur van het Rijk.

In het BO-Mirt van najaar 2024 hebben Rijk en regio de afspraak gemaakt om het eens te worden over een financiële oplossing voor het tekort Kornwerderzand en te komen tot een oplossing/voorkeursvariant. De regio is daarbij uitgenodigd met een alternatief te komen. Door de brede regio wordt aan een voorstel gewerkt.

Verziltning IJsselmeer




Een belangrijke opgave is het tegengaan van zoutverspreiding in het IJsselmeer. Het zoetwater in het IJsselmeer heeft een belangrijke drinkwaterfunctie. Daarnaast heeft het zoetwater een belangrijke functie voor het watergebruik voor landbouw en natuur. Op dit moment komt er zout water binnen bij het IJsselmeer via onder andere de scheepvaartsluis bij Kornwerderzand. De verziltning is van invloed op de te nemen maatregelen voor verruiming van de sluis. Een belangrijk punt daarbij is het verdiepen van de vaargeulen. Als de vaargeulen in de toekomst verdiept worden, kan het risico op verziltning toenemen. Uit onderzoek is gebleken dat er maatregelen mogelijk zijn om het verziltingsprobleem te beheersen. Als onderdeel van het ontwerpproces voor een verruimde sluis zal ook gekeken worden of de verziltingsmaatregelen in het ontwerp geïntegreerd kunnen worden. Indien de verziltning in voldoende mate beheerst kan worden, is het mogelijk om de vaargeulen in het IJsselmeer te verruimen.

Geulen

Ook de verruiming van de geulen is van invloed op de verziltning doordat zoutwater zich via de verdiepte geulen verder naar het zuiden kan verplaatsen. Op verzoek van Rijkswaterstaat is de verruiming en de zandwinning daarom tijdelijk stilgelegd. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld de projecten Vismigratierivier en Versterking Friese IJsselmeerkust nog geen gebruik maken van de beoogde vrijkomende materialen.

De gemeente is partner in het project De Nieuwe Afsluitdijk. Tijdens de stuurgroep vergaderingen worden wij op de hoogte gesteld van de stand van zaken rond de voortgang van de werkzaamheden van De Nieuwe Afsluitdijk. De gemeente SWF is lid van deze stuurgroep.

Nr.	Project			
	IJsselmeer opgave: Museum Hindeloopen (Cultuur)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Op 14 juli 2022 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om 300.000 euro vanuit het Ontwikkelfonds voorlopig beschikbaar te stellen voor de uitbreiding en vernieuwing van het museum. Op 15 juni 2017 nam de raad al een amendement aan om dit bedrag te reserveren. In 2022 had het museum het definitieve ontwerp rond met een (bijna) dekkende begroting en een goede onderbouwing, waardoor het museum voldeed aan de voorwaarden die de raad in 2017 stelde.</p> <p>Inmiddels heeft Museum Hindeloopen het pand overgenomen van de gemeente Súdwest-Fryslân. De bouwvergunning is verleend en de verbouwing is in februari van start gegaan, 6 maanden later dan aanvankelijk gepland.</p> <p>Het gebouw is begin 2024 opgeleverd. De maanden januari t/m mei 2024 zullen worden gebruikt voor het ontwerpen van de inrichting en het inrichten van het museum zelf. Het museum is op 18 juni weer heropend door koningin Maxima.</p> <p>Tijdens de verbouw zijn er onverwachte zaken aan het licht gekomen. Zo is er sprake van achterstallig onderhoud en verborgen gebreken. Op 5 december 2023 heeft het college ingestemd om eenmalig een bedrag van € 253.140 beschikbaar te stellen voor het herstel van de gebreken aan de gebouwen van de Hidde Nijland Stichting. Op 8 februari 2024 heeft de raad ook ingestemd met het beschikbaar stellen van het eenmalige bedrag.</p> <p>Museum Hindeloopen heeft de verantwoording voor de beschikbaar gestelde subsidie ingediend. De verantwoording is akkoord bevonden. De subsidie is vastgesteld. Project is afgerond.</p>			

Nr.	Project			
	Út de Mienskip: Subsidieregeling bovenlokale initiatieven (Kernenbeleid)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.</p>			

8.2 Financieel overzicht Ontwikkelfonds

Ontwikkelfonds	Totaal t.m. 2028	Besluit	t.m. 2024	2025	2026	2027	2028
Totaal beschikbaar gesteld	38.830.424		26.830.424	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
Krediet	19.528.676		18.528.676	1.000.000	0	0	0
Gelabeld	8.774.575		0	5.749.575	625.000	0	2.400.000
Beschikbaar	10.527.174		8.301.748	4.552.173	6.927.173	9.927.173	10.527.173
Te activeren	26.300.000		18.300.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Beschikbaar krediet/In besluitvormingstraject	8.742.751		7.992.751	750.000	0	0	0
Bolsward-west (ontsluiting)	800.000	RB apr'19	800.000				
Sneek, Stationsgebied - fase 2	200.000	RB Jul'20	200.000				
De Hemmen III	2.400.000	RB nov'18	2.400.000				
Aanpassing recreatiegebied rondom De Hemmen III	400.000	RB nov'18	400.000				
Hoogspanning Pasveer voorbereidingskrediet	107.251	RB jul '21	107.251				
Sneek Stationsgebied	895.000	RB Jul'20	895.000				
		RB jul '22					
IJsselmeeropgave	2.250.000	RB sep '22	1.500.000	750.000			
Bolsward-west (ontsluiting)	290.500	RB Jun '23	290.500				
Flexaterrein	1.400.000	RB dec '24	1.400.000				
Afgeronde projecten	4.431.000		4.431.000				
Gelabeld	3.875.000			3.375.000	500.000	0	0
Sporthart Bolsward	1.000.000	RB mei '24		1.000.000			
Sluis	1.000.000	OA 17-21		500.000	500.000		
koppelkansen sportvoorzieningen	1.000.000	OA 19-23		1.000.000			
Regiodeal	875.000	RB sep '23		875.000			
Nog beschikbaar te activeren	9.251.249		5.876.249	3.751.249	5.251.249	7.251.249	9.251.249
Eenmalig	12.530.424		8.530.424	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Beschikbaar gesteld krediet	6.354.925		6.104.925	250.000	0	0	0
Aquaduct - onderzoeksgeld	120.000	RB jan'20	120.000				
Gebiedsvisie sportpark	84.000	RB jul'21	84.000				
		RB dec '22					
Lichtplan Bolsward	140.500	RB dec'20	140.500				
Ontwikkeling bedrijventerrein, icm upcycle energy-valley	25.000	RB jul'21	25.000				
Sneek, Stationsgebied - fase 1	200.000	RB nov'17	200.000				
Stedenbouwkundige visie Sneek	70.000	RB jul '21	70.000				
Versterking Friese IJsselmeerkust (co financiering)	1.200.000	RB jan '19	1.200.000				
		RB jun'19 (berap ifm)					
Atlantic Wall	37.500	Berap okt'18	37.500				
Cofinanciering	125.000	RB jul '21	125.000				
Poort van Friesland	50.000	RB jul '21	50.000				
Regeling Út de Mienskip	700.000	RB nov'19	700.000				
Toekomstvisie Woudsend (Pilot Integraal Gebiedsgericht Werken)	100.000	RB jul '21	100.000				
flexibiliteitsbudget	100.000	RB jul '21	100.000				
IJsselmeeropgave	750.000	RB sep '22	500.000	250.000			
Landsschapspark Folgare	50.000	BW Mrt '23	50.000				
Vorbereidingskrediet Sporthart	50.000	CB nov '23	50.000				
Afgeronde projecten	2.552.925		2.552.925				
Gelabeld	4.899.575			2.374.575	125.000	0	2.400.000
Sneek, IJlsterkade	138.575	OA 19-23		138.575			
		RB apr '20					
Regiodeal	1.625.000	RB sep '23		1.625.000			
Leader	250.000	CB jun '24		250.000			
Hoogspanningskabel Sneek Noord	2.400.000	RB jan '25					2.400.000
Campus	250.000	RB febr '25		125.000	125.000		
Ziekenhuis	236.000	RB febr '25		236.000			
Nog beschikbaar eenmalig	1.275.925		2.425.500	800.925	1.675.925	2.675.925	1.275.925

Wijzigingen Ontwikkelfonds

De volgende projecten zijn verplaatst van beschikbaar krediet naar afgeronde projecten:

Binnenstad fase 1	100.000
Bolsward, Hist. Centrum Westergo	1.000.000
HCW	1.531.000
Museum Hindelopen	300.000
Rondweg Warns	1.500.000
Aanpak de Potten	70.000
Sneek IJsterkade	161.425
Vitaliteit binnenstad, verkennen en voorbereiden	80.000
Kwaliteit toegangspoorten deelvisie spoorzone	10.000
Waddenfonds - beleving kornwerderzand	100.000
IJsselmeerkust - DNA, fietspad + poort Frl	162.500
Bijdrage projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk (2021)	50.000
Onderzoek veilige fietsverbindingen	40.000
Tafel van Makkum	50.000
Ambitiedocument	40.000

- Gelabelde bedragen in 2024 welke nog niet beschikbaar zijn gesteld, zijn doorgeschoven in de tijd.
- Bedragen van de Regiodeal zijn aangepast. Totaalbedrag is gelijk gebleven, maar het zwaartepunt is verschoven naar de incidentele middelen.
- Hoogspanningskabels Sneek Noord is in zijn geheel naar incidentele middelen geschoven. Uit onderzoek is gebleken dat we hier niet op kunnen afschrijven. We zijn echter nog wel aan het kijken of er toch mogelijkheden op dit gebied zijn. Maar voor nu gaan we uit van bekostiging vanuit incidentele middelen.
- Besluiten genomen door de raad in januari en februari zijn toegevoegd:
 - Hoogspanningskabels Sneek Noord
 - Campus
 - Ziekenhuis
- Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) en De Nieuwe Afsluitdijk (DNA) zijn verwijderd uit het overzicht.
- Jaarschijf 2028 is toegevoegd.
- Zoals afgesproken zijn ook de linkjes naar de verschillende raadsvoorstellen toegevoegd aan de lijst. Deze zijn gekoppeld aan de datum van het desbetreffende besluit.

8.3 Overige majeure projecten




Nr.	Project			
	Huisvesting Buitendienst (Kapitaalgoederen)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> In bouwteamvorm is tot en met eind van het jaar gewerkt aan het definitief- en technisch ontwerp. Begin 2025 volgt de prijs- en contractvorming voor daadwerkelijke realisatie. Start bouw is gepland in het voorjaar van 2025 met oplevering eind 2026. De noodzakelijke demontage- saneringswerk en bouwrijp maken van het terrein is inmiddels gestart. Rond 1 april 2025 zal dit volgens planning gereed zijn.</p> <p>We hanteren als opdrachtgever, op basis van de eerder gemaakte bouwkostenramingen van het voorlopig ontwerp, plafondbudgetten. Daarnaast hebben we vanuit de raad ambities meegekregen op gebied van duurzame- en circulaire maatregelen.</p> <p>Aandachtspunt is de vertraging van de netuitbreiding middenspanning door Liander (NuLelie-project Fryslân). Ons nieuwbouwproject staat op de wachtlijst voor extra transportvermogen</p>			




voor de elektriciteitsaansluiting. Samen met Liander en ons bouwteam onderzoeken we technische oplossingen om de bedrijfsvoering bij oplevering van het gebouw van voldoende energie te voorzien. De best passende invulling verwachten we **in Q2 2025** in beeld te hebben.

Bodemsanering:

De aanbesteding van de sanering valt circa 250.000 euro hoger uit dan geraamd, optimalisatiemogelijkheden worden nog onderzocht. De hogere aanbestedingsprijs heeft te maken met prijsstijgingen, beter inzicht in de saneringsomvang en de kosten van het circulair ontmantelen van de voormalige poeploods door verplaatsing naar een museum. Momenteel wordt gekeken of de extra kosten ten laste worden gebracht van de post onvoorzien bij het project nieuwbouw huisvesting buitendienst of de algemene reserve.

Nr.	Project			
	Sneek: Woningbouw Harinxmaland (Wonen en grondbedrijf)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De afronding van Harinxmaland fase 1 betreffende het woonrijp maken (definitieve inrichting openbare ruimte) verloopt volgens plan en budget. De 400 woningen in deze fase zijn opgeleverd en bewoond. In het najaar van 2023 is alles klaar.</p> <p>Voor de ontwikkeling van Harinxmaland fase 2A betreffende de realisatie van 80 sociale huur- en koopwoningen ontstond er in 2023 een overschrijding van het voorbereidingskrediet. De overschrijding was van tijdelijke aard en is na beschikbaar komen van het uitvoeringskrediet ad € 14,3 miljoen in mei 2023 afgedekt.</p> <p>De gronduitgifte voor de 80 woningen zal vanaf Q2 van 2024 gaan plaatsvinden.</p>			

Nr.	Project			
	Sneek: Woningbouw Houkepoort (Wonen en grondbedrijf)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De ontwikkelaar die met de gemeente in gesprek was, heeft zich terug getrokken in verband met een te hoog prijsniveau voor de waterkavels en toebehoren. De tender is inmiddels uitgezet en loopt t/m 29 januari 2025. Er zijn een aantal geïnteresseerden. Of er daadwerkelijk partijen zijn die een bod en plan indienen weten we februari 2025.</p>			

Nr.	Project			
	Sneek: Verkabelen Hoogspanningskabels Sneek-Noord (Kapitaalgoederen)			
	<p><u>Toelichting op de afwijking</u> Met het, door de gemeenteraad, beschikbaar stellen dd. 30 januari van het vereiste aanvullende krediet van 1,65 miljoen euro heeft Tennet de zekerheid dat de gemeente SWF het verkabelen wil doorzetten.</p> <p>In reactie hierop heeft Tennet aangegeven dat zij bezig zijn met de actualisatie van de Haalbaarheidsstudie (kosten voor deze actualisatie zijn voor rekening van Tennet). En dat Tennet ernaar streeft om in Q4 2025 een offerte Basisontwerp op te sturen naar de gemeente zodat de gemeente vervolgens aan Tennet opdracht kan geven.</p> <p>Dit betekent de volgende volgorde van activiteiten Verkabeling Sneek 2025: Q1 & Q2 2025: verouderde haalbaarheidsstudie (jan. 2023) wordt geactualiseerd. Q3 2025: TenneT vraagt een offerte op bij Qirion die het basisontwerp zal maken. Q4 2025: offerte BO voor gemeente SWF beschikbaar stellen, zodat gemeente middels goedkeuring opdracht kan geven voor de uitvoering van het BO.</p>			

9. Financiële mutaties

In dit hoofdstuk kunnen we voorstellen doen voor financiële mutaties in de begroting. We zullen hierbij steeds de afweging maken of het een invulling van bestaand beleid betreft, of dat het om nieuwe zaken gaat. Nieuwe zaken/nieuw beleid doen we niet via de bestuursrapportage maar via een eigen raadsvoorstel, tenzij het een melding van een onontkoombare ontwikkeling betreft.

In de hierna volgende tabel is aangegeven wanneer een melding via de berap mogelijk is en wanneer er een separaat raadsvoorstel moet komen:

Type afwijking:	Er is geen keuze mogelijk: <ul style="list-style-type: none">voldongen feitonontkoombaar	Er is wel een keuze mogelijk: <ul style="list-style-type: none">vroegtijdige signalering
Binnen beleid, waarbij aanpassing van beleid niet aan de orde is.	Melden via berap	Melden via berap
Binnen beleid, waarbij heroverweging van beleid wenselijk is.	Melden via berap	Separaat raadsvoorstel
Buiten beleid	Melden via berap	Separaat raadsvoorstel

9.1 Voorgestelde (mutaties in) kredieten

1. Onderhoudsvergoedingen Wetterskip Fryslân - vijveronderhoud

Voor het onderhoud aan vijvers in stedelijk gebied ontvangt de gemeente een jaarlijkse bijdrage van Wetterskip Fryslân. Het waterschap is namelijk verantwoordelijk voor het onderhoud, maar heeft dit belegd bij de gemeenten. Voor dit jaar ontvangen wij € 396.000 voor het vijveronderhoud (voornamelijk baggeren). Het voorstel is om deze bijdrage beschikbaar te stellen om daarmee de kosten voor de uitvoering te dekken.

2. Onderzoek Vereniging Zuiderzeegemeenten

In de Algemene Ledenvergadering van 27 september 2024 is met de leden van de Vereniging Zuiderzeegemeenten gesproken over de toekomst en ambities. Het doel van deze vereniging is het bevorderen van de gezamenlijke belangen van de gemeenten die aan de vroegere Zuiderzee lagen. Op basis hiervan is besloten een onderzoek uit te voeren. De scenario's die voorliggen zijn; stoppen of doorgaan onder een aantal voorwaarden. De kosten ter hoogte van € 25.000 van dit onderzoek worden vergoed door de Vereniging van Zuiderzeegemeenten.

3. Indexatie CDOKE middelen

Op 26 oktober 2024 en op 1 januari 2025 is vanuit de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (afgekort CDOKE) naast de basisuitkering en een eerdere indexatie, een aanvullende specifieke uitkering van het Rijk van in totaal € 1.443.905 ontvangen. De aanvullende uitkering is een indexatie over de gehele looptijd van de regeling. De huidige regeling heeft een looptijd van 2023 tot en met 2025. Er wordt door het Rijk gewerkt aan een regeling voor na 2025.

4. Tweede tranche SPUK Lokale Aanpak Isolatie

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft sinds oktober 2024 de subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie (verder genoemd LAI) opengesteld om isolatie van woningen te stimuleren. De doelen van deze subsidieregeling zijn: energie besparen, energiarmede verlagen en CO₂-uitstoot verminderen. De LAI is bedoeld als meerjarig isolatieprogramma om koopwoningen met een slechte energetische staat uit te faseren. Met het isolatieprogramma kunnen woningeigenaren die moeite hebben met het verduurzamen van hun woning financieel en organisatorisch geholpen worden om te isoleren. Dit is een cruciaal onderdeel van de aanpak tegen energiermede onder kwetsbare doelgroepen.

Het Rijk heeft Súdwest-Fryslân de tweede tranche ter hoogte van € 6.561.331 toegekend om de volgende 2718 woningen te isoleren (in totaal 4742). De raad dient het krediet beschikbaar te stellen alvorens het besteed mag worden.

5. Flexaterrein Sneek - Aanvullende bijdrage ontwikkelaar

Voor de uitvoering van het project Flexaterrein Sneek is er in de raad van 19 december 2024 een krediet beschikbaar gesteld ter hoogte van € 2.860.000. Als aanvulling hierop ontvangen wij een bijdrage ter hoogte van € 293.867 van de ontwikkelaar, voor extra kosten die wij maken voor onder andere de damwand en de rotonde. Het totale krediet dient met dit bedrag verhoogd te worden, dekking voor deze extra uitgaven is daarmee de aanvullende bijdrage vanuit de ontwikkelaar.

6. Subsidie voor onderzoek naar diffuus lood in de bodem

In de Bestuursrapportage oktober, november, december 2024 is reeds melding gemaakt van de subsidie voor onderzoek naar diffuus lood in de bodem. Nu volgt de aanvraag om hiervoor een krediet voor beschikbaar te stellen.

Lood in de bodem kan een negatief effect hebben op de ontwikkeling van de hersenen van met name jonge kinderen (0 - 6 jaar; vanwege hun hand-mond-gedrag). Ook kunnen verhoogde gehalten aan lood in de bodem een knelpunt zijn bij het gebruik als moestuin. Gronddeeltjes kunnen namelijk, ook na het wassen, achterblijven op het gewas en bijvoorbeeld bladgroenten kunnen het lood uit de bodem opnemen.

De GGD adviseert daarom voor onder andere plaatsen waar jonge kinderen spelen en voor moestuinen een lagere norm te hanteren dan het saneringscriterium voor lood in de bodem conform de bodemwetgeving.

Bodemverontreiniging met diffuus verspreid lood zijn vooral veroorzaakt door historische activiteiten en in veel gevallen is er geen directe veroorzaker aan te wijzen. Om blootstellingsrisico's voor jongere kinderen en voor gebruikers van moes- en volkstuinten te beperken zijn we van plan de verontreinigingsgraad van lood in de bodem in een deel van deze aandachtsgebieden te onderzoeken. Zodat, waar nodig, mogelijke blootstellingsrisico's gereduceerd of weggenomen of gebruiksadviezen gegeven kunnen worden.

Op 25 juni 2024 is door het College besloten akkoord te gaan met het indienen van een aanvraag specifieke uitkering bodem diffuus lood. Op 26 juni 2024 is een subsidie van € 1.211.925 aangevraagd. Op 5 december is de subsidie 100% toegekend. Volgens de voorwaarden van de subsidie geldt er een terugvorderingsbeleid als de uitkering niet rechtmatig besteed wordt.

7. Aanleg van 7 bushaltes

In de Bestuursrapportage oktober, november, december 2024 is reeds melding gemaakt van de aanleg van 7 bushaltes. Nu volgt de aanvraag om hiervoor een krediet voor beschikbaar te stellen.

Ten behoeve van de nieuwe lijnvoering van Q-buzz worden er nieuwe bushaltes aangelegd. Hiermee kunnen extra buslijnen worden gerealiseerd wat zorg voor meer mobiliteit in het openbaar vervoer. Het gaat om 7 nieuwe haltes:

- Heeg- Osingahuizen (1 halte)
- IJlst treinstation (2 haltes)
- Bolsward Marne Collega, Twibaksdyk (2 haltes)
- Bolsward bedrijventerrein De Marne, Rijksweg (2 haltes)

Ten behoeve van de haltes in Heeg en IJlst worden er eerst tijdelijke opstapplaatsen gerealiseerd in verband met de lange levertijd van de haltes. De totale kosten bedragen 184.000 en worden volledig vergoed door de Provincie.

Overzicht voorgestelde (mutaties in) kredieten (bedragen in €)				
Nr.	Omschrijving	Krediet	Invloed op reserves	Invloed op begroting
1.	Onderhoudsvergoeding Wetterskip vijveronderhoud	396.000	0	0
2.	Onderzoek Vereniging Zuiderzeegemeenten	25.000	0	0
3.	Indexatie CDOKE middelen	1.443.905	0	0
4.	Tweede tranche SPUK Lokale Aanpak Isolatie	6.561.331	0	0
5.	Flexaterrein Sneek - bijdrage ontwikkelaar	293.867	0	0
6.	Subsidie voor onderzoek naar diffuus lood in de bodem	1.211.925	0	0
7.	Aanleg van 7 bushaltes	184.000	0	0
Totaal		10.116.028	0	0

9.2 Voorgestelde begrotingswijzigingen

Via deze bestuursrapportage leggen we de volgende voorstellen voor:

a. Diverse overboekingen, met name personeel (deels incidenteel/deels structureel)

Dit betreft diverse overboekingen met name betreffende de inzet van personeel en overige optimalisaties. Er vinden verschuivingen plaats tussen programma's, vandaar dat we deze wijzigingen hier opnemen.

b. Wmo - Eigen bijdrage (incidenteel)

De eigen bijdrage (het abonnementstarief) voor hulp of ondersteuning uit de Wmo is per 1 januari 2025 gewijzigd van € 20,60 naar maximaal € 21,00 per maand. Daarnaast is er nog steeds sprake van een toename van het aantal inwoners wat gebruik maakt van Wmo. Dit betekent dat de inkomsten in 2025 zullen toenemen met € 268.000.

c. Wmo - Maatschappelijk en Vrouwenopvang (incidenteel)

In het verleden waren de rijksbijdragen voor de maatschappelijk en vrouwenopvang (MOVO) ruimschoots voldoende voor de bekostiging hiervan. Dit resulteerde vaak in extra inkomsten voor de gemeente. De decentralisatie uitkeringen zijn echter bevroren en worden niet meer aangepast voor loon- en prijsstijgingen. Daarnaast is het budget verlaagd door bedragen beschikbaar te maken voor landelijke initiatieven. Dit resulteert erin dat er geen sprake meer is van extra inkomsten. Voorgesteld wordt om de inkomsten te verlagen met € 280.000.

d. Wmo - Hoofdmiddelenakkoord GGZ (incidenteel)

Het budget uit het hoofdmiddelenakkoord GGZ is toegevoegd aan het budget Beschermd Wonen. Dit budget wordt jaarlijks verdeeld over de Friese gemeenten totdat de doorcentralisatie van Beschermd Wonen tot stand komt.

Voor onze gemeente is dit een budget van € 411.860 voor 2025. Dit budget wordt in onze gemeente ingezet voor de bekostiging van -medewerkers die gespecialiseerd zijn in de ondersteuning van mensen met ernstige psychische aandoeningen.

Voorgesteld wordt om zowel de inkomsten als de uitgaven te verhogen met € 411.860.

e. Wmo - Bescherm wonen (incidenteel)

Over het jaar 2025 is de verwachting dat er wederom een overschot op Beschermd wonen ontstaat. De verwachting is echter dat deze lager is dan het huidige begrote bedrag. Doordat de doordecentralisatie is uitgesteld naar 2026, zullen de begrote uitgaven ook moeten worden bijgesteld.

Voorgesteld wordt om de uitgaven en inkomsten te verlagen met € 689.458.

f. Jeugd - Extra inkomsten jeugd (incidenteel)

De verwachte inkomsten voor de inzet van POH-jeugd bij de huisartsen zijn hoger dan nu begroot. Hier tegenover staan hogere uitgaven voor de inzet van deze medewerkers. Voorgesteld wordt om de uitgaven en inkomsten te verhogen met € 68.000.

g. Onderhoudsvergoedingen Wetterskip Fryslân - waterlopen (incidenteel)

Voor het onderhoud van waterlopen in stedelijk gebied ontvangt de gemeente jaarlijks een vergoeding van Wetterskip Fryslân. Het waterschap is namelijk verantwoordelijk voor het onderhoud, maar heeft dit belegd bij de gemeenten. In 2025 ontvangen wij € 307.000 voor het onderhoud aan waterlopen (maaaien en hekkelen). Het voorstel is om deze bijdrage beschikbaar te stellen om daarmee de kosten voor de uitvoering te dekken.

h. Verkoop voormalige basisschool Wiuwert (incidenteel)

In Q1 2025 is de voormalige basisschool in Wiuwert verkocht aan een projectontwikkelaar. De verkoopopbrengst van € 330.000 wordt gebruikt om de resterende boekwaarde van de school, die ook € 330.000 bedraagt, af te boeken.

i. Vergoeding raadsleden (incidenteel)

Op grond van het rechtspositiebesluit Decentrale politieke ambtsdragers (3.1.9), ontvangen raadsleden met ingang van 9-1-2025 een bruto vergoeding als compensatie voor ouderdoms-, arbeidsongeschiktheidspensioen of overlijden. Dit tot de persoon AOW bereikt of aftreedt.

Op grond van de wet moeten wij deze toepassen per 9-1-2025.

De totale kosten voor 2025 zullen hierdoor met € 68.000 toenemen.

j. Leges burgerzaken (incidenteel)

Er zijn op dit moment al fors meer inkomsten ontvangen door met name een hogere uitgifte van reisdocumenten (paspoortpiek). Dit is een landelijke trend, voor de komende jaren is dat ook het geval, pas vanaf 2028 naar verwachting een daling van de reisdocumentenpiek. Wij verwachten op dit moment een meeropbrengst van € 200.000. Deze meeropbrengst gaat gepaard met hogere uitgaven van € 100.000 aangezien een deel van de leges moet worden afgedragen aan het rijk.

k. Bijdrage Sneekweek 2025 (incidenteel)

De Stichting Sneekweek heeft de gemeente gevraagd om een financiële bijdrage voor 2025. Het toekennen van deze bijdrage ligt in het verlengde van de tussen de gemeente en de stichting gesloten Samenwerkings- en concessieovereenkomst Sneekweek. Het college van burgemeester en wethouders heeft op 17 december 2024 besloten de stichting een bijdrage toe te kennen van € 250.000. De bijdrage dient voorlopig gedekt te worden uit de volgende posten:

- € 21.500 vanuit bedrijfsvoering betrokken teams
- € 35.000 vanuit budget voor Gastvrijheid
- € 25.000 vanuit budget Brûzjend Súdwest-Fryslân
- € 50.000 vanuit budget voor Evenementen
- € 118.500 vanuit de post Onvoorzien

Een besluit over een meerjarenbijdrage aan de stichting Sneekweek zal zo spoedig mogelijk voorgelegd worden aan de raad, daarbij zal ook worden gekeken of voorgaand dekkingsvoorstel aangepast moet worden of zo blijft staan.

l. Gevolgen leges invoering Omgevingswet (incidenteel)

Sinds de invoering van de Omgevingswet kan voor minder taken leges worden gevraagd. De personeelscapaciteit die minder nodig is zou theoretisch ongeveer 1 op 1 moeten zijn met de lagere legesopbrengsten. Dit is besloten in het raadsvoorstel op de heffing en invordering van leges 2024 en verwerkt in de legesberekening 2025.

Bij de verwerking van het raadsvoorstel zijn de opbrengsten en capaciteit abusievelijk verhoogd met een bedrag van € 314.834 terwijl beide posten met dit bedrag hadden moeten worden verlaagd. Dit wordt nu gecorrigeerd, budgettair heeft het geen gevolgen.

m. Flexaterrein Sneek - dekking investeringskrediet

Voor de uitvoering van het project Flexaterrein Sneek is er in de raad van 19 december 2024 een krediet beschikbaar gesteld ter hoogte van € 2.860.000. Per abuis is er vergeten aan te geven dat het hier gaat om een investeringskrediet, waarop afgeschreven moet worden. De

afschrijvingstermijn voor dit project is 15 jaar. Dit betekent dat beschikbaar gestelde krediet als volgt verwerkt wordt in de administratie:

- Bijdrage van € 1.400.000 vanuit het Ontwikkelfonds via het Investeringsprogramma 2024, geeft een kapitaallast van € 115.873 op basis van 15 jaar afschrijving.
- Bijdrage van € 500.000 vanuit Verkeer Oppenhuizerweg via het Investeringsprogramma 2024, geeft een kapitaallast van € 41.383 op basis van 15 jaar afschrijving.
- Bijdrage van € 50.000 vanuit eerder beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet uit het Ontwikkelfonds via het Investeringsprogramma 2024, geeft een kapitaallast van € 4.138 op basis van 15 jaar afschrijving.
- Bijdrage van € 300.000 vanuit Verkeer Veilige wegen (30 km) via Investeringsprogramma 2025, geeft een kapitaallast van € 24.830 op basis van 15 jaar afschrijving.
- Bijdrages van € 120.000 vanuit Wegen 2025 en € 100.000 vanuit Oevers en Kaden 2025 worden gestort in de reserve kapitaallasten. Hieruit kan de kapitaallast van € 8.000 en € 6.667 gehaald worden op basis van 15 jaar afschrijving. De rente van € 3.542 kan opgevangen worden binnen het exploitatiebudget Oevers en Kaden.

De kapitaallasten starten voor het eerst in 2025 en mogelijk later.

Naast bovengenoemde bedragen is er nog een aanvullende bijdrage vanuit de ontwikkelaar. Zie hiervoor punt 5 bij voorgestelde (mutatie in) kredieten.

Overzicht voorgestelde begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)	I/S	Invloed op saldo	Programma Sociaal		Programma Ruimte		Programma Bestuur		Overzichten		Mutaties reserves	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Eindstand vorige rapportage		0	206.162	61.285	81.216	38.000	19.102	1.575	57.483	267.063	4.729	770
Mutaties door afzonderlijke raadsvoorstellen		0	2.074	273	97	-90	185	0	-1.371	596	313	518
Beginstand deze rapportage		0	208.236	61.558	81.313	37.911	19.287	1.575	56.112	267.659	5.042	1.288
<u>Voorgestelde begrotingswijzigingen</u>												
a. Diverse overboekingen, met name personeel	I/S	0	22	54	75	9	30	-14	334	411	0	0
b. Wmo - Eigen bijdrage	I	268	0	268	0	0	0	0	0	0	0	0
c. Wmo - Maatschappelijk en Vrouwenopvang	I	-280	0	-280	0	0	0	0	0	0	0	0
d. Wmo - Hoofdmiddelenakkoord GGZ	I	0	412	412	0	0	0	0	0	0	0	0
e. Wmo - Bescherm wonen	I	0	-689	-689	0	0	0	0	0	0	0	0
f. Jeugd - Extra inkomsten jeugd	I	0	68	68	0	0	0	0	0	0	0	0
g. Bijdrage Wetterskip waterlopen	I	0	0	0	307	307	0	0	0	0	0	0
h. Verkoop school Wiuwert	I	0	330	330	0	0	0	0	0	0	0	0
i. Vergoeding raadsleden	I	-68	0	0	0	0	68	0	0	0	0	0
j. Leges burgerzaken	I	100	0	0	0	0	100	200	0	0	0	0
k. Bijdrage Sneekweek 2025	I	0	0	0	140	0	-22	0	-119	0	0	0
l. Gevolgen leges invoering Omgevingswet	I	0	0	0	-630	-630	0	0	0	0	0	0
m. Flexaterrein	I	0	0	0	-220	0	0	0	0	0	270	50
Totaal voorgestelde begrotingswijzigingen		20	143	163	-328	-314	176	186	215	411	270	50
Eindstand deze rapportage		20	208.379	61.720	80.985	37.597	19.464	1.761	56.327	268.071	5.312	1.338